

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Miljøvernavdelingen

Rapport

8 - 1987

Utkast til skjøtselsplaner for
8 vernede våtmarksområder i Sør-Trøndelag

Faggruppe:

☐	Fisk
☐	Kart og data
☒	Naturvern, friluftsliv
☐	Vann, avløp, renovasjon
☐	Vilt
☐	Vassdragsforvaltning

Trondheim

UTKAST TIL SKJØTSELSPLANER FOR 8 VERNEDE
VÅTMARKSOMRÅDER I SØR-TRØNDELAG

av

Jardar Cyvin

DESEMBER 1987

F O R O R D

Verneplanen for våtmark i Sør-Trøndelag ble vedtatt ved kgl.res. den 23. november 1983. I alt ble 21 områder av vesentlig betydning for fuglelivet vernet etter naturvernloven.

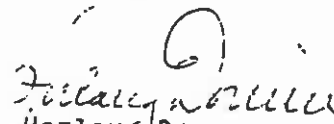
I vernereglene for områdene sies det at forvaltningsmyndigheten (fylkesmannen) kan utarbeide skjøtselsplan for områdene. Av kapasitetsmessige grunner er dette ikke blitt gjort tidligere.

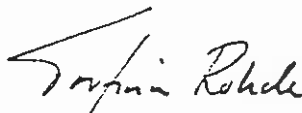
Da erstatningsforhandlingene for områdene startet opp våren 1987 viste det seg raskt at en nærmere utdyping av vernereglene var nødvendig for å kunne løse erstatningsspørsmålene.

Etter samråd med Direktoratet for naturforvaltning ble en enig om at dette best kunne gjøres ved at det ble utarbeidet enkle skjøtselsplaner for områdene.

I denne rapporten legger fylkesmannen fram skjøtselsplanen for 8 av verneområdene. Ytterligere en samlerapport vil bli utarbeidet for de fleste av de gjenstående områdene. Denne vil være ferdig høsten 1988.

Cand.scient. Jardar Cyvin har stått for feltarbeid og utarbeiding av skjøtselsplanene. Arbeidet er finansiert av Direktoratet for naturforvaltning.

Herlaug Dørum
miljøvernleder

Torfinn Rohde

INNHOLD

GRANDEFJÆRA

GRØNNINGSBUKTA

HOVSFJÆRA

INNSTRANDFJÆRA

EIDSVATNET

BINGHOLMSRÅSA

HOLTVATNA

SVORKHYRAN

**UTKAST TIL SKJØTSELPLAN FOR
GRANDEFJÆRA VÄTMARKSRESERVAT**

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNADDELINGEN
September 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
GRANDEFJØRA VÅTMARKSRESERVAT*

av

Jardar Cyvin

September 1987

FORORD

Grandefjæra våtmarksreservat ble fredet som naturreservat ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

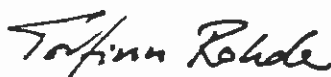
Norge undertegnet i 1974 "Konvensjon om bevaring av våtmarksområder med internasjonal betydning for fugl" - den såkalte Ramsar-konvensjonen. Gjennom sin tiltrædelse forpliktet Norge seg til å peke ut våtmarksområder i sitt eget land som har internasjonal betydning for fuglelivet, føre den opp på den internasjonale Ramsar-listen, og verne dem.

Ørlandets våtmarkssystem (bestående av Grandefjæra våtmarksreservat, Hovsfjæra, Innstrandfjæra og Kråkvågsvaet fuglefredningsområder) ble i 1985 gitt status som Ramsar-område. Sammen med Tautra i Nord-Trøndelag, er det det eneste området i Midt-Norge med en slik status.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtselsplan for reservatet, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtselsplan for Grandefjæra, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide forslaget til skjøtselsplan.

Trondheim, 16. september 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	3
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	5
KONKRETE TILTAK	12
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	15
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING	16
SAHMENDRAG	17
LITTERATUR	19
VEDLEGG	20
- Fredningsbestemmelser for Grandefjæra våtmarksreservat, Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
GRANDEFJARA VÅTMARKSRESERVAT

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1621 RV 529
Kommune: Ørland
Kartblad: 1522 III
UTM-koordinater: 32 V 2759 - 2866
Areal: 21 km², hvorav 0,3 km² er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Kari Kollø
Ørland kommune
7130 BREKSTAD
Tlf. 076/24404

INNLEDNING

Grandefjæra våtmarksreservat er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Formålet med fredningen er å bevare et internasjonalt viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. (Pkt. III i fredningsbestemmelsene.) Området er ett av fire fredete områder i Ørlandets våtmarkssystem, og dette våtmarkssystemet er fredet i henhold til Ramsar-konvensjonen. I utkastet til verneplan for våtmarksområder (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979) blir formålet med vern beskrevet som følger: "Formålet er å sikre det største sammenhengende fjære/gruntvannsområdet i fylket og den viktigste av Ørlands våtmarkssystem. Området er av særlig viktighet for mytende og trekkende vannfugl, og utgjør i denne sammenheng det viktigste enkeltområdet i fylket."

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene.) "Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt VII i fredningsbestemmelsene.)

Det foreligger sterke interessekonflikter i området, idet det forelå planer om ytterligere molobygging, drenering og oppdyrking før fredningen ble vedtatt. Ved tilrettelegging for ferdsel i forbindelse med en skjøtelsplan må en rekne med at grunneierne/rettighetshaverne vil sette frem ønsker/krav for kanalisering av slik ferdsel.

Det foregår idag enkelte aktiviteter innenfor området som er brudd på vernebestemmelsene. Dette gjelder bl.a. etablering av nye veier ut i fjæra for å hente grus. Dumping av åkerstein er tillatt, men ofte dumpes samtidig jordbruksavfall som halm, jernskrot o.l. og dette er brudd på vernebestemmelsene.

I tillegg foregår dumping av rent søppel og utslipp av mer eller mindre rensat kloakk/jordbruksavsig.

Det foregår gåse- og andejakt helt inn til reservatets grense.

Dette utkastet til skjøtelsplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet. Enkelte tiltak som kan gjøre området bedre tilgjengelig for naturinteresserte vil bli foreslått, men uten at dette skal forringe området verneverdi. Videre oppryddingstiltak for å bringe området i en forfatning mest mulig i tråd med verneintensjonen vil bli foreslått. Strandengene i Grandefjæra er en kulturpåvirket vegetasjonstype som det vil være av interesse å bevare. For å oppnå det vil det være aktuelt med skjøtselstiltak som beiting (og evt. slått/brenning). Både engangstiltak og årlige tiltak vil bli skissert, og en tids- og kostnadsramme vil bli satt opp.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 20. og 21. august 1987, og det meste av strandlinjen i verneområdet ble da gått til fots.

Opplysninger brukt i dette skjøtselsplanutkastet er videre kommet fram ved samtaler med naturvern- og friluftsssekretær Kari Kolle, naturverninspektør Torfinn Rohde og naturvernkonsulent Aage Tørris Ekker, samt ved bruk av den litteratur som er satt opp i litteraturlista.

Etter en generell områdebeskrivelse vil de enkelte forslag til skjøtselstiltak bli beskrevet for delområder av verneområdet, idet hele arealet er delt i 11 delområder (fig. 1).

GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE

(Etter Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"Grandefjæra er den største sammenhengende fjærestrekning i fylket og består av en svært langgrunn fjære med store utenforliggende gruntvannsområder. Området strekker seg nesten 10 km fra Beian/Garten i sør til Hoøya i nord. Med i området kan en regne gruntvannsområdene i tilknytning til de mange småholmene ved Juldagene/Kistein m.fl. like nordvest for Hoøya. Innenfor fjæra lå det tidligere store sump- og marskområder og myrer, men av disse områdene er det bare små deler tilbake i dag. De gjenværende sumpområdene nord og midt i området er derfor av stor interesse. Ved fjære sjø blottlegges store fjæreområder, i den innerste del finnes en rekke partier hvor små dammer blir stående igjen, i den ytre del av fjæra ligger et stort tangbelte. Midt i fjæra ligger en mindre holme (Kunnaren) og helt i sør Gartskjæra. Landskapet innenfor selve fjæra er flatt åker- og beiteland."

"I den sørlige del av området er det bygd et demnings- og kanalsystem for å innvinne landbruksjord, dette angår ca. 1/3 av strandstrekningen langs Grandefjæra. Størparten av Ørlandets myr-, sump- og marsklandskap er i dag oppdyrket, men noen rester finnes nordenfor demningen. Også deler av dette området kan det være aktuelt å søke oppdyrket. En del søppel, bilvrak etc. ligger spredt i fjæresonen."

"Grandefjæra utgjør, p.g.a. den store næringstilgangen, den strategiske beliggenhet og arealets dimensjoner, et stort potensial for mange ulike vannfuglarter og andre trekkfuglarter. Størst betydning har området som hvile-/rasteplass i trekktidene. Gruntvannsområdene utenfor og sjøområdene ved holmene nordenfor er meget viktige også som myteplass for andefugl - i særlig grad ærfugl og sjøorre (totalt min. 5300 ind. er registrert i området). Området fungerer også som overvintringslokalitet, hekkeplass, oversomringsplass og som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene. Funksjonsmessig henger området sammen med resten av Ørlands våtmarkssystem hvor det inngår som den viktigste del - vurderer en komponentene hver for seg. Hittil er totalt 107 ulike fuglearter registrert i området, fuglefaunaen domineres av vannfugl og hele 71 ulike vannfuglarter er registrert, derav 4 lomarter, 3 dykkërarter, 22 andefuglarter og 29 vadefuglarter, 13 vannfuglarter er funnet hekkende og 5 andre hekker trolig. Flere spesielle og sjeldne arter er påvist - noen av disse forekommer regelmessig. Artsantallet er meget høyt, og det samme gjelder individantallet for mange arter og totalt for vannfugl. Store antall vannfugl har tilhold i området store deler av året - bl.a. nevnes at min. 5500 andefugl og 5000 vadefugl er registrert samtidig i området. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 21 vannfuglarter vurdert å være

av regional interesse, 16 av nasjonal interesse, og 7 av internasjonale interesse. Etter dette vurderes området isolert sett å være av internasjonal verneverdi og et av de viktigste områdene for trekkende vannfugl langs Norskekysten. Området har lenge vært kjent for sitt rike fugleliv."

Også botanisk er området verdifullt med et stort spekter av typisk strandengvegetasjon og innslag av sjeldne planter (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

EIERFORHOLD

"Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 62/1; 63/1; 63,2; 63/3; 63/4; 63/6; 63/7; 63/8; 64/2; 64/3; 64/4; 64/5; 64/6; 64/8; 64/9; 64/10; 63/13; 64/14; 64/15; 64/17; 64/22; 64/23; 64/24; 64/26; 51, 52; 64/36; 64/37; 41; 64/60; 64/62; 71; 69/17; 69/44, 63; 70/2; 70/21; 73/2; 73/3; m.fl.; 73/4; 73/5; 19; 73/12; 73/13 m.fl." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985.)

"Ifølge liste over grunneiere skal 70/23 m.fl. være med. Det er mulig at det på ØK er markert feil. Muligens skal 73/13 være 70/13, men dette er heller ikke sjekket." (Lillethun 1986.)

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

Ved den følgende beskrivelse av dagens forhold og med forslag til tiltak vil hele verneområdet bli delt i 11 soner. Hver sone vil bli behandlet for seg, og sonene er avgrenset med henvisning til grensepunkter avmerket på økonomisk kart hvor reservatet er tegnet inn.

Beliggenhet for hver sone er tegnet inn på vedlagte kart (Fig. 1).

Sone	Grensepunkt	Kommentarer	Tiltak
A	1-2	Relativt naturlig strandeng. En av få steder langs stranda med tendens til dannelselse av tangvoll (Fig. 2a). Bra observasjonsforhold for fuglekikking fra Rønsholmen. Åkerstein tippes i fjæra. Noe metallskrot ligger. Noe rask og rak. Flere kloakkrør ut fjæra. Traktorvei utover i fjæra.	Rydding av rask. Nedgraving av metallskrot Evt. avtale om dumping av åkerstein i sone B. Ikke behov for fugletårn. Avtale om bruk av sti ned til sjøen. Avtale om parkeringssted og infoplakat, f.eks. v/fiskebutikk. Evt. oppsetting av søppelkasse ved infoplakat.
B	2-6	Sammenhengende demning. Mye skrot er dumpet. Åkerstein langs hele sonen (Fig. 2c). Grunneier ønsker demning fra grensepunkt 2 til 5.	Rydding og nedgraving av skrot. Evt. prøve å få til avtale om dumping av åkerstein på <u>ett</u> sted (BARE ÅKERSTEIN!) f.eks. ved grensepkt. 2 el 3. (Burde dekke behovet for dumping av åkerstein for sone A og B.

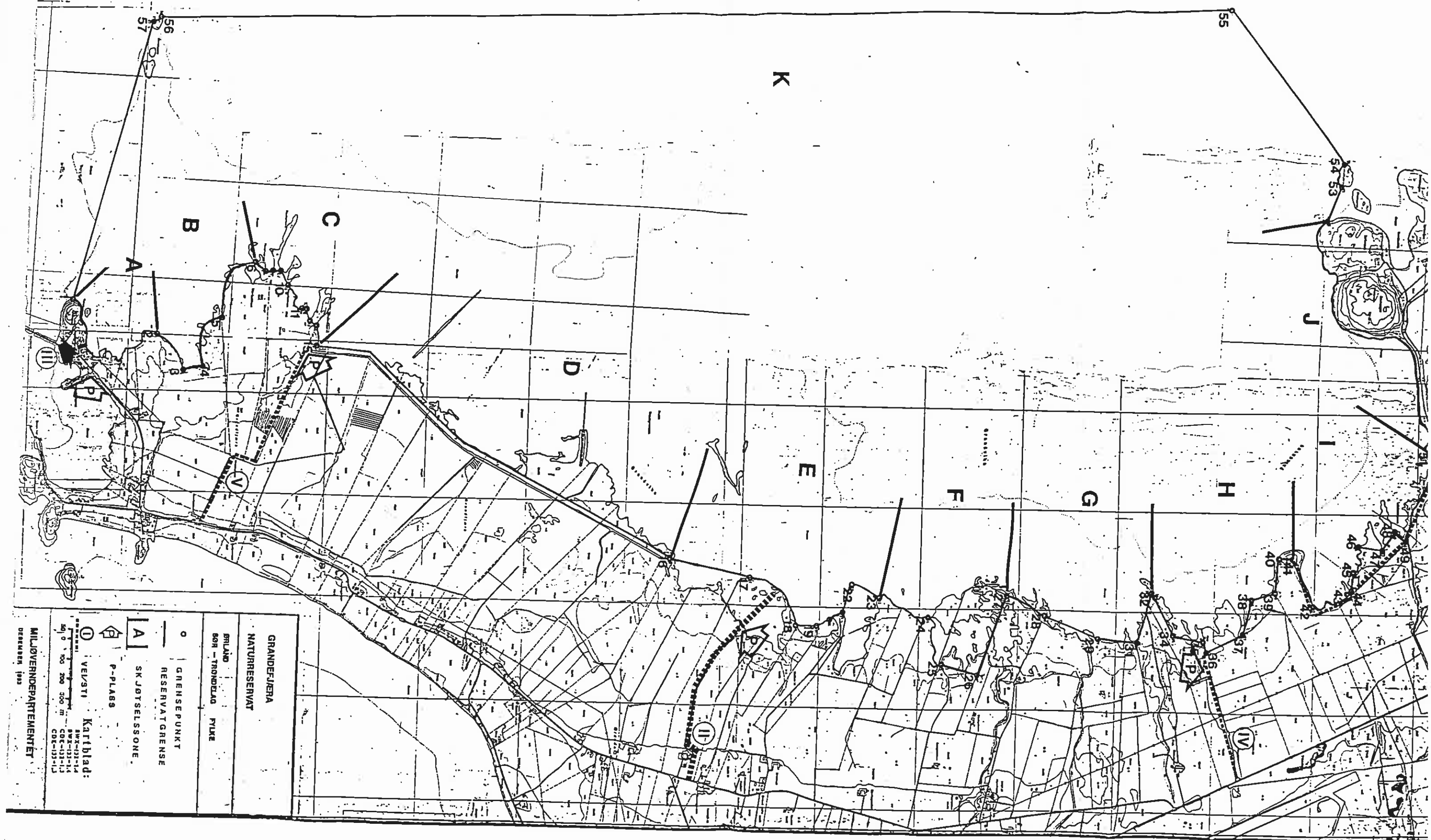

Fig. 1. Grandefjæra naturreservat med skjøtsselssoner inntegnet (A-K). Fem mulige veier/stier (I-V) det kan forhandles om bruksavtaler for er markert, og med forslag til parkeringssteder.

Fig. 2a. Relativt
upåvirket strand-
eng med oppskyl-
let tang i fjæra.
Sone A. (Bildet
tatt mot S.)

Foto: Jørdar Cyvin

Fig. 2b Traktor-
vei utover i
fjæra. Sone A.
(Bildet tatt
mot Ø.)

Foto: Jørdar Cyvin

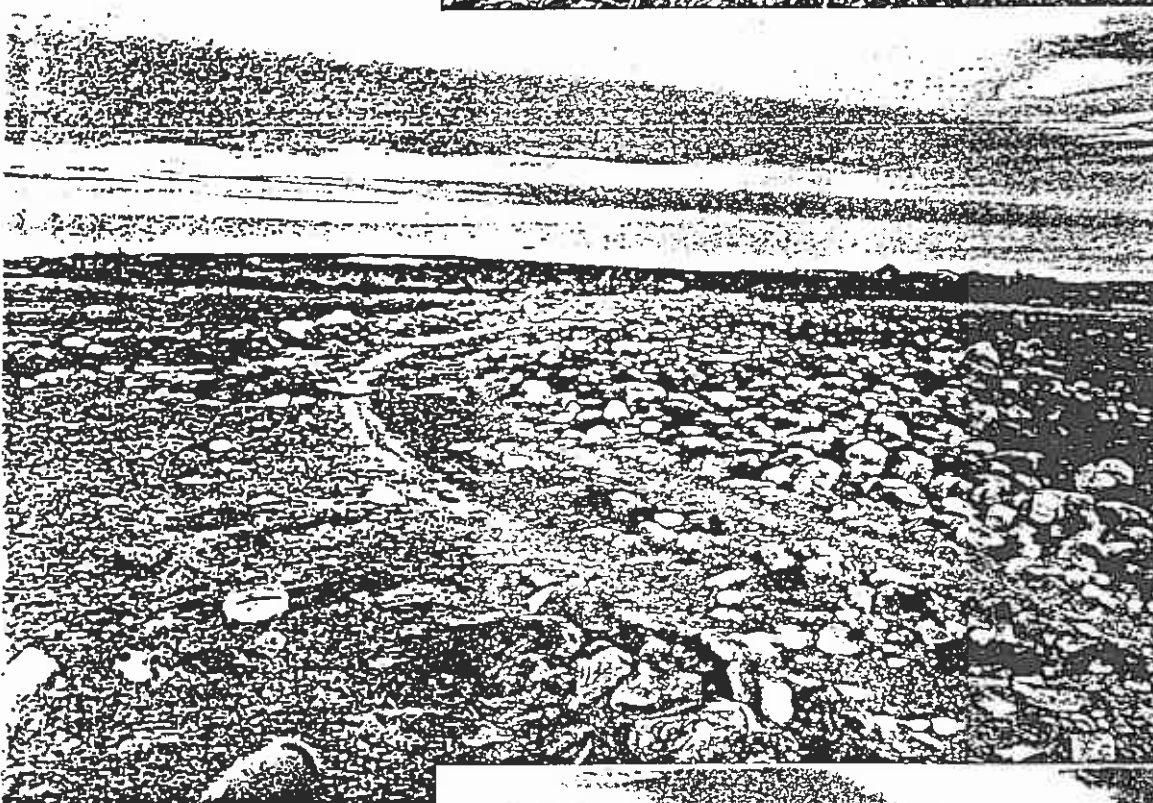

Fig. 2c. Molo
hvor det dumpes
åkerstein jevnlig.
Sone B. (Bildet
tatt mot SØ.)

Foto: Jørdar Cyvin

C	6-15	Pent strandeng-område. Delvis beiting utenfor reservatet. Televerkets radiomaster dominerer landskapet. Lite søppel og skrot. Greit å gå hit fra S-enden av reservatet. Bra obs.forhold for fuglekikkere fra moloen mellom pkt. 5 og 6, og på oddene ved pkt. 8/9 og 13/14. Mulig sted for oppsetting av fugletårn på odden mellom pkt. 8 og 9. Plasseringen vil være gunstigere enn nord i fjæra da man på dagtid vil få medlys for størstedelen av fjæra. Det kan argumenteres mot denne plasseringen ut fra landskapsmessige hensyn. Molo mellom pkt. 5 og 6 demonstrerer godt forskjellen i vegetasjonsdekket for den del av molo som det tipper stein på i forhold til en urørt del.	Evt. beiting.
D	15-16	Lengste moloanlegg i Grandefjæra. Begynner å gro til bra med vegetasjon (Fig. 3a). Traktortrasé ut fra pkt. 16 for å hente sand. Området mellom moloen og sjøen ble tidligere beitet. Piggtrådgjerde gjennom dette eng-området. Mange bilvrak og mye metallskrot like nord for pkt. 15. (Fig. 3b.)	Evt. beiting. Hvis ikke henstilling om å fjerne piggtrådgjerde gjennom området. <u>Opprydding</u> og nedgraving av skrot. Mulig lokaliseringssted for fugletårn på molo. F.eks. ved knekkpunkt N for pkt. 15.

Fig. 3a. Molo
tilvokst med
vegetasjon.
Sone D. (Bildet
tatt mot N.)

Foto: Jardar Cyvin

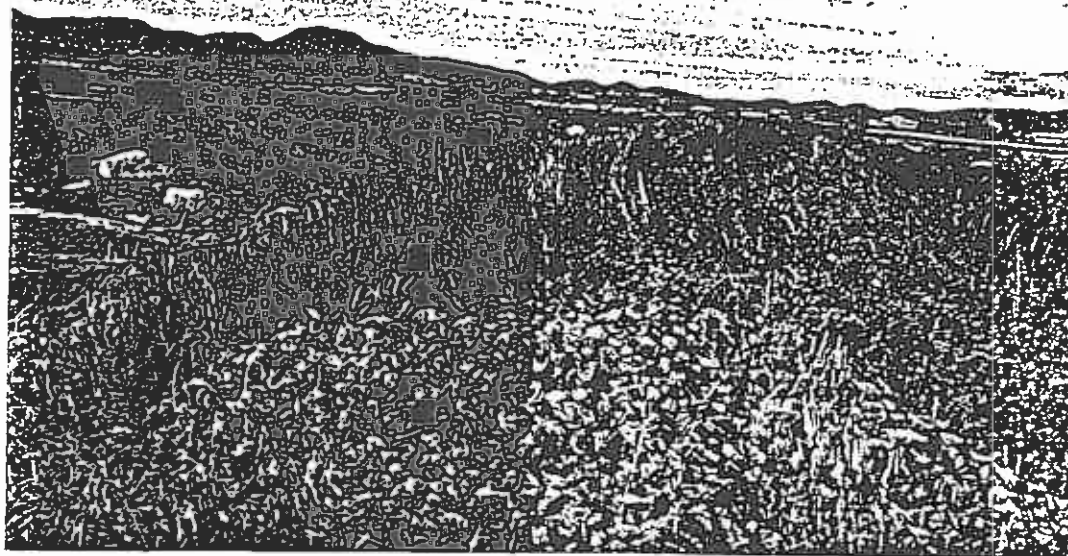

Fig. 3b. Bilvrak
og annet jern-
skrot ligger
flere steder i
fjæra. Her fra
sone D. (Bildet
tatt mot Ø.)

Foto: Jardar Cyvin

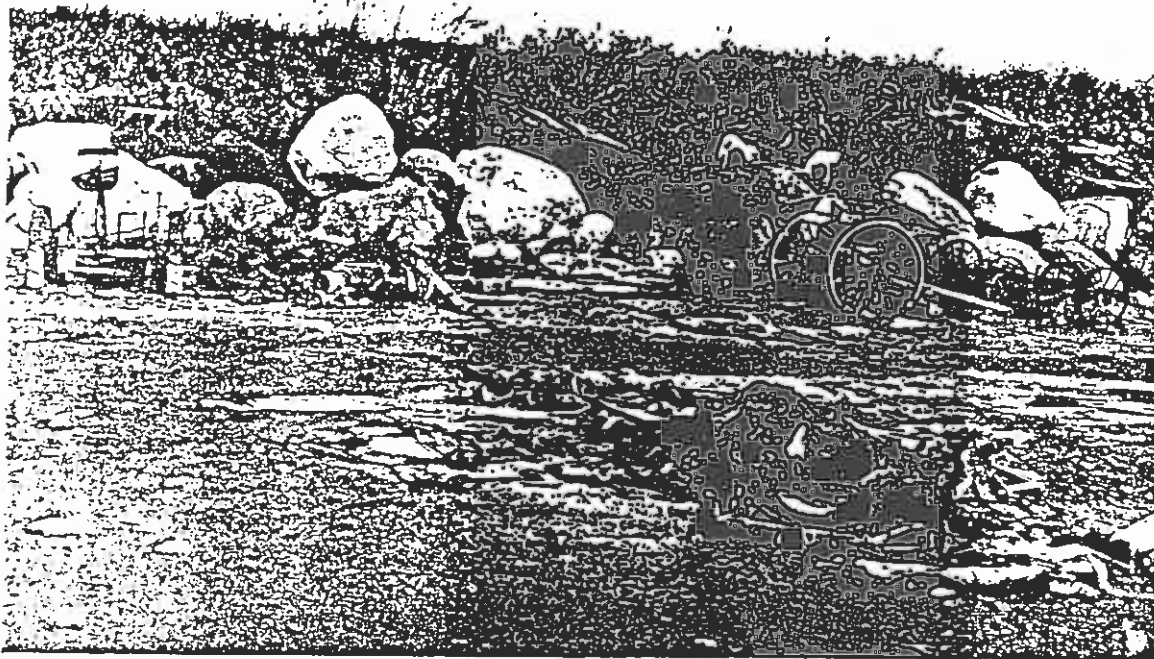

Fig. 3c. Strand-
eng helt i den
NØ del av reser-
vatet. Mulig
P-plass ved
huset (vei alt-
ernativ I, se
fig. 1). Sone I.
Bildet tatt mot
N.)

Foto: Jardar Cyvin

E	16-23	Molosystem. Ønske fra grunneierne om ny molo fra pkt. 22 og rett sørøver. Noe søppel og smårask langs moloer. Søppelhaug ved pkt. 21. Mye kloakk og gjødselavsig som gir gode næringsforhold for vadere. Mellom pkt. 17 og 18 går det god traktorvei ned fra Viken gård (Rolf Solem gnr 64 bnr 24). Mulig vei for adkomst til midtre del av Grandefjæra for oppsyn og naturinteresserte. Liten traktorvei ut i fjæra ved pkt. 22.	Rydding av rask/søppel. Avtale med Rolf Solem om bruk av vei ned til fjæra evt. også om opparbeiding av en begrenset parkeringsplass ved grensen til reservatet (Fig. 1). Evt. oppsetting av veiviserskilt ved Grande gård og ved avkjørselsvei ved Viken gård. Oppsetting av info-plakaten ved avkjørsel ved Viken gård eller ved reservatgrense (Fig. 1). Mulig sted for oppsetting av fugletårn på molo mellom pkt. 17 og 18 (Fig. 1). Evt. oppsetting av søppekasse og toalett ved P-plass.
F	24-27	Naturlig strandeng som blir beitet idag.	Ønskelig med fortsatt beiting. Evt. avtale med grunneiere om at slik beiting skal fortsette.
G	27-32	Noe strandeng og delvis moloanlegg. Båtplass idag ved pkt. 32. Ønske fra grunneiere om båtplass ved bekkeutløp ved pkt. 29. Samtidig opparbeiding av kanal utover i fjæra. Kanal ved pkt. 32 planlagt lagt i rør høst -87. Søppel litt sør for pkt. 30 (utenfor/innenfor reservatet?)	Odden ved pkt. 32/33 vil være godt egnet for lokalisering av et fugletårn. Rydding av søppel.
H	32-41	Relativt naturlig strandeng som beites idag. Oppfylt ny traktorvei ut i fjæra ved pkt. 35 (iflg. oppsynet). Dumpet murstein ved pkt. 35.	Avtale om fortsatt beiting. Opprydding av dumpet murstein.

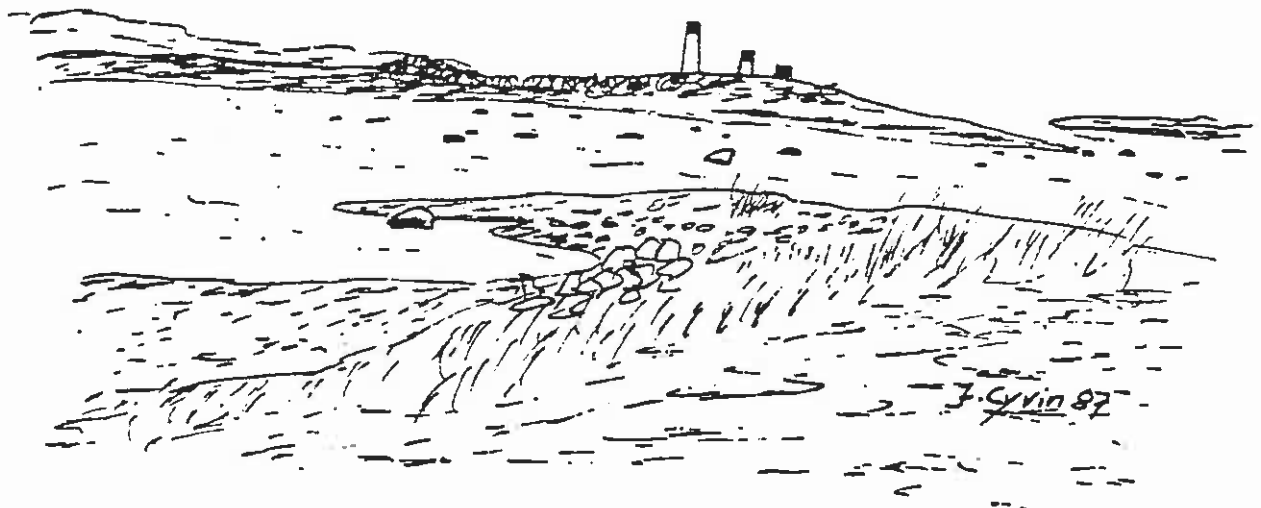

Fig. 4. Lakskløholmen (9 m.o.h.) sett fra N mot S. Tre alternative observasjonstårn/hytte er skissert: Tårn ca. 10 m høyt, tårn ca. 4 m høyt og hytte ca. 2 m høy.

Fig. 5. Eksempel på fugleobservasjons-tårn (lav modell).
(Statens naturvårdsværk 1970, kopiert etter Krohn 1982).

I	41-51	Fint strandengområde med "lune" viker (Fig. 3c). Forurenset vann ut med Leirbekken. Dumping av åkerstein ved pkt. 42. Traktorvei fra pkt. 43 til pkt. 50. Fint observasjonspunkt på Lakskløholmen (pkt. 41) for fuglekikking.	Avtale om å unngå dumpir av åkerstein i dette området, evt. avtale om dette begrenses til ett sted (f.eks. ved pkt. 42). Rydding av smårask. Avtale med Henrik Hoøyen (gnr 73/bnr 5,1; 5/19) u til Lakskløholmen om bru av traktorvei fra off. vei N for pkt. 50 og fre til pkt. 44, evt. 42. Avtale med Henrik Hoøyen om opparbeiding av P-plass og oppsetting av info-plakat ved krysset traktorvei/off.vei NV for pkt. 50. Avtale med Elias Øien (gnr 73 bnr 4) om etablering/bruk av sti ut til Lakskløholmen. Evt. bygging av observasjonshytte på Lakskløholmen (pkt 41). Evt. oppsetting av søppelkasse og toalett ved P-plass.
J	51-52	Sandstrand vestover fra pkt. 51, delvis med fin skjellsandstrand. Godt egnet som raste/picnic/badeplass. Noe rask langs fjæra. Forsvaret har interesser på Storhaugen (med ferdselsforbud). Badeplass i Sauvika SV for Storhaugen (like øst for pkt. 52).	Rydding av rask i fjæra. Ikke aktuelt med kanalisering av ferdsel retning Storhaugen.
K	52-1	Fra pkt. 52 til pkt. 1. går grensa for reservatet i åpen sjø med unntak av langs Hoøyskjæret i nord, og at Gartskjæra ligger innenfor reservatet i sør. (Gartskjæra er ikke besøkt.)	Ingen aktuelle skjøtsels tiltak aktuelle for øyeblikket

KONKRETE TILTAK

(Bokstavhenvisninger i parentes bak enkelte tiltak henviser til i hvilke(n) sone(r) tiltaket er særlig aktuelt.)

Engangstiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

- Fjerning av bilvrak og annet større avfall (A, B, D)
- Fjerning av mindre rask, avfall og rakgods (A, B, D, E, H, I, J)
- (-Initiativ til å få rensset kloakkutslipp eller overført noe av det til den kommunale kloakk.)

Tilrettelegging for bruk

- Avtale om bruk av vei: Henrik Hoøyen (73/5, 19)
Traktorvei pkt 44-50.
Evt. opparbeiding av P-plass med søppelkasse, toalett og infoplakat NV for pkt 50 ved kryss mellom offentlig vei og traktorvei.
- Avtale om bruk av vei/sti: Elias Øien (73/4)
Traktorvei/sti fra pkt 44 og ut til Lakskløholmen (pkt 41). Evt bygging av observasjonshytte på holmen.
- Avtale om bruk av vei: Rolf Solem (64/24, gården Viken).
Gårdsvei/traktorvei fra gården Viken og ned til molo ved pkt 17/18.
Etablering av P-plass med søppelkasse, infoplakat (og evt. toalett). Evt. bygging av fugletårn på moloen.
- Avtale om bruk av vei: Forsvarst (70/23 m.fl.).
Bruk av asfaltert vei ned mot pkt 36.
- Avtale om bruk av vei: Grunneiere (73/12, 70/2, 70/25 m.fl.).
Bruk av traktorvei videre ned til pkt 36.
Etablering av parkeringsplass ved pkt 36, (evt der den asfalterte vei slutter).
Oppsetting av infoplakat, søppelkasse og evt toalett. Evt observasjonshytte/tårn på odden SV for pkt 33.

- Avtale med grunneiere om bruk av sti ned til fjæra mellom to bolighus lengst sør i reservatet, Rønsholmhaugen (Fig. 1). Avtale om parkering ved f.eks. fiskeforretning 150 m NØ for den aktuelle sti (lite aktuelt å parkere langs veien eller der stien tar av). Evt oppsett av veiviserskilt, infoplatat og søppelkasse ved parkeringsplass. Evt. oppsetting av fugletårn på odden mellom pkt. 5 og 6.

Landskapsskjøtsel

- Avtale med grunneiere om fortsatt beiting i områder som idag beites:

mellom pkt 24 og pkt 27 (grunneiere 64/7, 64/5)

mellom pkt 33 og pkt 38 (grunneiere 70/2, 73/12)

- Avtale med grunneiere om beiting i områder som tidligere ble beitet, men som idag ikke beites:

mellom pkt 15 og pkt 16 (grunneiere 64/36, 64/4)

Enkelte områder kan man kanskje vurdere å la bli ubeitet for å studere forskjeller i vegetasjonsutvikling på beitet og ubeitet eng. Et område som idag ikke blir beitet og som kan være aktuelt å la bli ubeitet er mellom pkt 46 og pkt 51. En noe høyere vegetasjon i dette området vil dessuten gi gunstig skjul for andefugler. Området så ut til å tiltrekke seg bra mengder av gressender, gravand og gås). Det må da vurderes etter hvert hvorvidt det er ønskelig at også høyere buskvegetasjon gror opp.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med årlig plukking av rask og rakgods. Søppelkasser og toaletter tømtes etter behov. Økt kontroll med silosaft og gjødselskjellere.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert. Det vil muligens være aktuelt med utvidet oppsynstjeneste i jakttiden om høstan. Forhandlinger med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på en avtale om felles oppsyn i jakttida kan vurderes.

Vedlikehold

Det vil være aktuelt med årlig ettersyn og vedlikehold av informasjonsutstyr, grensemerker, observasjonshytter/tårn, søppelkasser og toaletter.

Videre årlig vedlikehold av veier og parkeringsplasser det er inngått avtale om bruk av, samt årlig ettersyn (og evt vedlikehold) av stier.

Informasjon og undervisning

Området er idag i begrenset grad benyttet av skoleklasser i distriktet til ekskursjonsformål. Et ekskursjonsopplegg for skolebruk kan vurderes utarbeidet.

En "natursti"/merket sti gjennom en del av området, og med informasjonsplakater om hva du kan se av planter og dyr i fjæra, kan også vurderes opprettet. Alternativt en trykksak som gir informasjon om noe av det som kan observeres.

Landskapsskjøtsel

Beiting (evt. slått eller brenning) i de områder det er inngått avtale om.

Fra Danmark er det funnet at 2 storfe pr hektar er tilstrekkelig til å opprettholde vegetasjonssammensetningen på strandeng (Statens Naturverninspektør for Sør-Norge 1981). Skjøtsel av strandeng gjennom beitetiltak er også diskutert av Suul (1983) og Haga (1983).

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (3 stk)	16.500
Søppelstativ (3 stk)	3.300
Utedo (2 stk, type NIMO)	65.000
Fjerning/nedgraving av skrot og rydding av avfall (2 pers. + maskinleie 1 uke)	20.000
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 2 parkeringsplasser (2 dager maskinleie + 2 pers.)	5.000
Bygging av 1 observasjonshytte	10.000
Bygging av 1 observasjonstårn	30.000
Sum engangsutgifter	152.800

Årlige utgifter

Vedlikehold av veier (1 pers. m/maskin 1 dag)	3.000
Vei - grus	2.000
Vedlikehold av stier (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av observasjonshytte og tårn. Informasjonsplakater, søppelkasser og utedo (24 t à 70 kr/t)	1.680
Tømming av søppel (24 t à 70 kr/t)	1.680
Tømming av utedo (8 t à 70 kr/t)	560
Plukking av rask i fjæra (50 t à 70 kr/t)	3.500
Ekstra oppsyn i jakttida (1 pers. i 4 mnd)	10.000
Tilskudd til beitetiltak	?
Sum årlige utgifter	22.980

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtselsplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en 3-års periode.

Avtaler om bruk av veier gis høyeste prioritet.

Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Forhandlinger med berørte grunneiere for å få til en avtale om bruk av vei og etablering av parkeringsplasser.
- Forhandlinger med aktuelle grunneiere for å få til en avtale om beiting.
- Kontakt med Ørland kommune om oppryddingstiltak.

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om veibruk.
- Opprydding med nedgraving av større avfall som bilvrak o.l.
- Inngå avtaler om beiting.
- Etablering av utvidet oppsyn i jakttiden.
- Evt. oppstartning av studier av beitet eng kontra ubeitet.

Bør utføres i 1989:

- Oppsetting av veiviserskilt, skilt for parkering og toaletter, og informasjonstavler.
- Beiting startes opp i området som ikke har vært beitet de siste år.
- Fjerning av resten av avfall og rask som ligger langs fjæra.

Bør utføres i 1990:

- Bygging av observasjonshytte(r)/tårn.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtselplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtselsplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Miljøverndepartementet. Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til Miljøverndepartementet. Departementet forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtseltiltakenes omfang.

SAMMENDRAG

Dette forslaget til skjøtelsesplan foreslår en del skjøtselstiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen, og videre gjøre området tilgjengelig for publikum, men uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe området's verneverdi.

Det foreslås for det første restaureringstiltak i form av fjerning av bilvrak og opprydding av annet skrot. Det foreslås økt kontroll av siloer og gjødselkjellere. Rensing av kloakkutslipp o.l. vil også være ønskelig, men neppe realistisk i nær fremtid.

Videre foreslås at ikerstein primært legges på noen få plasser og at det gjøres avtaler med de berørte grunneiere om dette.

Det vil være aktuelt å forsøke å bevare de små rester av kulturpåvirket strandeng som er tilbake i reservatet og det foreslås at avtaler med aktuelle grunneier gjøres om årlig beiting av disse (alternativt avtaler om slått eller brenning).

For å gjøre området tilgjengelig både for oppsyn og interessert publikum foreslås mulige veier inn i området som det vil være aktuelt å gjøre avtaler med grunneier om bruk av. Følgende fem alternativer foreslås, hvorav de tre første gis høyest prioritet.

- I) Traktorvei fra off. vei nord i reservatet og til pkt 49-50.
- II) Gårdsvei fra gården Viken og til reservatet mellom pkt 17-18.
- III) Sti mellom to bolighus på Rønsholmhaugen S i reservatet.
- IV) Asfaltert vei disponert av Forsvaret ned mot pkt 36.
- V) Gårdsvei/traktorvei fra gården Nordbakken til pkt 14-15.

De fem alternativene er tegnet inn på vedlagte kart (Fig.1).

For å dekke informasjonsbehovet om området, både av vernehensyn og av pedagogiske grunner foreslås videre satt opp informasjonstavler ved hver innfallsport til reservatet. Det må også opparbeides/gjøres avtaler om parkeringsplasser. Det vil videre, avhengig av publikumstilstrømning, kunne være aktuelt med søppelkasser og enkle toalettløsninger.

Det foreslås satt opp ett observasjonstårn på moloen der veialternativ II kommer ned til reservatet (Fig. 1), og 1-2 observasjonshytter (alternativt at tårnet plasseres S i reservatet på odden ved pkt. 8/9).

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn, men muligens med utvidet oppsyn i jakttida. Det bør i den forbindelse tas kontakt med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på samarbeid. Informasjonstavler og grensemerker må etterses og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder evt. sanitærinnretninger og observasjonshytter/tårn.

Enkelte av de strandengpartiene som inngår i reservatet beites idag, og det vil være aktuelt å inngå avtaler med de aktuelle grunneiere om at disse skal beites også i fremtida. Videre vil det også være aktuelt å gjøre avtaler om beiting i ett eller to områder som ikke beites idag, men som ble beitet tidligere. Evt. studier av utviklingen i ikkebeitet kontra beitet eng bør vurderes oppstartet.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2-3 år for engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (ettersyn av grensemerker, oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (2-3 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca kr 153.000, og med kr 23.000 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor).

LITTERATUR

- Bevanger, K. & Frengen, O. 1979. Ornitologiske verneverdier i Ørland kommunes våtmarksområder, Sør-Trøndelag. - Kgl. Norske Vidensk. Selskaps Museum, Rapport Zool. Ser. 1979-1.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, Å. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. - s.51-63.
i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22.-23. sept. 1982. Norsk Ornitologisk Forening.
- Krohn, O. 1982. Utkast til skjøtelsesplan for Øra naturreservat - Fredrikstad. (Fylkesmannen i Østfold.)
- Lillethun, A. 1985. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Naturvårdsverket. 1982. Skjøtelsesplaner for naturvårdsobjekt. Råd og riktlinjer. - Statens naturvårdsverk. Stockholm.
- Statens Naturverninspektør for Sør-Norge. 1981. Utkast til skjøtelsesplan for Kurefjorden Naturreservat.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. - s.46-50.
i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar - om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22.-23. sept. 1982. Norsk Ornitologisk Forening.

VEDLEGG

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR GRANDEFJÆRA VÅTHARKSRESERVAT, ØRLAND KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et våtmarksområde ved Grandefjæra i Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Grandefjæra naturreservat".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.:

62/1; 63/1; 63/2; 63/3; 63/4; 63/5; 63/7; 63/8; 64/2; 64/3; 64/4;
64/5; 64/6; 64/8; 64/9; 64/10; 64/13; 64/14; 64/15; 64/17; 64/22;
64/23; 64/24; 64/26, 51, 52; 64/36; 64/37, 41; 64/60; 64/62, 71;
69/17; 69/44, 83; 70/2; 70/21; 73/2; 73/3 m.fl.; 73/4; 73/5; 19;
73/12; 73/13 m.fl.

Reservatet dekker et areal på ca. 21 km², hvorav ca. 0,3 km² er landareal.

Gransene for naturreservatet framgår av vedlagte kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet desember 1983.

Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Ørland kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige gransene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et internasjonalt viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser (jf dog punktene V og VI):

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Alt vilt, inkludert sjøpattedyr, herunder deres hi, reir og egg er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf viltlovens § 3. Jakt, fangst, bruk av skytevåpen samt slipp av hund er forbudt.

Utsetting av vilt er ikke tillatt.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båter, campingvogner o.l., framføring av nye luftledninger, jordkablør og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. Motorisert ferdsel til lands samt lavtflying i luftrommet over reservatet, er forbudt, (herunder gjelder også bruk av modellbåter og modellfly).

Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for:

1. gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjetsels- og forvaltningsøyemed
2. tradisjonell slått og beiting, herunder nødvendig bruk av gjeterhund
3. vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer tilgrensede jord- og skogbruksarealer, etter at forvaltningsmyndigheten er varslet
4. vedlikehold og oppsetting av gjerder
5. sankning av bær og matsopp (utenom eventuelle perioder med ferdselsforbud)
6. fiske etter det til enhver tid gjeldende lovverk og forskrifter gitt i medhold av dette
7. flytrafikk ved Ørland flystasjon
8. bruk av rettigheter til naustplass og båtste av grunneiere og rettighetshavere
9. henleggelse av ikerstein
10. utføring av nye kloakkledninger, når anlegget er godkjent i medhold av gjeldende forurensningslov
11. etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensede arealer og nødvendig motorisert ferdsel i denne sammenheng
12. uttak av sand og grus til husbruk og nødvendig ferdsel i denne sammenheng

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. felling av vilt som gjør vesentlig skade i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter
2. tang- og tareskjæring
3. gjennomføring av militær virksomhet av ikke-operativ art, herunder øvelser og oppføring av militære installasjoner

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsesplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

the 1990s, the number of people with a diagnosis of schizophrenia has increased in the United Kingdom (Meltzer 1996). The prevalence of schizophrenia in the United Kingdom is estimated to be 1.2% (Meltzer 1996).

There is a growing awareness of the need to improve the lives of people with mental health problems. The United Kingdom has a number of government departments and agencies that are responsible for the care of people with mental health problems. The Department of Health is responsible for the overall policy and strategy for mental health care. The Department of Social Security is responsible for the provision of social security benefits to people with mental health problems. The Department of the Environment is responsible for the provision of housing and other services to people with mental health problems. The Department of Education is responsible for the provision of education and training services to people with mental health problems.

The National Health Service (NHS) is responsible for the provision of mental health care services. The NHS is a public body that is funded by the government. The NHS is responsible for the provision of a wide range of mental health care services, including assessment, diagnosis, treatment, and rehabilitation. The NHS is also responsible for the provision of community mental health services, which are designed to help people with mental health problems to live in the community.

The Mental Health Act 1983 is the primary legislation governing the care of people with mental health problems in the United Kingdom. The Act sets out the principles and objectives of mental health care, and it provides a framework for the provision of mental health care services. The Act also sets out the powers of the courts and the powers of the Secretary of State in relation to mental health care.

The Mental Health Act 1983 has been amended a number of times since it was first enacted. The most significant amendments were made in 1990 and 1994. The 1990 amendments introduced a number of changes to the Act, including the introduction of a new section 17, which provides for the provision of community mental health services. The 1994 amendments introduced a number of changes to the Act, including the introduction of a new section 136, which provides for the detention of people with mental health problems in police stations.

The Mental Health Act 1983 is a complex piece of legislation, and it is not possible to provide a full summary of its provisions in this paper. However, it is important to note that the Act is designed to protect the rights of people with mental health problems, and it is designed to ensure that they receive the best possible care. The Act is also designed to ensure that the care of people with mental health problems is carried out in a humane and dignified manner.

The Mental Health Act 1983 is a key piece of legislation in the United Kingdom, and it is important to understand its provisions. The Act is designed to protect the rights of people with mental health problems, and it is designed to ensure that they receive the best possible care. The Act is also designed to ensure that the care of people with mental health problems is carried out in a humane and dignified manner.

The Mental Health Act 1983 is a complex piece of legislation, and it is not possible to provide a full summary of its provisions in this paper. However, it is important to note that the Act is designed to protect the rights of people with mental health problems, and it is designed to ensure that they receive the best possible care. The Act is also designed to ensure that the care of people with mental health problems is carried out in a humane and dignified manner.

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
GRØNNINGSBUKTA NATURRESERVAT*

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN

Oktober 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG

MILJØVERNAVDELINGEN

**UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
GRØNNINGSBUKTA NATURRESERVAT**

av

Jardar Cyvin

Oktober 1987

FORORD

Grønningsbukta naturreservat ble fredet som naturreservat ved kgl.res. av 24. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

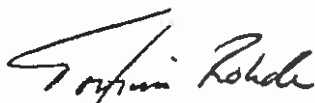
Grønningsbukta ble primært vernet på grunn av det rike fuglelivet, som ble vurdert til å være av regional verneverdi.

Men også botanisk sett har området stor verneverdi, og i en Økoforsk-rapport som vil komme er Grønningsbukta gitt regional/nasjonal verneverdi ut fra botaniske kriterier.

I følge fredningsbestemmelse kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtelsesplan for reservatet, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelse av skjøtelsesplan for Grønningsbukta, og cand. scient Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide forslaget til skjøtelsesplan.

Trondheim, 5.okt. 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	4
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	5
KONKRETE TILTAK	6
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	9
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING	10
SAMMENDRAG	11
LITTERATUR	13
VEDLEGG 1	14
- Beskrivelse av plasser for henleggelse av åkerstein, jfr. kartvedlegg	
VEDLEGG 2	15
- Fredningsbestemmelser for Grønningsbukta naturreservat, Rissa kommune.	
VEDLEGG 3	
- Kart	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
GRØNNINGSBUKTA NATURRESERVAT

Fredningsdato: 23.12.1983

Reg.nr.: 1624 RV 531

Kommune: Rissa

Kartblad: 1521 I

UTM-koordinater: 32 V NR 4841-5041

Areal: 590 da, hvorav ca. 100 da landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 Trondheim
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Johan E. Rein
7105 Stadsbygd
Tlf. 076/55394

INNLEDNING

"Grønningsbukta naturreservat er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturlige tilstand med tilhørende plante- og dyreliv, særlig av hensyn til et spesielt strandengområde og et rikt og interessant fugleliv." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg).

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene, se vedlegg).

"Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsesplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt. VII i fredningsbestemmelsen, se vedlegg).

Det foreligger enkelte interessekonflikter når det gjelder utnyttelsen av strandengområdet. De produktive strandengene er interessante som potensielt nydyrkingsområde, hvilket er uaktuelt i og med områdets status som naturreservat. Også som beiteland er strandengene interessante. Det ønskes da primært å gjødsle, men også for høsting og sprøyting har vært lansert som mulig beiteskjøtsel fra landbrukshold.

Grønningsbukta ble i 1974 botanisk sett klassifisert som særlig verneverdig (Baadsvik 1974), og Flatberg (1975) anså strandengene i dette området som verneverdig i landssammenheng. Økoforsk har drevet registrering av strandenger i begge Trøndelagsfylkene, og en rapport er under bearbeiding. Grønningsbukta vil der bli klassifisert som tre-stjerners (på en skala fra en til fire, der fire er høyest) verneverdig botanisk sett, dvs. verneverdig i regional/nasjonal sammenheng (Jarle Kristiansen pers.medd. i telefon 30.09.87).

Intensiv gjødsling, samt drenering og oppdyrking nesten helt ned til vannkanten preger store deler av de øvrige strandengområdene rundt Trondheimsfjorden (Grandefjæra, Hovsfjæra, Innstrandfjæra). Det vil derfor være av stor interesse å bevare strandengene i Grønningsbukta på et suksesjonsstadium (utviklingstrinn) som ikke er preget av hard beiting på grunn av intensiv gjødsling. Også for fuglelivet er kunstig gjødling uønsket idet det er funnet lavere tettheter av hekkefugl på gjødslete strandenger med tett og hurtigvoksende vegetasjon enn på ugjødslete enger (Møller 1976).

Men det presiseres at beiting (eller helst bare slått om høsten) er ønsket, og nødvendig, hvis ikke strandengene skal utvikle et så tett og høyt vegetasjonsdekke at næringstilgangen for vadefugl skal avta.

Fra danske forhold er det nevnt at 1-2 kveg pr.ha. er en normal landbruksmessig gressingsintensitet på strandenger (Jensen & Ovesen 1976). For plantedekkets (og hekkefuglenes) del bør ikke gressing starte for tidlig (for hekkefuglenes del ikke anbefalt før etter 20/6 i Danmark) og det bør generelt opprettholdes en lav gressingsintensitet (Jensen & Ovesen 1976). Jensen & Ovesen (1976) nevner også enkelte andre skjøtselstiltak som slått, vannstandsreguleringer, og økning av habitatdiversiteten ved etablering av kunstige vannhull m.m.

For å oppnå høy fuglediversitet (høyt antall arter av fugl) anbefaler Jensen & Ovesen (1976) "differnsiert gressing" enten ved at området

gresses bare enkelte år, eller ved oppdeling av området i deler som gresses med forskjellig intensitet (dette siste anbefales bare for store områder på mer enn 100 ha.). Også for å oppnå høy plante-diversitet anbefales en mosaikk av beitet og ikke beitet eng (Vestergaard 1976). Dette vil derimot oftest være vanskelig å gjennomføre driftsmessig.

Det har helt sør i reservatet vært lagt opp stein for å hindre utvasking av strandengene. Slike forholdsregler bør fortsatt kunne tas ved behov, men det bør ikke legges opp så mye masse utenfor strandengene at vinteroversvømmelse av engene hindres. Meltofte (1985) nevner slike oversvømmelser som viktige faktorer for å hindre strandenger i å gro igjen.

Dette utkastet til skjøtelsesplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet. Enkelte tiltak som kan gjøre området bedre tilgjengelig for naturinteresserte vil bli foreslått, men uten at dette skal forringe området's verneverdi. Videre enkelte oppryddingstiltak for å bringe området i en forfatning mest mulig i tråd med vernebestemmelsene for naturreservat.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 23. sept. 1987 av Aage Tørris Ekker, oppsyn Johan E. Rein og Jardar Cyvin (pkt. 1-5) og 24. sept. 1987 av oppsyn Johan E. Rein og Jardar Cyvin (pkt. 5-28). Alle grunneiere unntatt Henning J. Gjermstad (g.nr 20/45) ble kontaktet på stedet.

Dette utkastet til skjøtelsesplan er utarbeidet på bakgrunn av en skisse omkring aktuelle problemer som naturverninspektør Torfinn Rohde laget.

GENERELL OMRADEBESKRIVELSE

"Grønningsbukta er ei bukt på vestsiden av Røberg, det sørligste punkt på Fosenhalvøya. Området er et fjære- og gruntvannsområde med et innenforliggende strandengparti (ca 85 da). Strandlinjen er ca 1700 meter. Tidevannssonen er nederst dominert av steinfjære med et sammenhengende tangbelte. Over dette er det er del grus og grov sand. I størstedelen av bukta er det en driftvollzone. Innenfor denne ligger et lavereliggende, flatt sump- og strandengområde. Langs nordre del av stranda er det et smalt belte naturlig strand- og engvegetasjon mellom steinfjæra og åker og eng. Hele bukta er omsluttet av jordbruksmark. En åpen bekk renner ut midt i området". (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979). Bekken er idag omlagt og i rør.

"Grønningsbukta og den nærliggende Prestbukta fungerer på flere måter sammen som et system. Områdets viktigste funksjon ligger i betydningen som raste/hvileplass for vannfugl i trekketidene og benyttes om sommeren dessuten av en del ikke-hekkende fugl, bl.a. myter en del andefugl i området utpå sensommeren. For hele systemet er det hittil registrert 86 ulike fuglearter. Av disse er det funnet 18 andefuglarter og 22 vadefuglarter og tilsammen 53 vannfuglarter. Artssammensetningen gjenspeiler et variert våtmarkssystem. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 12 vannfuglarter vurdert å være av regional interesse. 1 av nasjonal interesse og 1 av internasjonal interesse. Dette gjelder hele systemet Grønningsbukta - Prestebukta." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

Den viktigste delen av systemet - Grønningsbukta - vurderes separat å ha regional verneverdi i ornitologisk henseende. Området er et viktig ledd i den trekkveien for vannfugl som går langs Trondheimsfjorden fra/mot øst. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

"Ut fra botaniske kriterier er strandengområdet innerst i Grønningsbukta svært verneverdig og et av de fem strandengområdene i hele Trondheimsfjorden som er foreslått vernet. Området er velegnet til undervisningsformål. Grønningsbukta utgjør et vakkert landskapselement i nedre deler av Stadsbygd." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

Baadsvik (1974) klassifiserer området botanisk sett som særlig verneverdig, og Flatberg (1975) anser strandengene som verneverdige i landskapssammenheng.

Det er under utarbeidelse en rapport ved Økoforsk om strandenger i Trøndelagsfylkene, og Grønningsbukta vil der bli klassifisert som verneverdig i regional/nasjonal sammenheng (Jarle Kristiansen pers. med. i telefon 30.09.87).

Eierforhold

"Det fredete området berører følgende gnr/bnr:
15/1, 16/1, 20/1, 20/2, 20/3, 20/4, 20/5, 20/6, 20/45."
(Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985).

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

Generelt

Motorisert ferdsel

Ifølge fredningsbestemmelsene er motorisert ferdsel innen reservatet forbudt. Denne bestemmelse er dog ikke til hinder for utøvelse av tradisjonell beiting og slått, samt vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp til drenering av tilgrensende jord- og skogbruksarealer. Det gis derved indirekte tillatelse til nødvendig bruk av traktor i forbindelse med disse aktiviteter.

Gjennom skjøtselforordningen gis det videre adgang til motorisert ferdsel til vanns i forbindelse med utøvelse av tradisjonelt fiske.

Grunneiere/rettighetshavere og deres nærmeste familie gis også adgang til motorisert ferdsel til vanns ved inn- og utkjøring til/fra naust og båtplasser, samt nødvendig bruk av traktor ved oppsett/utsett av båt.

Det foreslås fartsrestriksjoner ved motorisert ferdsel til vanns, maksimalt 5 knop.

Grunneiere gis også tillatelse til bruk av motorisert redskap til grusuttak til eget bruk i samsvar med retningslinjer i skjøtselforordningen.

Åkerstein

Åkerstein anbefales lagt på bestemte plasser langs stranda. Disse dumpingsplassene er avmerket på vedlagte kart, og beskrevet i vedlegg bak. Plassene er fremkommet etter samråd med de enkelte grunneiere. Det presiseres at kun åkerstein skal legges på disse steder, annen masse må legges utenfor reservatet.

Avfall

Organisk brennbart materiale tillates brent på de samme steder som åkerstein legges. Det skal ryddes etter breningen. Brenning bør fortrinnsvis gjøres før 1.april eller etter 1.oktober. Avfall tillates ikke gravd ned inne i reservatet. (Dette gjelder bl.a. selvdøde dyr, jernskrot, husholdningsavfall, plast m.m. Listen er ikke uttømmende).

Ved den følgende beskrivelse er området delt i to soner. Sone A går fra pkt 1 til pkt 17, og berører tre grunneiere. Sone B går fra pkt 17 til pkt 24, og berører seks grunneiere. De to sonene er tegnet inn på vedlagte kart.

Sone A (pkt. 1-17)

Sone A er dominert av strandenger, og ved lavvann et stort fjærområde utenfor. Det er fulldyrket mark helt inn til reservatgrensen. Dette del-området av reservatet er beitet fra pkt 1 til pkt. 5, og fra pkt. 8 til pkt. 17. Fra pkt. 5 til pkt. 8 har det ikke vært beitet de siste 3-4 år.

Det anbefales inngått avtaler med grunneierne om beiting, helst ikke for intensivt, og helst ikke med for tidlig beitestart om våren. Gjødsling anbefales ikke, da dette gir en økt produksjon av gras, og derved høyere beitetrykk. Dette er ansett som uheldig for fuglelivet, og vegetasjon vil bli en annen enn ved en mindre intensiv gjødsling og beiting (jfr Jensen & Ovesen 1976).

Sone B (pkt. 17-24)

Denne delen av reservatet består av en smal stripe strandeng, og ved lavvann et stort, noe mer steinet strandområde enn sone A. Det er fulldyrket mark helt ned til reservatgrensen langs det meste av denne delen av verneområdet.

Den smale strandenga mellom sjøen og dyrkamarka ble tidligere (i hverfall av enkelte grunneiere) benyttet til beite, men dette er ikke tilfelle idag. Det ville være av interesse å slå disse strandengene på høsten hvert år for å bedre forholdene for vadefugler.

KONKRETE TILTAK

Engangstiltak

Opprydding

- Opprydding og fjerning av enkelte skrotgjenstander.
- Fjerning av litt rask, avfall og rakgods.

Tilrettelegging for bruk

Alle foreslåtte steder for oppsetting av informasjonstavler er avmerket på vedlagte kart.

- Avtale om bruk av vei: Martin Grønning, (20/3).
Avtale om å kunne kjøre ned til gården og parkere.
Avtale om å få gå videre ned til fjæra (pkt. 16) langs traktorvei for publikum og oppsyn. Evt. informasjonstavle ved gården.

Alternativt:

- Avtale om bruk av vei: Elias H. Grønning (20/1).
Avtale om å få parkere ved gården, og deretter få benytte traktorvei ned til fjæra (pkt. 19) for publikum og oppsyn.
Evt. informasjonstavle ved gården.
- Avtale om parkering og adgang til fjæra:

Ola Raudbergset (15/1).
Avtale om at oppsynet og forvaltningsmyndighetene kan parkere ved gården, og få gå ned til S-enden av reservatet over innmarka.

- Stopp-plass/informasjonstavle:

Ola Rauberget (15/1)

Avtale om opparbeiding av stopp-plass/raste-plass, og oppsetting av informasjonstavle på V-sida av "vei 717", øst for grensepunkt 4/5.

- Stopp-plass/informasjonstavle:

Grunneier 20/4.

Avtale om opparbeiding av stopp-plass/rasteplass, og oppsetting av informasjonstavle på S-siden av vei, rett nord for pkt 22/23.

- Informasjonstavle:

Avtale med eier (Rissa kommune ?) om informasjonstavle på kaihuset på Rødberget havn.

- Søppelkasser:

Oppsetting av søppelkasser ved informasjonstavler.

Landskapsskjøtsel

- Avtale med grunneiere om fortsatt beiting i områder som beites idag

mellom pkt 2 og pkt 5 (Ola Rauberget, 15/1)

mellom pkt 8 og pkt 17 (Martin Grønning 20/3)

- Avtale med grunneier om beiting i et område som ikke beites idag

mellom pkt 5 og pkt 8 (Jomar Dahlen, 16/1)

Det forutsettes at forvaltningsmyndigheten kontaktes hvis engangstiltak som f.eks. slått eller brenning anses påkrevet for å komme igang med beiting.

Det vil være en fordel både for vegetasjonen og hekkefugler hvis beitetrykket ikke blir for høyt. Det vil være en fordel om drenering av ovenforliggende jorder føres ut i strand- strandengområdet og ikke helt ut i sjøen. (Dette er idag gjort enkelte steder langs området).

- Avtale om å holde enkelte vannansamlinger på strandenga åpne ved mudringstiltak, evt. opparbeiding av noen nye vannpytter.

- Avtale med hver enkelt grunneier om at åkerstein som henlegges innen reservatet skal legges på avtalte steder. Det presiseres at kun åkerstein (ikke sprengstein, murstein eller sement) kan legges på disse stedene. Ved ønske om å plassere åkerstein andre steder, f.eks. for å hindre utgraving av strandenga skal forvaltningsmyndigheten kontaktes på forhånd. Transport og henlegging av åkerstein bør fortrinnsvis gjøres før 15. april.

- Avtale med hver enkelt grunneier om at det tillates tatt ut inntil 2 lass grus à 2 m³ pr år. Grushenting skal gjøres før 1. april eller etter 1. november.

- Evt. avtale med grunneiere om å slå strandenga fra pkt 17-24 (sone B).

Årlige tiltak

Opprydding

- Det vil være aktuelt med årlig plukking av rask og rakgods. Dette kan evt. gjøres av ideelle organisasjoner mot godtgjørelse, eller av skoleklasser som et ledd i undervisning om natutrvern/forurensning.
- Jevnlig tømming av søppelkasser.

Oppsyn

- Oppsyn er idag etablert.

Vedlikehold

- Det er aktuelt med ettersyn og vedlikehold av informasjonstavler og grensemerker.
- Videre årlig vedlikehold av vei(er) det er gjort avtale om bruk av, samt årlig ettersyn (og evt. vedlikehold) av stier/traktorveier det er gjort avtale om bruk av.

Informasjon og undervisning

- Området er idag i begrenset grad benyttet av skoleklasser fra skolen like ved. Et ekskursjonsopplegg for skolebruk kan vurderes utarbeidet.
- Informasjonsbrosjyren kan også vurderes lagt ut ved informasjonstavlene.

Landskapsskjøtsel

- Beiting i de områder det er inngått avtale om.

Fra Danmark er 1,5 - 2 storfe pr hektar benyttet ut fra landbruksmessige hensyn. (Jensen & Ovesen 1976), men et lavere beitetrykk vil være ønskelig av hensyn til vegetasjon og hekkefugl-bestanden.

- Åkerstein henlegges på avtalte steder.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (3 stk)	16.500
Søppelstativ (4 stk)	4.400
Fjerning/nedgraving av skrot og rydding av avfall (2 pers. + maskinleie 2 dager)	8.000
Skilting til P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 2 parkeringsplasser (2 dager maskinleie + 2 pers.)	5.000
Opparbeiding av nye vannpytter	5.000

Sum engangsutgifter	41.900
---------------------	--------

Årlige utgifter

Vedlikehold av veier (1 pers. m/maskin 3 timer)	1.000
Vei - grus	2.000
Vedlikehold av stier/traktorveier (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av informasjonsplakater og søppelkasser (24 t à 70 kr/t)	560
Tømming av søppel (24 t à 70 kr/t)	1.680
Plukking av rask i fjæra (25 t à 70 kr/t)	1.750
Tilskudd til beitetiltak og evt. slått	?
Spesielle skjøtselstiltak (mudring av dammer/pytter o.l.)	5.000

Sum årlige utgifter	12.550
---------------------	--------

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtselsplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en 2-års periode.

Avtaler om bruk av veier gis høyeste prioritet. Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Forhandlinger med berørte grunneiere og veimyndigheten for å få til en avtale om bruk av vei og etablering av parkeringsplasser.
- Forhandlinger med aktuelle grunneiere for å få til en avtale om beiting.

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om veibruk.
- Opprydding med nedgraving av avfall.
- Inngå avtaler om beiting og henlegging av åkerstein.

Bør utføres i 1989:

- Oppsetting av veiviserskilt, skilt for parkering og informasjonstavler.
- Beiting startes opp i området som ikke har vært beitet de siste år.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtselplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtselsplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Miljøverndepartementet. Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til Miljøverndepartementet. Departementet forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtseltiltakenes omfang.

SAMMENDRAG

Dette forslaget til skjøtselsplan foreslås en del skjøtselstiltak som skal være med å oppfylle formålet med fredningen. Videre bør området i en viss grad gjøres tilgjengelig for publikum, og informasjonstavler bør settes opp. Dette uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe området verneverdi.

Det foreslås at åkerstein legges på bestemte plasser etter avtaler med de enkelte grunneiere. Brenning av organisk brennbart materiale tillates gjort på samme sted. For å gjøre området tilgjengelig for oppsyn og interesserte publikum foreslås mulige veier inn i området som det vil være aktuelt å gjøre avtaler med grunneier om bruk av. Videre forslag til opparbeiding av stopp-plasser/rasteplasser langs hovedvei hvor det kan være aktuelt med informasjonstavler.

Følgende alternativer for oppsetting av informasjonstavler foreslås:

- I På kaihus ved havna på Rødberg.
- II På V-sida av "vei 717", øst for pkt 4/5. Det må opparbeides stopp/rasteplasser i veikanten.
- III På S-sida av hovedvei, rett nord-vest for pkt. 23, Jakob E. Grønning (20/4). Det må opparbeides stopp/"rasteplass" i veikanten. Veien er omlagt på dette stedet, noe som ikke går frem av kartet. Plasseringen av informasjonsskiltet på kartvedlegget er derfor bare omtrentlig.
- IV Ved gården Grønning (20/3), Martin Grønning.
Det må gjøres avtale om bruk av vei ned til gården og parkering ved gården, og benyttelse av sti/traktorvei for å gå ned til fjæra.

Alternativ til nr IV:

- V Ved gården til Elias H. Grønning (20/1).
Det må gjøres avtale om bruk av vei inn til gården, parkering på gårdstunet og tillatelse til å bruke traktorvei for å få ned til fjæra.

I tillegg foreslås at det gjøres avtale om at oppsyn og forvaltningsmyndighet kan få parkere ved gården Rauberget (15/1) og gå ned til fjæra over innmark helt sør i reservatet.

Ved informasjonstavlene foreslås oppsatt enkle søppelkasser som tømmes jevnlig.

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn. Informasjonstavler og grensemerker må etterses og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder oppsatte søppelkasser.

En stor del av strandenga som inngår i reservatet beites idag. Det vil være aktuelt å inngå avtaler med de aktuelle grunneiere (Ola Rauberget og Martin Grønning) om at disse også skal beites i fremtiden. Også et område som ikke beites idag (Jomar Dahlen) vil det være aktuelt å få igang beiting på igjen, og det foreslås inngåelse av en avtale om dette.

Beitetrykket bør ikke være for høyt og det tillates ikke med sprøyting eller gjødsling.

For sone B foreslås at det inngås avtaler om slått av den smale strandengstripa.

Grushenting til eget bruk tillates med inntil 2 lass à 2 m³ pr. år for hver grunneier.

Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med utøvelse av tradisjonell beiting og slått tillates. Videre tillates motorisert ferdsel til vanns for grunneiere/rettighetshavere og deres familier, ved kjøring ut og inn til båtplasser/naust. Motorisert ferdsel ved utøvelse av tradisjonelt fiske er tillatt. For all motorisert ferdsel til vanns settes en fartsgrense på 5 knop.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2 år for engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (ettersyn av grensemerker, oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvertfall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (ca 2 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca kr 41.900, og med kr 12.250 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor).

LITTERATUR

- Baadsvik 1974. Registrering av verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden sommeren 1973. - DKNVS Museums Rapport Bot. ser. 1974-4. 65 s.
- Flatberg, K.I. 1975. Botanisk verneverdige områder i Rissa kommune, Sør-Trøndelag. - DKNVS Museums Rapport, Bot. ser. 1975-1. 45 s.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr 1.3.85.
 - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Jensen, A & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No 3. 190 s.
- Møltofte, H. 1987. Vadefugler på Tipperne 1928-82. Skov- og Naturstyrelsen. Miljøministeret. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift. 81. Årgang, nr 1-2.
- Møller, H.S. 1976. Fuglelivet på ferske enge og strandenge. s. 89-102 i: Jensen, A & Ovesen, C.H. 1976. Drift og pleje av våde områder de nordiske land. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus, no 3. 190 s.

VEDLEGG 1

Beskrivelse av plasser for henleggelse av åkerstein, ifr. kartvedlegg.

- Ola Rauberget (15/1) Åkerstein legges samlet like nord for pkt. 1, der det tidligere er tippet stein.
- Jomar Dahlen (16/1) Åkerstein legges langs gammel steinrøys på grensa mot Martin Grønning (20/3).
- Martin Grønning (20/3) Åkerstein av begrenset størrelse, og i begrenset omfang kan legges ved nytt elveutløp i bukta ved pkt. 16, men det forutsettes at det ved oppfyllingen av det gamle bekkeutløpet (dagens pkt. 10-13) settes igjen en grop for henlegging av større åkerstein samt annen fyllmasse.
- Elias H. Grønning (20/1) Åkerstein kan legges i strandkanten like SV for naustet mellom pkt. 18 og 19, der det tidligere er lagt stein.
- Bernt Solem (20/6) Åkerstein kan legges i strandkanten like ved grensa mot Elias H. Grønning (20/1).
- Kristoffer H. Grønning (20/2). Åkerstein kan legges i strandkanten like SØ for enden av traktorvei fra gården og ned til sjøen, dvs. omtrent midt mellom pkt. 20 og 21.
- Ola J. Grønning (20/4). Åkerstein kan legges i strandkanten midtveis mellom enden av traktorvei rett ned for gården, og pkt. 21, på tidligere benyttet plass.
- Jakob E. Grønning (20/5). Åkerstein kan legges i strandkanten, inn mot grensa til Ola J. Grønning (20/5), rett ned for pkt. 22.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR GRØNNINGSBUKTA NATURRESERVAT I RISSA
KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er Grønningsbukta med tilliggende fjære og sump-områder i Rissa kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Grønningsbukta naturreservat".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.:

15/1, 16/1, 20/1, 20/2, 20/3, 20/4, 20/5, 20/6, 20/45.

Reservatet dekker et areal på ca. 590 dekar, hvorav ca. 490 dekar er vannareal.

Grensene for naturreservatet framgår av vedlagte grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet april 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Rissa kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturlige tilstand med tilhørende plante- og dyreliv, særlig av hensyn til et spesielt strandengområde og et rikt og interessant fugleliv.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, jf dog pkt. V og VI.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Alt vilt, herunder dærs bø, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf viltlovens § 3. Jakt, fangst, bruk av skytevåpen samt slipp av hund er forbudt, jf dog pkt. V, 6.

Utsetting av vilt er ikke tillatt.

For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, nydyrking, drenering og annen

form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Oppstillingen er ikke uttømmende.

4. Motorisert ferdsel er forbudt (herunder gjelder også bruk av modellbåter og modellfly).

Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for:

1. gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningseyemed
2. tradisjonell slått og beiting, herunder nødvendig bruk av gjeterhund
3. vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer tilgrensede jord- og skogbruksarealer, etter at forvaltningsmyndigheten er varslet
4. vedlikehold av eksisterende veier og kraftlinjer, samt vedlikehold og oppsetting av gjerdar
5. sanking av bær og matsopp
6. fellefangst av mink, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter

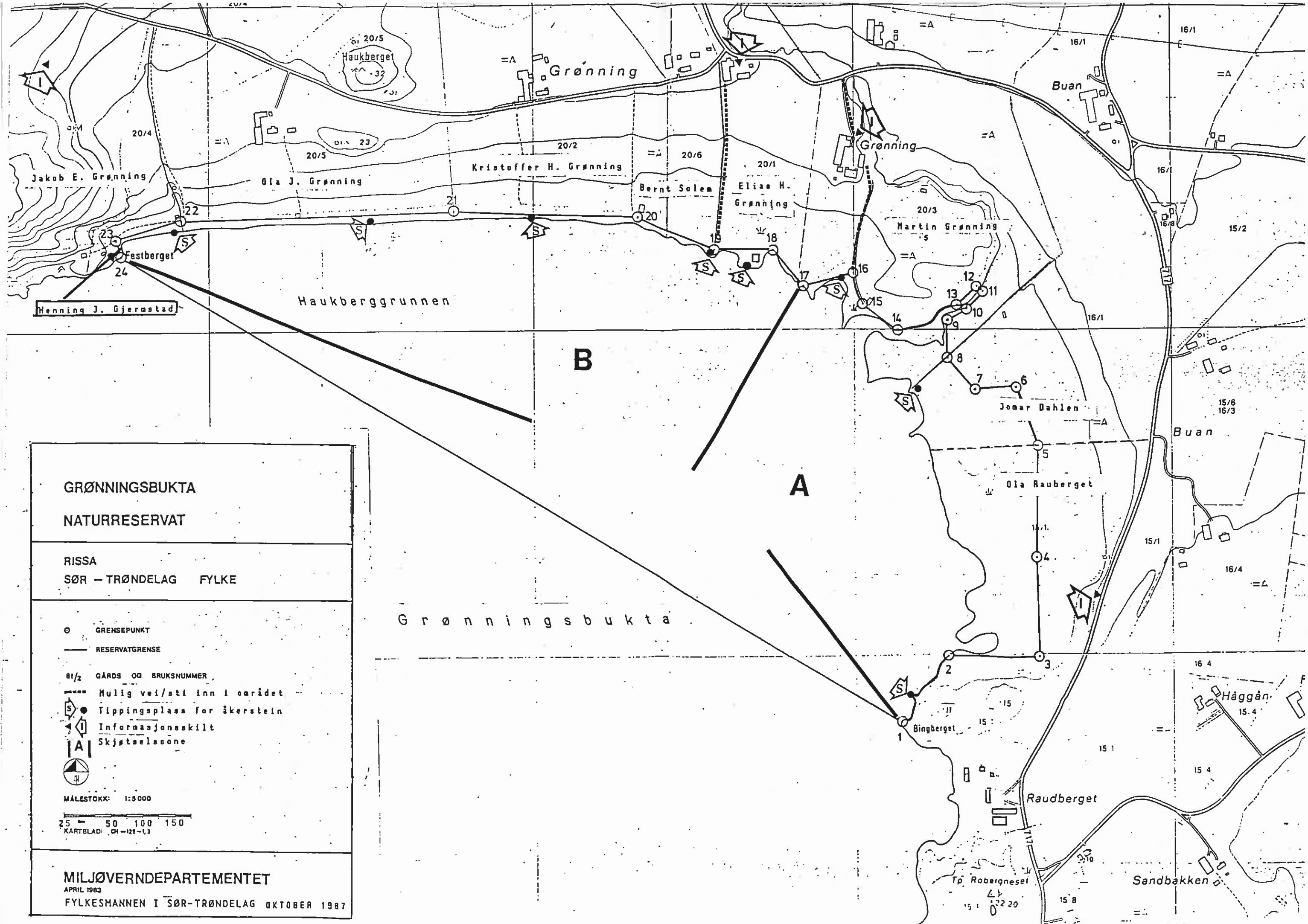
VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som gjør vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensede arealer.
3. Utføring av nye kloakkledninger, når anlegget er godkjent i medhold av gjeldende forurensningslover. Unntaket gjelder ikke kloakk fra industri.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

GRØNNINGSBUKTA
NATURRESERVAT

RISSA
SØR - TRØNDELAG FYLKE

- GRENSEPUNKT
- RESERVATGRENSE
- 81/2 GÅRDS OG BRUKSNUMMER
- Mulig vei/sti inn i området
- S • Tippingsplass for ikerstein
- I Informasjonsskilt
- A Skjutselssone

MÅLESTOKK: 1:5000

25 50 100 150
KARTBLAD: CH-128-1,2

MILJØVERNDEPARTEMENTET

APRIL 1983

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG OKTOBER 1987

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
HOVSFJÅRA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN

Desember 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
HOVSFJARA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

av

Jardar Cyvin

Desember 1987

FORCRD

Hovsfjæra fuglefredningsområde ble fredet ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

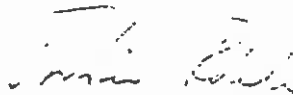
Norge undertegnet i 1974 "Konvensjon om bevaring av våtmarksområder med internasjonal betydning for fugl" - den såkalte Ramsar-konvensjonen. Gjennom sin tiltredelse forpliktet Norge seg til å peke ut våtmarksområder i sitt eget land som har internasjonal betydning for fuglelivet, føre dem opp på den internasjonale Ramsar-listen, og verne dem.

Ørlandets våtmarkssystem (bestående av Grandefjæra naturreservat, Hovsfjæra, Innstrandfjæra og Kråkvågsvaet fuglefredningsområder) ble i 1985 gitt status som Ramsar-område. Sammen med Tautra i Nord-Trøndelag, er det det eneste området i Midt-Norge med en slik status.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtselsplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtselsplan for Hovsfjæra, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide dette forslaget.

Trondheim, 22. desember 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHold

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	4
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	5
KONKRETE TILTAK	6
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	9
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING	10
SAMMENDRAG	11
LITTERATUR	12
VEDLEGG 1	13
- Fredningsbestemmelser for Hovsfjæra fuglefredningsområde, Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke	
VEDLEGG 2	15
- Litteratursammendrag omkring skjøtsel av strandvegetasjon.	
VEDLEGG 3	
- Kart	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
HØVSFJÅRA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1621 FF
Kommune: Ørland
Kartblad: 1522 II, III
UTM-koordinater: 32 V NR 3363 - 3783
Areal: ca. 1,2 km², hvorav ca. 0,07 km² er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Kari Kollø
Ørland kommune
7130 ØREKSTAD
Tlf. 076/24404

INNLEDNING

Hovsfjæra fuglefredningsområde er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 14, 2. ledd, og § 9, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23.

"Formålet med fredningen er å bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til vade- og andefugl." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Området er ett av fire fredete områder i Ørlandets våtmarkssystem. Våtmarkssystemet har status som såkalt Ramsar* - område. I utkastet til verneplan for våtmarksområder (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979) blir formålet med vern beskrevet som følger: "Formålet er å sikre en spesiell vannfuglbiotop av særlig viktighet i trekketidene, og et spesielt våtmarksområde som inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem." For nærmere dokumentasjon av de ornitologiske verneverdier, se Bevanger & Frengen (1979).

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene.) "Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsesplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt VII i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Det foreligger enkelte interessekonflikter i området. Drenering av tilgrensende landbruksarealer er bl.a. i den vestlige delen av fjæra foretatt ved opparbeiding av en 3-4 m bred kanal ut til laveste lavvannstand. Dette har sansynligvis ført til redusert overrisling av fjæra med næringsrikt ferskvann. Dessuten må en forvente at også strandengene påvirkes av denne dreneringen. Begge deler vil kunne gi dårligere forhold for vade- og andefugler som benytter området.

Det foregår idag enkelte aktiviteter innenfor området som er brudd på vernebestemmelsene. Uttak og henlegging av masse er iflg. fredningsbestemmelsene forbudt. Foruten åkerstein dumpes det idag diverse jordbruksavfall o.l. Noe uttak av sand til eget bruk foregår også.

I tillegg foregår også enkelte tilfeller av dumping av rent søppel. Flere kanaler ender ut i fjæra og disse inneholder mer eller mindre urensset kloakk/jordbruks-avsig. Spesielt Balsneselva er sterkt belastet av forurensning.

Det foregår gåse- og andejakt helt inn til reservatets grense.

Enkelte mindre deler av strandengene langs Hovsfjæra beites idag, men store deler beites ikke, og gror derfor igjen. Strandengene langs Hovsfjæra er en kulturpåvirket vegetasjonstype som det vil være av interesse å bevare på et suksjonsstadium (utviklings-trinn) med en relativt kort og ikke alt for tett vegetasjon.

* Ramsar-konvensjonen: Konvensjon om bevaring av våtmarksområder med internasjonal betydning for fugl.

For å oppnå det vil det være aktuelt med skjøtsel. Beiting, eller helst bare slått om høsten, er ønskelig, og nødvendig hvis ikke strandengene skal utvikle et så tett og høyt vegetasjonsdekke at næringstilgangen for bl.a. vadefugl skal avta (jfr. bl.a. Suul 1983 og Jensen & Ovåsen 1976). Se dessuten vedlegg 2.

Økoforsk har drevet registreringer av strandenger i begge Trøndelagsfylkene, og en rapport er under bearbeiding. Langs stranda i Hovsfjæra er det registrert strandvegetasjon som er verneverdig i regional/nasjonal sammenheng (Jarle Kristiansen pers.medd. 22/10-87).

Det vil være en fordel å vurdere alle verneområdene i Ørlandets våtmarkssystem (eller evt. på hele Fosenhalvøya) under ett ved planlegging av beitetiltak (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c, og 1987d).

Dette utkastet til skjøtelsesplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet. Enkelte tiltak som kan gjøre området bedre tilgjengelig for naturinteresserte vil bli foreslått, men uten at dette skal forringe området verneverdi. Videre oppryddingstiltak for å bringe området i en forfatning mest mulig i tråd med verneintensjonen vil bli foreslått.

Både engangstiltak og årlige tiltak vil bli skissert, og en tids- og kostnadsramme vil bli satt opp.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 9. september 1987.

Opplysninger brukt i dette skjøtelsesplanutkastet er videre kommet frem ved samtaler med naturvern- og friluftsekretær Kari Kollé, naturverninspektør Torfinn Rohde og naturvernkonsulent Aage Tørris Ekker, samt ved bruk av den litteratur som er satt opp i litteraturlista.

GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE

"Hovsfjæra er i denne sammenneng benyttet som fellesbetegnelse for fjærestrekningen mellom Bruholmen og Austråt og omfatter: Bergsfjæra, Hovsfjæra, Balsnesfjæra, Skalfjæra og Fitjan samt de grunne sjøarealene utenfor. Fjæreamrådet er relativt langgrunt ved fjære sjø og sammensatt av flere typer. Øverst i fjæresonen finnes mudderbunns-partier - ofte med grunne smådammer. Midt i fjæra ligger et større område bestående av sand og grus, disse områdene er ved fjære sjø tørrere enn de innenforliggende. I de nedre deler finnes et kraftig tangbelte, og spredt i hele fjæresonen finnes større og mindre steiner. I nær tilknytning til fjæresonen ligger noen sump-partier, men stort sett strekker dyrket mark og beiteland seg ned til flomålet. Utenfor fjæresonen ligger et større sammenhengende grundtvannsområde ned til 10-20 meters dyp. To større bekker - Biskopbekken og Balsneselva - samt noen mindre renner ut i fjæra. Innefor fjæra er landskapet flatt og idag for det meste preget av landbruk." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"I selve fjæresonen er det i Hovsfjæra ikke utført vesentlige inngrep utenom visse kanaliserings- og forbygningsarbeider i områdene ved Balsneselva. Fjæreamrådene tilføres en del næringsstoffer fra tilgrensende kulturmark, spesielt er Balsneselva og Biskopbekken forurenset. Tidligere lå større sumparealer på land ned mot fjæreamrådene, disse arealene er forlengst oppdyrket med unntak av noen mindre områder." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

I 1986 ble det, etter dispensasjon fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, gravd en stor dreneringsgrøft utover i fjæra i forlengelse av Biskopbekken, og omtrent ut til på høyde med spissen av Bruholmen.

"Det tidligere sump- og marsklandskapet langs fjæreamrådene er forlengst oppdyrket, og verneinteressene er i det vesentligste konsentrert om arealet nedenfor flomålet. Marinbiologiske undersøkelser er ikke utført. Strandbergene på Bruholmen er av botanisk interesse. Bruholmen er av stor betydning for friluftslivet (bading/soling)." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

Langs fjæreamrådene i Hovsfjæra er det registrert strandvegetasjon som er botanisk verneverdig i regional/nasjonal sammenheng (Jarle Kristiansen pers.medd. 22/10-87).

"Fjære-/grundtvannsområdene i Hovsfjæra har særlig betydning for en rekke ulike vannfugler, området fungerer spesielt som hvile/rasteplass i trekketidene og som overvintringsplass. Dessuten har området betydning som beiteplass for fugler som hekker i omgivelsene og som myteplass for andefugl. Ved vestlige og nordlige sterke vinder og dårlig vær betyr de mer avskjermede delene av Ørlands våtmarkssystem på innsiden av Ørlandet særlig meget for mange vannfugler. Dette ser en spesielt i den kritiske vintertiden. Området må funksjonsmessig sees i sammenheng med Brekstadfjæra mellom Brekstad havn og Bruholmen. Dette området hører sammen med Hovsfjæra både funksjonsmessig og fysisk og utfyller de våtmarkselementer som finnes i Hovsfjæra." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

Store deler av Brekstadfjæra er av Ørland kommune planlagt oppfylt, og lagt ut som industriområde.

"Hittil er totalt 108 ulike vannfuglarter registrert, derav 3 lomarter, 2 dykkerarter, 19 andefuglarter og 23 vadefuglarter. Flere spesielle og sjeldne arter er påvist. Artsantallet er altså høyt, og det samme er individ-antallet både for flere av artene og tilsammen. Spesielt under høsttrekket forekommer store ansamlinger av vadefugler. Store antall andefugler forekommer store deler av året.

Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 17 vannfugl-arter vurdert å være av regional interesse og 3 av internasjonal interesse. Etter dette vurderes lokaliteten å ha nasjonal verneverdi. Området inngår som en viktig del av Ørlands våtmarkssystem, og det er et viktig ledd i vannfuglenes trekkvei langs kysten." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

EIERFORHOLD

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 68/2 (Staten); 78/8,16; 78/11; 78/17; 79/8; 79/16; 79/32; 82/1 (Sør-Trøndelag fylke); 82/2; 82/15; 82/16; 82/27; 82/32,40,43; 82/41; 82/71,76; 82/73; 82/75; 82/77; 82/80; 82/85. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985.)

Iflg. Lillethun (1986) skal 82/27 og 82/42 ut, og 82/27,41 inn.

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

Opprydding Det ligger en del rask og skrot langs fjæra enkelte steder som bør fjernes. Dette gjelder mest den midtre delen, da det både på den østre og vestre delen er ryddet i forbindelse med opprydding i friluftsområdene som grenser inn mot fuglefredningsområdet.

Adkomst og informasjon: Hovsfjæra er relativt lett tilgjengelig p.g.a. de nevnte friluftsområder. Den vestre delen nås greit fra Bruholmen. Dit er det allerede veiforbindelse, og det er etablert P-plass og toaletter. Bruholmen eies av Staten, og er lagt ut som lokalt friluftsområde. Den østre delen nås lett fra campingplassen ved Austråt, og også der kan eksisterende pareringsplass og toalettinstallasjoner benyttes. Ørland kommune er grunneier i dette området. Ved begge disse innfallsporter til området bør det settes opp informasjonstavler.

I tillegg til disse to veialternativer bør det gjøres avtale om etablering av en parkeringsplass ved eksisterende vei nord for pkt. 25. Videre bør det gjøres avtale om bruk av traktorvei som gangsti ned til sjøen fra denne parkeringsplassen. Dette vil gjøre også den midtre delen av Hovsfjæra brukbart tilgjengelig for publikum.

En gang i fremtiden kan det vurderes å bygge en liten bro over Balsneselva for lettere å kunne bevege seg langs den midtre delen av fjæra.

Beiting/slått: Langs fjæra fra pkt. 4 til 9 inngår et smalt belte med beitet strandeng. Området fra pkt. 9 til 12 og Skjeggghaugen (rundt pkt. 3) beites også. Fra pkt. 31 til 39 er det et smalt belte med strandeng, og dette beites fra pkt. 31 til 33. I tillegg inngår i verneområdet et litt større strandeng-parti mellom pkt. 15 og 25 som ikke beites idag.

Det anbefales inngått avtaler med grunneierne om beiting (alternativt jevnlig slått) av de områder som ikke beites idag. Ved opphør av beiting på arealer som beites idag bør muligheten for en avtale om fortsatt beiting (eller slått) tas opp med grunneierne. Både fra et ornitologisk og botanisk synspunkt vil sansynligvis en sen høstslått gi størst artsutvalg av planter og fugl. For vadefuglene vil en ikke alt for intensiv beiteaktivitet kunne gi vel så bra resultat, men av hensyn til hekkefuglbestandene bør (ideelt sett) beiting ikke starte før etter rugetiden (for mange fugler vil denne ved kysten være avsluttet ved St.hans-tider).

Forurensning: Det bør arbeides med å få redusert utslipp og avsig fra kloakk og gjødsel.

KONKRETE TILTAK

Engangstiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

- Fjerning av jernskrot og annet større avfall. Spesielt SØ for pkt. 26, ved pkt. 35, mellom pkt. 10 og 13, og mellom pkt. 29 og 31. Dessuten et kjøleskap ved pkt. 22. Et gammelt gjerde S for pkt. 20-21 bør fjernes hvis ikke grunneier (82/32, 40, 43) skal restaurere og bruke det.
- Fjerning av mindre rask, avfall og rakgods.
- Initiativ til å få rensset kloakkutslipp eller overført noe av det til den kommunale kloakk.

Tilrettelegging for bruk

- Informasjonstavle: Bruholmen (Staten, 68/2). Det er etablert parkeringsplass og sanitæranlegg. Ørland kommune vedlikeholder området. Oppsetting av informasjonstavle ved P-plass.
- Informasjonstavle: Austråt camping (Ørland kommune 82/1). Det er etablert parkeringsplass for dags-turister. Sanitæranlegg finnes. Oppsetting av informasjonstavle ved P-plass.

- Avtale om etablering av P-plass og bruk av traktorvei som sti:
Eier av gården Fjæra (82/16).
Det anbefales inngått avtale om oppretting av ny P-plass i veikryss ved gården Fjæra, like SØ for nytt boligfelt (nord for pkt. 25). Det antas at bruken av vei frem til dette krysset er fri i og med det etablerte boligfeltet.
Videre avtale om å få benytte som gangsti gårdsvei ned til gården Fjæra, og derfra traktorvei ned til stranda mellom pkt. 24 og 25 som gangsti.

Landskapsskjøtsel

- Avtale med grunneiere om beiting/slått i områder som tidligere ble beitet, men som idag ikke beites:

mellom pkt. 11 og pkt. 25 (grunneiere 82/76; 82/71,
82/41; 82/15; 82/32, 40,
43; 82/16).

mellom pkt. 33 og pkt. 39 (grunneiere 78/8, 16; 78/4;
68/2.)

- Ved opphør av beiting i følgende områder bør det om mulig inngås avtaler med grunneierne om fortsatt beiting (evt. jevnlig slått).

mellom pkt. 31 og pkt. 33 (grunneier 78/9, 16)

mellom pkt. 4 og pkt. 9 (grunneiere 82/80; 82/73;
82/77).

Enkelte områder kan man kanskje vurdere å la bli ubeitet for å øke habitatdiversiteten (mangfoldet), se vedlegg 2.

Informasjon, undervisning og forskning

Området ligger velegnet til som lokalt ekskursjonsmål for skoleklasser fra Brekstad og Opphaug. Også som regionalt ekskursjonsmål vil området være egnet, f.eks i samband med ekskursjoner til Austråtborgen og Austråtlunden.

En "natursti"/merket sti gjennom en del av området, og med informasjonsplakater om hva du kan se av planter og dyr i fjæra, bør opprettes.

Det bør startes opp studier av utvikling i plante- og fuglesamfunn på beitede kontra ubeitede strandenger. På litt sikt bør det også gjennomføres ornitologiske registreringer for å se om det har skjedd endringer i antall og artssammensetning av fugler som bruker området.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med årlig plukking av rask og rakgods. Dette kan gjøres av ideelle organisasjoner mot godtgjørelse, eller av skoleklasser som ledd i undervisning i naturvern/forurensning.

Søppelkasser og toaletter tømmes gjennom den kommunale renovasjon. Økt kontroll med silosaft og gjødselskjellere.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert. Det vil muligens være aktuelt med utvidet oppsynstjeneste i jakttiden om høsten. Forhandlinger med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på en avtale om samarbeid om oppsyn i jakttiden kan vurderes.

Vedlikehold

Årlig ettersyn og vedlikehold av informasjonsutstyr, grensemerker og søppelkasse er nødvendig. Videre årlig vedlikehold av veier/ parkeringsplasser det er inngått avtale om bruk av, samt årlig ettersyn (og evt. vedlikehold) av sti/traktorvei.

Landskapsskjøtsel

Beiting eller slått i de områder det er inngått avtale om.

Fra Danmark er 1,5 - 2 storfe pr. hektar benyttet ut fra landbruksmessige hensyn, men et lavere beitetrykk vil være ønskelig av hensyn til vegetasjon og hekkefugl-bestand. Slått anbefales utført om høsten av hensyn til hekkefuglene i området. (Jfr vedlegg 2.)

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (3 stk)	16.500
Søppelstativ (1 stk)	1.100
Fjerning/nedgraving av skrot og rydding av avfall	10.000
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 1 parkeringsplass (1 dag maskinleie + 2 pers.)	2.500

Sum engangsutgifter	33.100
---------------------	--------

Årlige utgifter

Vedlikehold av veier/P-plasser (1 pers. m/maskin 1 dag)	3.000
Vei - grus	2.000
Vedlikehold av stier (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av informasjonsplakater, søppelkasser og utedo (24 t à 70 kr/t)	1.680
Plukking av rask i fjæra (50 t à 70 kr/t)	3.500
Ekstra oppsyn i jakttida (1 pers. i 1/2 mnd)	5.000
Tilskudd til beitetiltak	?

Sum årlige utgifter	15.740
---------------------	--------

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtseleksplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en 2-års periode.

Avtaler om bruk av veier gis høyeste prioritet.

Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Oppsetting av informasjonsskilt.
- Forhandlinger med berørt grunneier om etablering av ny P-plass samt bruk av traktorvei som gangsti.
- Forhandlinger med aktuelle grunneiere for å få til en avtale om beiting og slått.
- Kontakt med Ørland kommune om oppryddingstiltak.

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om veibruk, bruk av eksisterende P-plasser og sanitæranlegg, samt etablering av ny P-plass.
- Opprydding med nedgraving av større jernskrot og avfall.
- Inngå avtaler om beiting og slått.
- Etablering av utvidet oppsyn i jakttiden.
- Evt. oppstartning av studier av beitet eng kontra ubeitet.

Bør utføres i 1989:

- Oppsetting av veiviserskilt, skilt til parkering og til toaletter.
- Fjerning av resten av avfall og rask som ligger langs fjæra.

Senere:

- Beiting startes opp i ubeitete områder.
- Bygging av bru over Balsneselva.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtseleksplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtseleksplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til DN. DN forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtselestiltakenes omfang.

SAMMENCRAG

Dette forslaget til skjøtselsplan foreslår en del skjøtselstiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen, og videre gjøre området tilgjengelig for publikum, men uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe områdets verneverdi.

Det foreslås for det første restaureringstiltak i form av fjerning av skrot og annet rask. Det foreslås økt kontroll av siloer og gjødselkjellere. Rensing av kloakkutslipp o.l. vil også være ønskelig, men neppe realistisk i nær fremtid.

Det vil være aktuelt å forsøke å bevare de små rester av kulturpåvirket strandeng som er tilbake i reservatet. Det foreslås inngått avtaler med aktuelle grunneiere om beiting (evt. jevnlig slått) av to områder som tidligere ble beitet, men som ikke beites idag. Ved opphør av beiting i områder som beites idag, bør det forhandles med grunneiere om fortsatt beiting eller slått.

Studier av utviklingen i ikke-beitet kontra beitet eng bør vurderes oppstartet.

For å gjøre området tilgjengelig både for oppsyn og interessert publikum foreslås 2 allerede offentlige veier som offisielle innfartsårer til området.

Videre foreslås inngått avtale med en grunneier om opparbeiding av en P-plass utenfor den midtre delen av fredningsområdet.

P-plass ved veikryss N for pkt. 25, N for gården Fjæra.
Avtale om bruk av gårdsvei/traktorvei som gangsti ned til stranda.

Alle tre alternativene er tegnet inn på vedlagte kartbilag.

For å dekke informasjonsbehovet om området, foreslås videre satt opp informasjonstavler ved hver innfallsport til reservatet. Det vil videre være aktuelt med oppsetting av søppelkasse ved den nye P-plassen.

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn, men med utvidet oppsyn i jakttida. Det bør i den forbindelse tas kontakt med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på samarbeid.

Informasjonstavler og grensemerker må ettersees og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder evt. sanitærinneleidinger.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2 år for de viktigste engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (etter syn av grensemerker og oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (ca. 2 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca. kr 33.000, og med ca. kr 16.000 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor). Tilskudd til beitetiltak er ikke regnet med i disse beløpene.

LITTERATUR

- Bevanger, K. & Frøngen, O. 1979. Ornitologiske verneverdier i Ørland kommunes våtmarksområder, Sør-Trøndelag. - Kgl. norske Vidensk. Selskaps Museum, Rapport Zool. Ser. 1979-1.
- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøtselsplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøtselsplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
 - 1987c. Utkast til skjøtselsplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
 - 1987d. Utkast til skjøtselsplan for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, A. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.
- Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Naturvårdsværket. 1982. Skjøtselsplaner for naturvårdsobjekt. Råd og riktlinjer. - Statens naturvårdsværk. Stockholm.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR HOVSFJÆRA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE I ØRLAND
KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 14, 2. ledd og § 9, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er fuglelivet og fuglenes livsmiljø ved Hovsfjæra i Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Hovsfjæra fuglefredningsområde".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.:

68/2; 78/11; 78/8, 15; 79/17; 79/9; 79/16; 79/32; 82/1; 82/2; 82/15;
82/16; 82/27; 82/32, 40, 43; 82/41; 82/71, 76; 82/73; 82/75; 82/77;
82/80; 82/85.

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca. 1,2 km², hvorav ca. 0,07 km² er landareal.

Grensene for fuglefredningsområdet framgår av vedlagte grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet desember 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Ørland kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for fuglefredningsområdet skal avmerkes i marka, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til vade- og andefugl.

IV

For fuglefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser (jfr. pkt. V og VI):

1. Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse (jf. viltlovens § 3). Jakt, fangst, bruk av skytevåpen samt slipp av hund er forbudt i fuglefredningsområdet. Utsetting av vilt er ikke tillatt. For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø, som f.eks. drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Oppstillingen er ikke uttømmende.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyn-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. Grunneierens næringsvirksomhet, herunder bruk av eksisterende båtrett, beiterett og fiskerett i nåværende omfang, dog skal de som ferdes i området utvise spesiell aktsomhet overfor rastende og beitende fugl.
3. Fellefangst av mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som forårsaker vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensende arealer.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller dersom disse ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Fra Norge forligger få om ingen undersøkelser omkring problematikken med skjøtsel av strandvegetasjon. Den norske litteratur som foreligger henviser bl.a. til danske og svenske undersøkelser.

Haga (1983) diskuterer formålet med skjøtsel. Han skriver at målsettingen enten kan være å la utviklingen gå uten menneskelige inngrep, eller at aktiv skjøtsel gjennomføres for å fryse utviklingen på et bestemt suksesjonstrinn (utviklingstrinn). Argumenter for aktiv skjøtsel kan bl.a. være at området allerede bærer tydelig preg av menneskelig aktivitet (kulturpåvirkete strandenger og eutrofe [næringsrike] vann f.eks.), eller at verneintensjonene for området er å ta vare på et spesielt og rikt fugleliv som vil forsvinne hvis beiting opphører eller lokaliteten gror igjen (jfr. Haga 1983).

Haga (1983) og Suul (1983) diskuterer begge problemene med skjøtsel av strandengvegetasjon. Aktuelle skjøtselstiltak i slike områder kan være beiting, slått og brønning av vegetasjonen. I tillegg kan biotopforbedringstiltak for å øke mangfoldet av biotoper innen et område benyttes (f.eks. opparbeiding av vannansamlinger).

Fra danske forhold er det nevnt at 1-2 kveg pr. ha. er en normal landbruksmessig gressingsintensitet på strandenger (Jensen & Ovesen 1976). For plantedekkets (og hekkefuglenes) del bør ikke gressingen starte for tidlig om våren (for hekkefuglenes del ikke anbefalt før etter 20/6 i Danmark), og det bør generelt opprettholdes en lav gressingsintensitet (Jensen & Ovesen 1976).

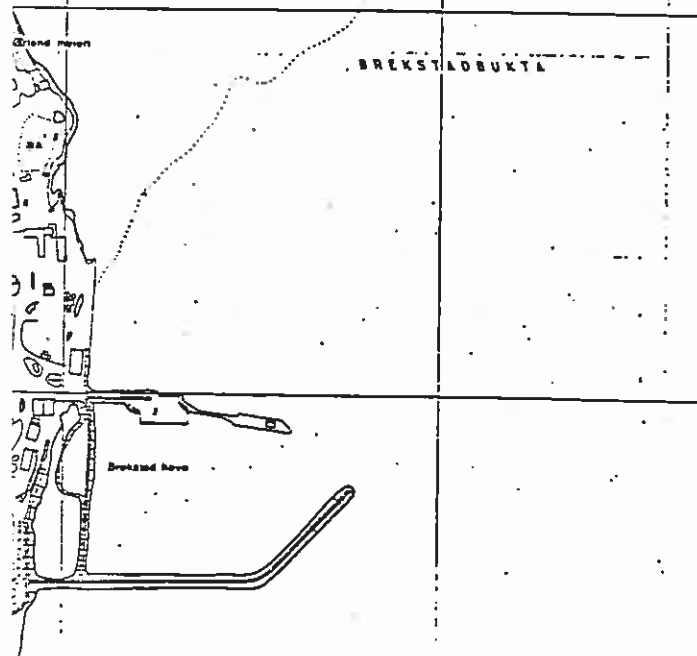
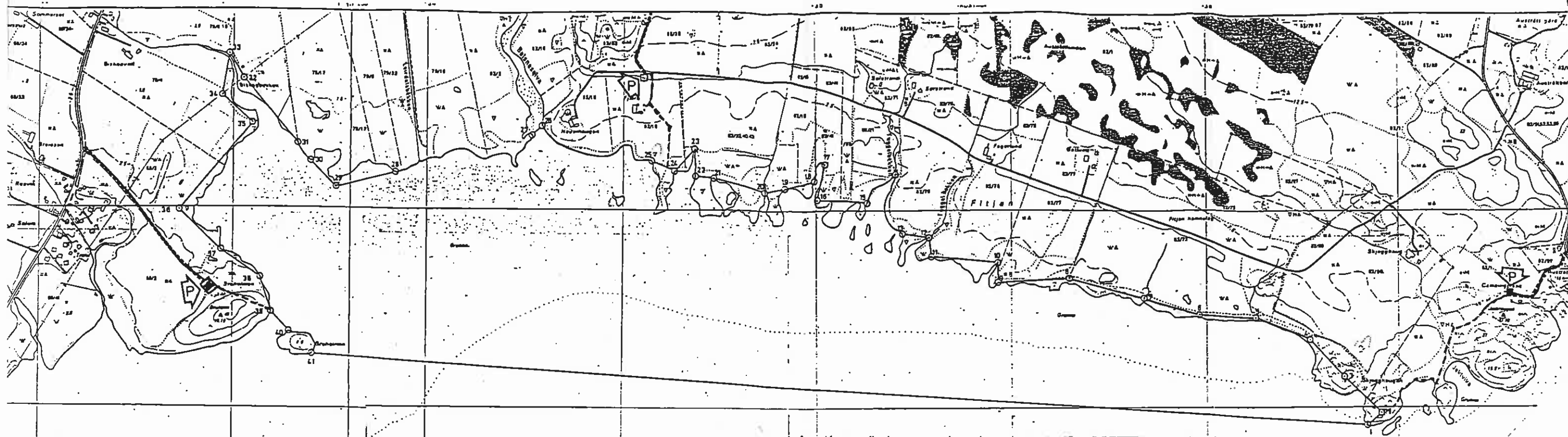
Jensen & Ovesen (1976) nevner også enkelte andre skjøtsestiltak som slått, vannstandsreguleringer, og økning av habitatdiversiteten ved etablering av kunstige vannhull m.m.

Ved valg av skjøtsestrategier for strandenger (gjelder prinsipielt også andre vegetasjonstyper og andre former for skjøtselstiltak) kan to strategier for beitetiltak benyttes. Den ene vil være å la all strandeng i ett område være beitet, og all enda i ett annet område være ubeitet. En alternativ strategi vil være å lage en mosaikk av beitet/ubeitet eng innen hvert område. Hvilken strategi man velger, og videre hvilke arealstørrelser med beitet/ubeitet eng man velger vil være bestemt av de mål man har satt seg, både med hensyn til vegetasjonsutvikling og artsutvalg av fugler. Eksempelvis trenger enkelte fuglearter større sammenhengende arealer av en bestemt vegetasjonstype enn andre arter, for i det hele tatt å slå seg til i et område (jfr. Haga 1983).

Det vil derfor være en fordel å vurdere alle verneområdene i Ørlandets våtmarkssystem (eller evt. på hele Fosenhalvøya) under ett ved planlegging av beitetiltak (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c, 1987d og 1987e).

LITTERATUR

- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøtseplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøtseplan for Grønningbukta naturreservat. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 15 s.
- 1987c. Utkast til skjøtseplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987d. Utkast til skjøtseplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987e. - Utkast til skjøtseplan for Singsholmsråsa fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, A. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 193 s.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

HOVSFJÆRA

FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

ØRLAND

SØR - TRØNDELAG FYLKE

○ GRENSEPUNKT

— GRENSE FOR FUGLFREDNINGSOMRÅDE

81/2 GÅRDS- OG BRUKSNUMMER

----- MULIG Vei TIL HOVSFJÆRA

--- MULIG STI TIL HOVSFJÆRA

Ⓟ EKSISTERENDE P-PLASS

Ⓟ MULIG NY P-PLASS

MÅLESTOKK: 1:10.000

KARTBLAD: CE - 133 - 4, CF - 133 - 3

MILJØVERNDEPARTEMENTET

DESEMBER 1983

FYLKESHANEN I SØR-TRØNDELAG
OKTOBER 1987

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
INNSTRANDFJARA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNADDELINGEN

Desember 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
INNSTRANDFJÆRA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

av

Jardar Cyvin

desember 1987

FCRCRD

Innstrandfjæra fuglefredningsområde ble fredet ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

Norge undertegnet i 1974 "Konvensjon om bevaring av våtmarksområder med internasjonal betydning for fugl" - den såkalte Ramsar-konvensjonen. Gjennom sin tiltredelse forpliktet Norge seg til å peke ut våtmarksområder i sitt eget land som har internasjonal betydning for fuglelivet, føre dem opp på den internasjonale Ramsar-listen, og verne dem.

Ørlandets våtmarkssystem (bestående av Grandefjæra naturreservat, Hovsfjæra, Innstrandfjæra og Kråkvågsvaet fuglefredningsområder) ble i 1985 gitt status som Ramsar-område. Sammen med Tautra i Nord-Trøndelag, er det det eneste området i Midt-Norge med en slik status.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtselsplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtselsplan for Hovsfjæra, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide dette forslaget.

Trondheim, 22. desember 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	5
FØRSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	7
KONKRETE TILTAK	8
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	12
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNØMFØRING	13
SAMMENDRAG	15
LITTERATUR	17
VEDLEGG 1	18
- Fredningsbestemmelser for Innstrandfjæra fuglefredningsområde, Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke	
VEDLEGG 2	20
- Litteratursammendrag omkring skjøtsel av strandvegetasjon	
VEDLEGG 3	
- Kart	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
INNSTRANCFJÆRA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1621 FF
Kommune: Ørland
Kartblad: 1522 III
UTM-koordinater: 32 V NR 3067 - 3368
Areal: ca. 1,1 km², hvorav ca. 0,1 km² er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Kari Koll
Ørland kommune
7130 BREKSTAD
Tlf. 076/24404

INNLEDNING

Innstrandfjæra fuglefredningsområde er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 53, § 14, 2. ledd, og § 9, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23.

"Formålet med fredningen er å bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til vadefugler." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Området er ett av fire fredete områder i Ørlandets våtmarkssystem. Våtmarkssystemet har status som såkalt Ramsar^{*} - område. I utkastet til verneplan for våtmarksområder (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979) blir formålet med vern beskrevet som følger: "Formålet er å sikre det største sammenhengende fjære/gruntvannsområdet i fylket og den viktigste av Ørlands våtmarks-system. Området er av særlig viktighet for mytende og trekkende vannfugl, og utgjør i denne sammenheng det viktigste enkeltområdet i fylket." For nærmere dokumentasjon av de ornitologiske verneverdier, se Bevanger & Frengen (1979).

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene.) "Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt VII i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Det foreligger enkelte interessekonflikter i området.

Det foregår idag enkelte aktiviteter innenfor området som er brudd på vernebestemmelsene. Henlegging av masse er iflg. fredningsbestemmelsene forbudt. Foruten åkerstein dumpes det idag jordbruksavfall, jernskrot o.l., og i enkelte tilfeller også rent søppel.

Det er flere utføringer av mer eller mindre urensset kloakk/jordbruksavsig. Særlig gjelder dette drenering fra søppelfyllinga som ligger helt inn til reservatet.

Det foregår gåse- og andejakt helt inn til reservatets grense.

Det meste av strandenga som ligger innenfor fredningsområdet er beitet idag. Bare noen mindre partier holder på å gro igjen fordi de ikke beites. Strandenger slik man finner det langs Innstrandfjæra er en kulturpåvirket vegetasjonstype som det vil være av interesse å bevare på et suksejonsstadium (utviklingstrinn) med en relativt kort og ikke alt for tett vegetasjon. For å oppnå det vil det være aktuelt med skjøtsel. Jfr. Fig. 1a som viser forskjeller mellom beitet og ubeitet eng.

Beiting eller helst bare slått om høsten, er ønskelig, og nødvendig, hvis ikke strandengene skal utvikle et så tett og høyt vegetasjonsdekke at næringstilgangen for bl.a. vadefugl skal avta (jfr. bl.a. Coul 1933 og Jensen & Øvesen 1976). Se dessuten vedlegg 2.

^{*} Ramsar-konvensjonen: Konvensjon om bevaring av våtmarksområder med internasjonal betydning for fugl.

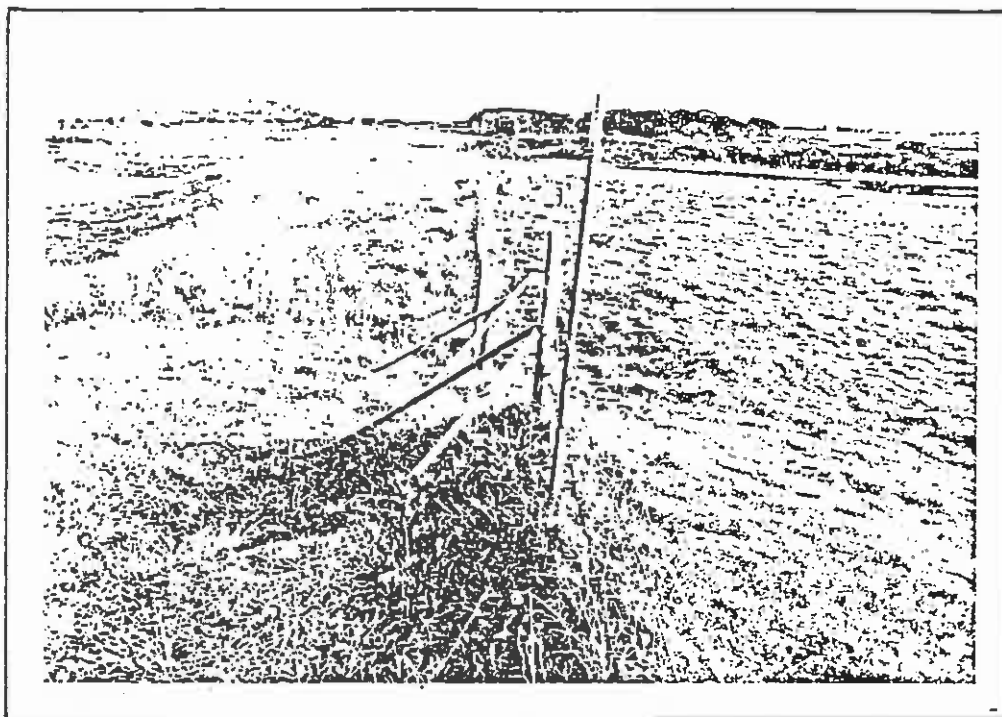

Fig. 1a. Beitet strandeng (t.h.) og ubeitet strandeng (t.v.)
på odden Storkråka (v/ pkt.12) i Innstrandfjæra.

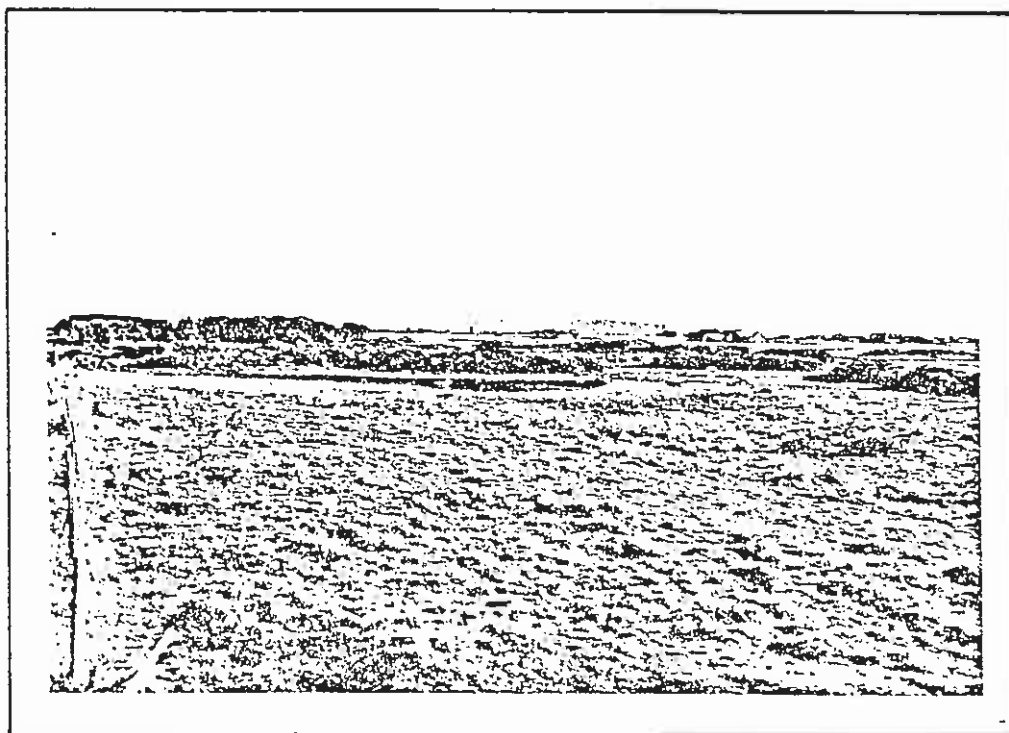

Fig. 1b. Brakkvannsdammen "Kråka" utgjør en spesiell biotop
i Innstrandfjæra.

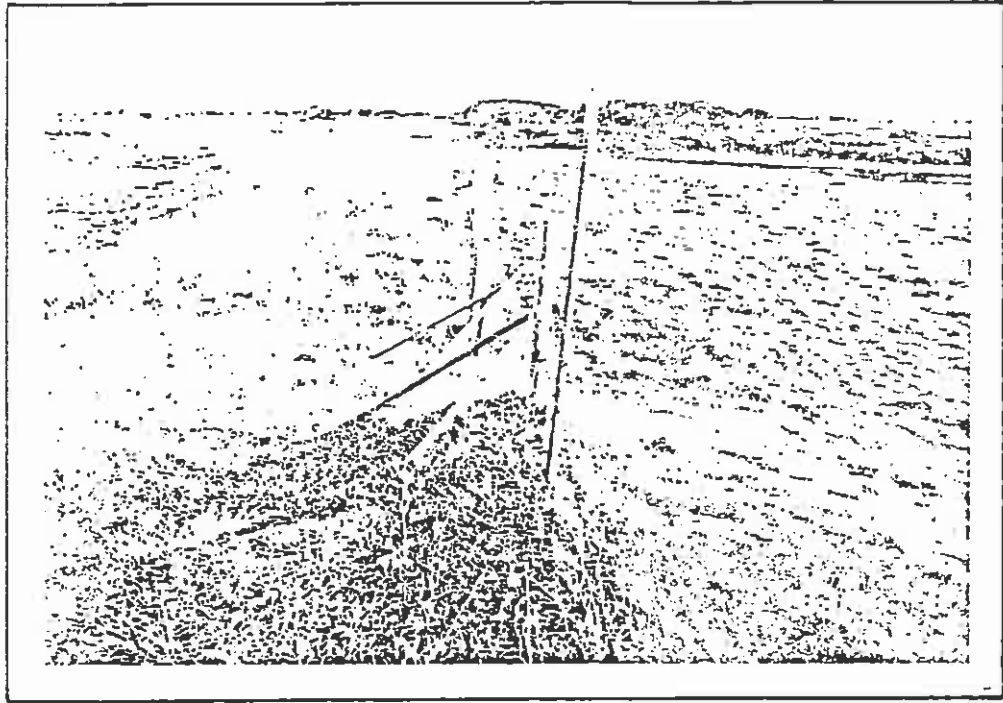

Fig. 1a. Beitet strandeng (t.h.) og ubeitet strandeng (t.v.)
på odden Storkråka (v/ pkt.12) i Innstrandfjæra.

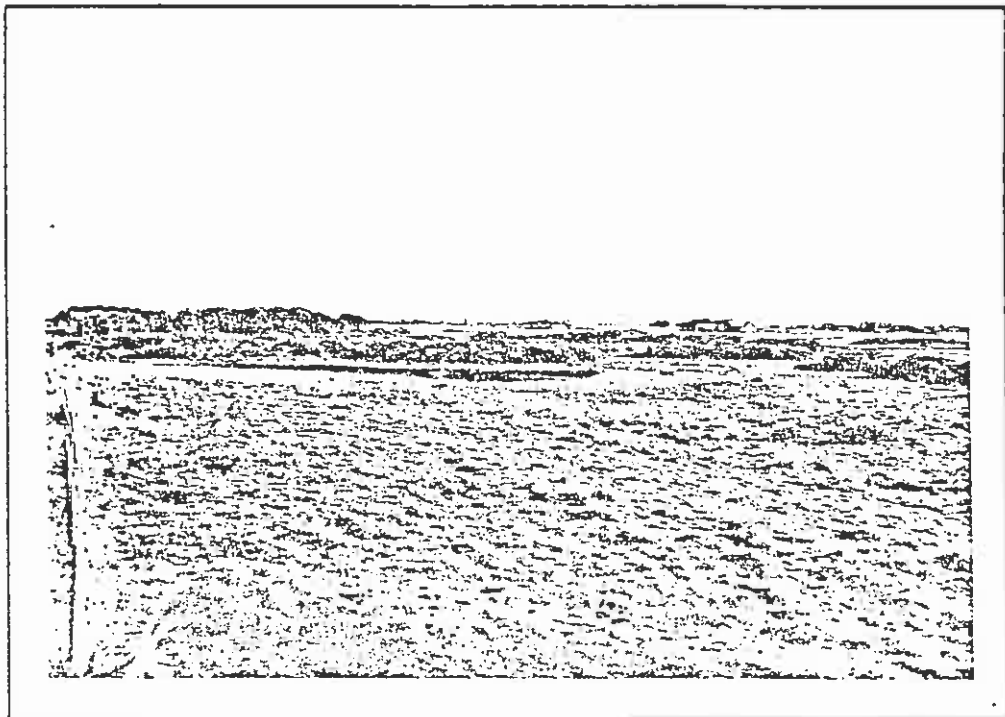

Fig. 1b. Brakkvannsdammen "Kråka" utgjør en spesiell biotop
i Innstrandfjæra.

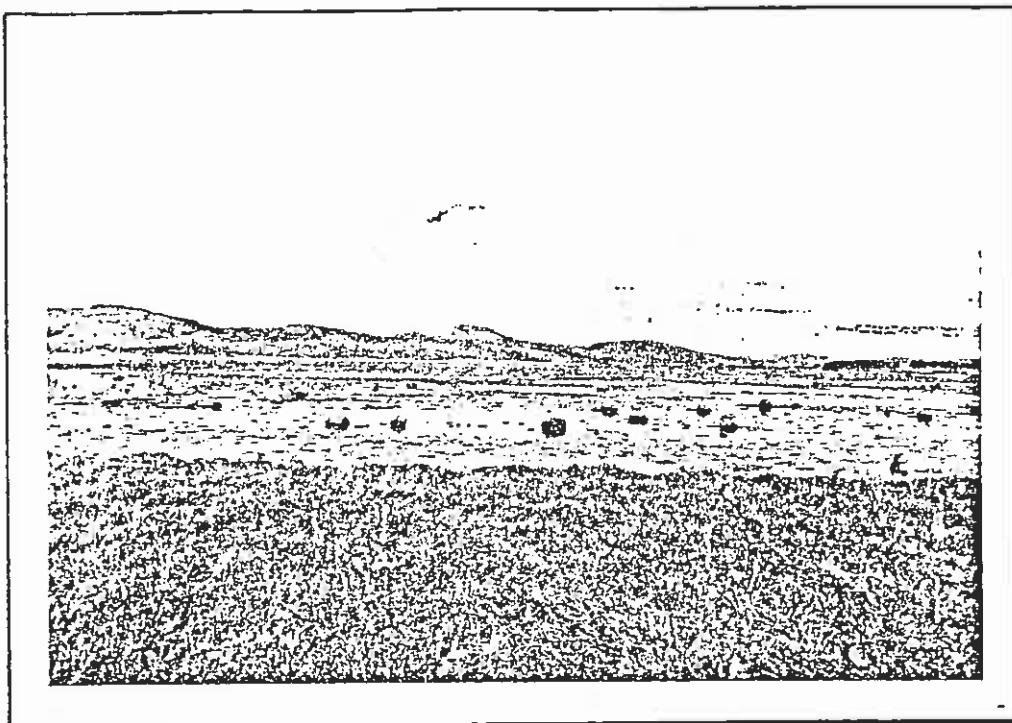

Fig. 2a. Innstrandfjæra sett fra Utstrand og NØ-over.

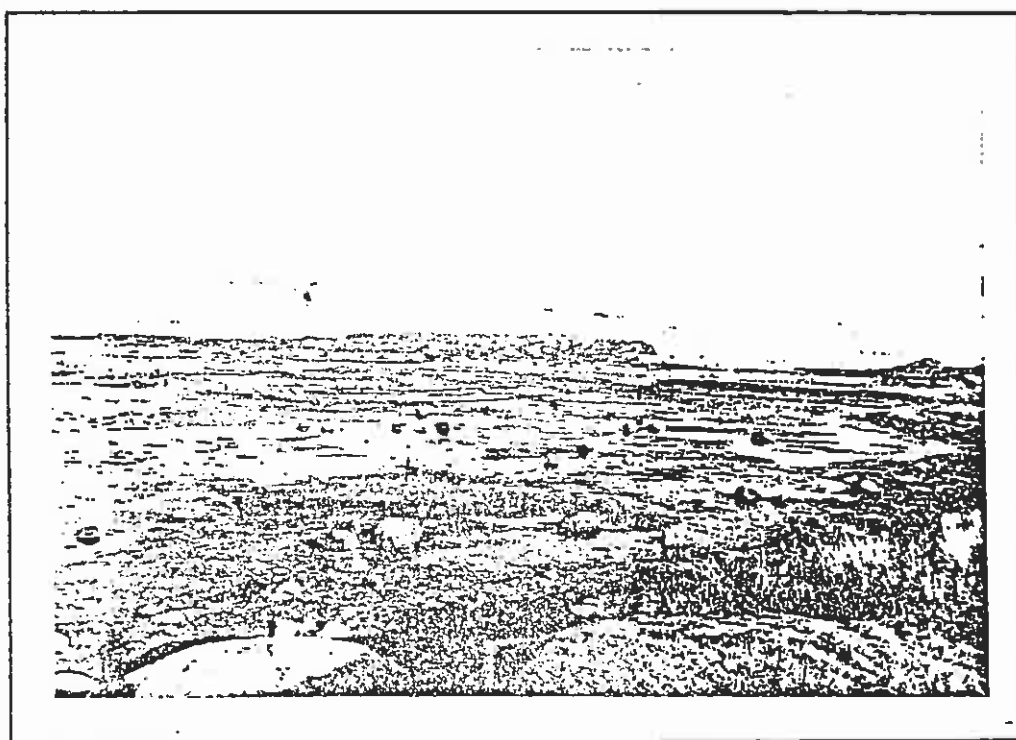

Fig. 2b. Innstrandfjæra sett fra Storkråka (v/pkt.12) og Ø-over.

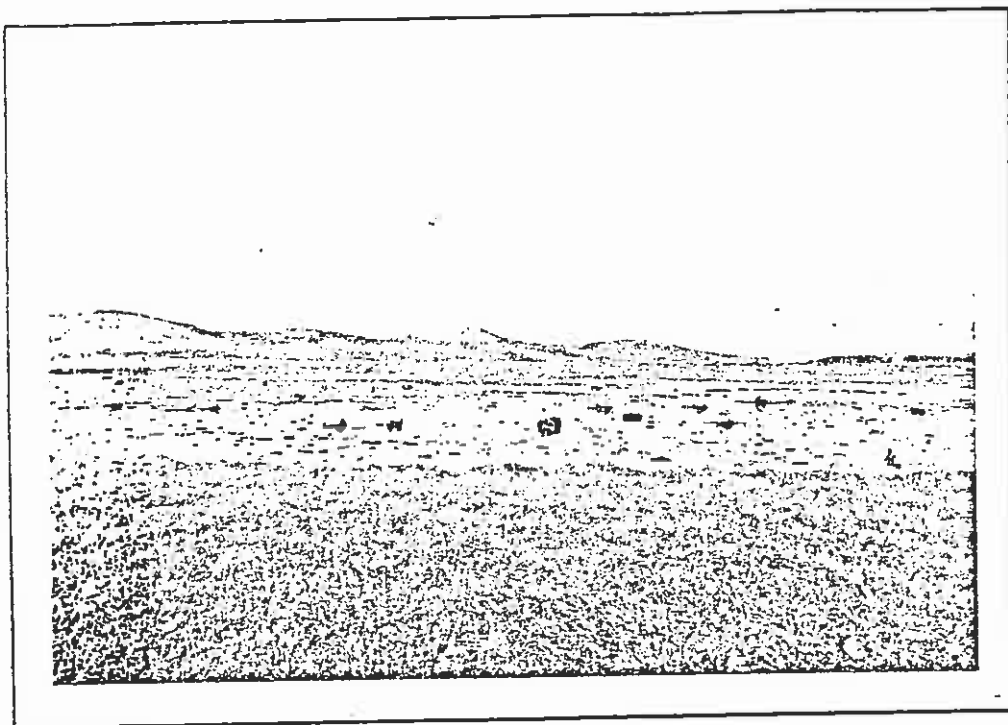

Fig. 2a. Innstrandfjæra sett fra Utstrand og NØ-over.

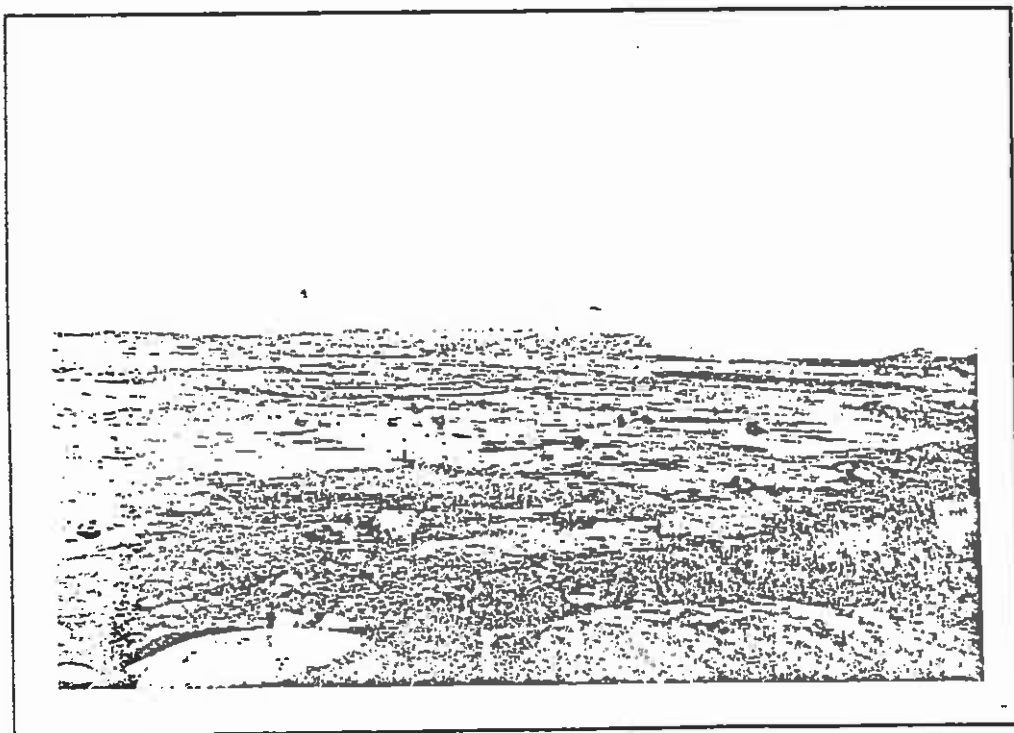

Fig. 2b. Innstrandfjæra sett fra Storkråka (v/pkt.12) og Ø-over.

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

- Opprydding:** Det ligger en del rask og skrot langs fjæra enkelte steder som bør fjernes. Spesielt søppelplassen ved Innstrand må ryddes.
- Adkomst og informasjon:** Innstrandfjæra er relativt lett tilgjengelig for observering av fugl fra eksisterende offentlige veier både ved Utstrand og Innstrand. Men det bør etableres parkeringsmuligheter, informasjonstavler og søppelkasser, samt etableres avtaler om gangstier som sikrer oppsyn og publikum adgang til selve fjæra.
- Også ved porten til søppelfyllingen kan det vurderes opparbeidet P-plass, og videre avtale om bruk av gangsti ned til sjøen fra denne plassen. Dette vil gjøre også den midtre delen av Innstrandfjæra godt tilgjengelig for publikum.
- Beiting/slått:** Langs fjæra fra pkt. 2 til 11 og pkt. 17 til 19 inngår områder med beitet strandeng. Fra pkt. 14 til 15, og på de to ørene lengst nord i området er det partier med ubeitet strandeng.
- Det anbefales inngått avtaler med grunneierne om at det startes beiting, evt. jevnlig slått, av de strandengene som ikke beites idag.
- Ved opphør av beiting i områder som beites idag bør det søkes å inngå avtaler om fortsatt beiting, eller evt. jevnlig slått.
- Både fra et ornitologisk og botanisk synspunkt vil sansynligvis en sen høstslått gi størst artsutvalg av planter og fugl. For vadefuglene vil en ikke alt for intensiv beiteaktivitet kunne gi vel så bra resultat, men av hensyn til hekkefuglbestandene bør beiting ideelt sett ikke starte før etter rugetiden (for mange fugler vil denne ved kysten være avsluttet ved St.hans-tider).
- Åkerstein:** Det anbefales inngått avtaler med de enkelte grunneiere om at åkerstein henlegges på bestemte steder.
- Kloakk/landbruksforurensning:** Det bør arbeides mot å få redusert utslipp og avsig fra silo, gjødsel og kloakk. Spesielt utslippet fra søppelplassen bør renses og føres ut på dypt vann.
- Opprenskning:** Brakkvannsdammen "Kråka" (Kråktjønn) bør følges med tanke på gjengroing, og ved behov bør det foretas opprenskning og mudring for å beholde åpent vann (Fig. 1b).

KONKRETE TILTAK

Enganøstiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Fjerning av jernskrot og annet større avfall.
Spesielt på Bjellkuoya (NV for pkt 14), på Sagsteinøra (NV for pkt. 17) og langs fjæra ved Innstrand (Fig. 3a og 3b).

Fjerning av mindre rask, avfall og rakgods.

Tilrettelegging for bruk

Avtale om parkering: Eier av gården Utstrand (75/1)
Det anbefales inngått avtale om å få parkere ved gården og gå ned til fjæra langs traktorveg. Oppsetting av informasjonsskilt og søppelkasse.

Alternativt: Avtale med grunneier 75/2 om etablering av P-plass i veikanten, og sti ned til fjæra f.eks. langs bekken SV for pkt. 2. Oppsetting av informasjonsskilt og søppelkasse.

Avtale om bruk av vei: Eier av gården Sandan (75/7).
Det anbefales inngått avtale om bruk av veien frem til søppelfyllingen, oppretting av P-plass ved porten til søppelfyllingen, og bruk av sti derfra og ned til fjæra ved pkt. 8. Oppsetting av informasjonstavle og søppelkasse.

Avtale om bruk av vei: Eier av eiendom 76/24.
Det anbefales inngått avtale om bruk av veien frem til naustene ved Innstrand, og etablering av P-plass ved naustene (Fig. 3a). Oppsetting av informasjonstavle, søppelkasse og toalett.

Landskapsskjøtsel

Avtale med grunneiere om beiting (evt. jevnlig slått) av områder som ikke beites idag:

Mellom pkt. 14 og pkt. 15 (grunneier 76/35).

Mellom pkt. 21 og pkt. 23, samt Rundøra S for pkt 23 (grunneier 76/22).

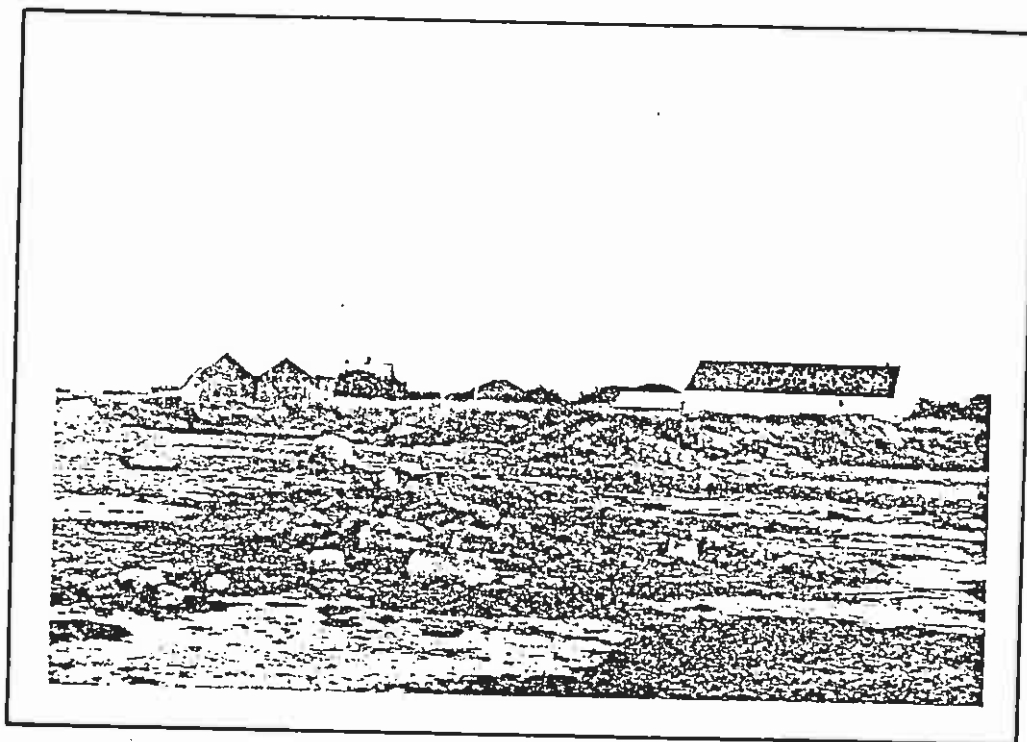

Fig. 3a. Åkerstein og skrot dumpet i fjæra ved Innstrand.
Foreslått parkeringsplass og informasjonsskilt
bak naustene til venstre på bildet.

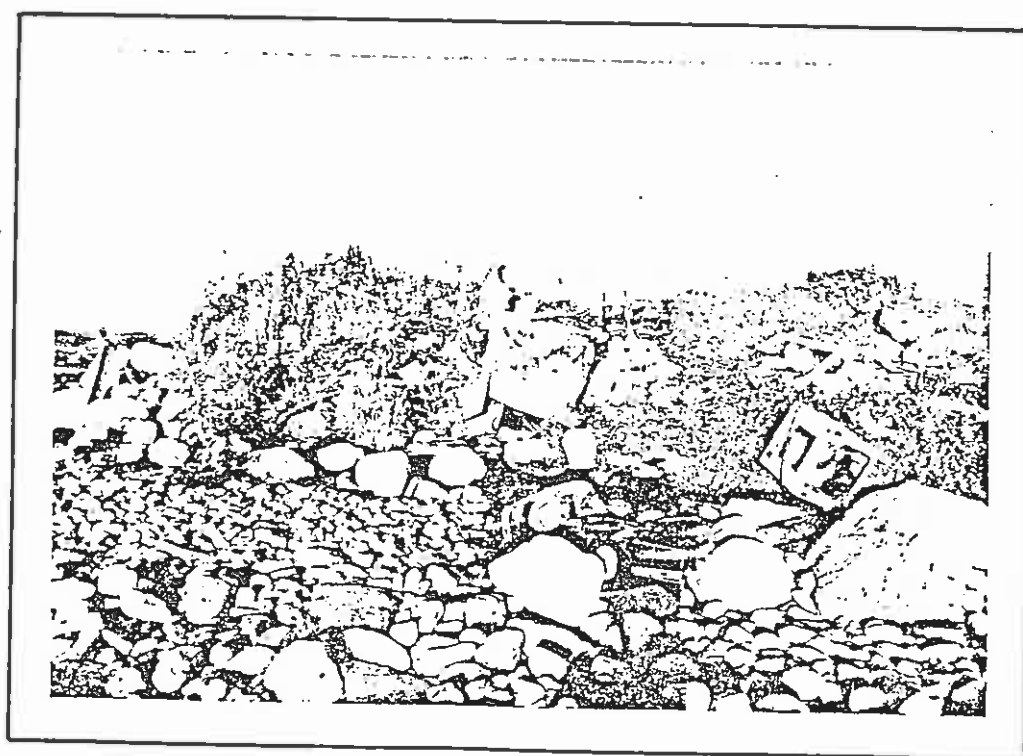

Fig. 3b. Åkerstein og skrot dumpet i fjæra ved Innstrand.

Ved opphør av beiting i følgende områder bør det om mulig inngås avtaler med grunneier om fortsatt beiting, evt. jevnlig slått.

Mellom pkt. 2 og pkt. 11 (grunneier 75/71).
Mellom pkt. 17 og pkt. 19 (grunneier 75/27).

Det bør her vurderes nærmere hvorvidt man skal la enkelte områder forbli ubeitet for å øke habitatdiversiteten (mangfoldet), se vedlegg 2. Som nevnt foran bør da alle strandengene som inngår i de vernete våtmarksområdene på Ørlandet (evt. hele Fosen) vurderes under ett.

Avtale med grunneiere: Avtale om at åkerstein som henlegges innen fredningsområdet skal legges på avtalte steder. Det presiseres at kun åkerstein (ikke sprengstein, murstein eller sement) kan legges på disse stedene. Ved ønske om å plassere åkerstein andre steder, f.eks. for å hindre utgraving av strandenga skal forvaltningsmyndigheten kontaktes på forhånd. Transport og henlegging av åkerstein bør forttrinnsvis gjøres før 1. april.

Avtale med grunneiere: Avtale om at det for hver grunneier/rettighetshaver tillates tatt ut inntil 2 lass grus à 2 m³ pr. år. Grushenting bør forttrinnsvis skje i vinterhalvåret (1. nov. - 1. apr.). (Jfr. pkt. V.3. i vernebestemmelsene.)

Informasjon, undervisning og forskning

Området er lett tilgjengelig som ekskursjonsmål for skoler.

Det bør lages en enkel brosjyre med informasjon om området.

Studier av forskjeller i vegetasjonsutvikling og forandringer i fuglesamfunnet mellom beitet og ubeitet eng anbefales igangsatt. På litt sikt bør det også gjennomføres ornitologiske registreringer for å se om det har skjedd endringer i antall og artssammensetning av fugler som bruker området.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med årlig plukking av rask og rakgods. Dette kan gjøres av ideelle organisasjoner mot godtgjørelse, eller av skoleklasser som ledd i undervisning i naturvern/forurensning.

Søppelkasser og toalett tømmes gjennom den kommunale renovasjonsordning. Økt kontroll med silosaft og gjødselskjellere.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert. Det vil muligens være aktuelt med utvidet oppsynstjeneste i jakttiden om høsten. Forhandlinger med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på en samarbeidsavtale om oppsyn i jakttiden kan vurderes.

Vedlikehold

Det vil være aktuelt med årlig ettersyn og vedlikehold av informasjonsutstyr, grensemerker, søppelkasser og toalett. Videre årlig vedlikehold (eller tilskudd til vedlikehold) av veier/parkeringsplasser det er inngått avtale om bruk av, samt årlig ettersyn (og evt. vedlikehold) av sti/traktorvei.

Landskapsskjøtsel

Beiting eller slått i de områder som beites og der det inngås avtaler.

Fra Danmark er 1,5 - 2 storfe pr. hektar benyttet ut fra landbruksmessige hensyn, men et lavere beitetrykk vil være ønskelig av hensyn til vegetasjon og hekkefugl-bestand. Slått anbefales utført om høsten av hensyn til hekkefuglene i område. For ytterligere informasjon om skjøtsel av strandeng, se vedlegg 2.

Åkerstein henlegges på avtalte steder.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (3 stk)	16.500
Søppelstativ (3 stk)	3.300
Utedo (1 stk, type NIMO)	32.500
Fjerning/nedgraving av skrot og rydding av avfall	10.000
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 2 parkeringsplasser (2 dager maskinleie + 2 pers.)	5.000
Sum engangsutgifter	70.300

Årlige utgifter

Vedlikehold av veier (1 pers. m/maskin 1 dag)	3.000
Vei - grus	2.000
Vedlikehold av stier (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av informasjonsplakater, søppelkasser og utedo (24 t à 70 kr/t)	1.680
Plukking av rask i fjæra (50 t à 70 kr/t)	3.500
Ekstra oppsyn i jakttida (1 pers. i 1/2 mnd)	5.000
Tilskudd til beitetiltak	?
Sum årlige utgifter	15.740 + ?

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtselsplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en 2-års periode.

Avtaler om bruk av veier gis høyeste prioritet.

Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Forhandlinger med berørte grunneiere for å få til en avtale om bruk av eksisterende veier og parkeringsmulighet.
- Forhandlinger med berørte grunneiere om etablering av ny P-plass, oppsetting av informasjonsskilt, søppelkasser og toalett, samt bruk av traktorvei som gangsti.
- Forhandlinger med grunneiere for å få til avtale om henlegging av åkerstein på faste plasser.
- Forhandlinger med aktuelle grunneiere for å få til en avtale om beiting og evt. slått.
- Kontakt med Ørland kommune om oppryddingstiltak.

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om veibruk, opparbeiding av P-plasser, oppsetting av informasjonstavler, samt utsetting av sanitærrinnretninger.
- Inngå avtaler om henlegging av åkerstein på faste plasser, samt tillatt uttatt masse grus for hver grunneier pr. år.
- Inngå avtaler om beiting og evt. slått.
- Opprydding med nedgraving av større jernskrot og avfall.
- Etablering av utvidet oppsyn i jakttiden.
- Evt. oppstartning av studier av beitet eng kontra ubeitet.

Bør utføres i 1989:

- Opparbeiding av P-plasser.
- Oppsetting veiviserskilt og skilt for anvisning av P-plasser og toaletter.
- Beiting/slått startes opp i område(r) som ikke har vært beitet de siste år.
- Fjerning av resten av avfall og rask som ligger langs fjæra.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlænge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtselplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtelsesplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til DN. DN forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtseltiltakenes omfang.

SAMMENDRAG

Dette forslaget til skjøtelsesplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde foreslår en del skjøtelsestiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen. Videre skal tiltakene gjøre området tilgjengelig for publikum, uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe områdetets verneverdi.

Det foreslås for det første restaureringstiltak i form av fjerning av skrot og annet rask. Det foreslås økt kontroll av siloer og gjødselkjellere. Rensing av kloakkutslipp o.l. vil også være ønskelig, men neppe realistisk i nær fremtid.

Det vil være aktuelt å forsøke å bevare de små rester av kulturpåvirket strandeng som er tilbake i reservatet og det foreslås at avtaler med aktuelle grunneier gjøres om årlig slått eller beiting av disse engene.

For å gjøre området tilgjengelig både for oppsyn og interessert publikum foreslås etablering av 3 P-plasser, og avtaler om bruk av stier/traktorveier som gangstier ned til fjæra. Disse vil det evt. være aktuelt å gjøre avtaler med grunneier om tilskudd til vedlikehold av.

- Ia) Etablering av P-plass ved gården Utstrand (75/1).
- Ib) Alternativt P-plass i veikanten på grunn tilhørende grunneier 75/2.
- II) Etablering av P-plass ved porten til søppelfylling (75/7).
- III) Etablering av P-plass ved naust ved Innstrand (76/24).

Alle fire alternativer er tegnet inn på vedlagte kartbilag. Alternativ III gis høyeste prioritet.

For å dekke informasjonsbehovet om området, både av vernehensyn og av pedagogiske grunner foreslås videre satt opp informasjonstavler ved hver innfallsport til reservatet. Det vil videre være aktuelt med oppsetting av søppelkasser ved P-plassene, og toalett ved P-plassen ved Innstrand.

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn, men muligens med utvidet oppsyn i jakttida. Det bør i den forbindelse tas kontakt med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på samarbeid.

Informasjonstavler og grensemerker må etterses og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder sanitærinneledningene.

Enkelte av de strandengpartiene som inngår i reservatet beites idag, og det vil være aktuelt å inngå avtaler med de aktuelle grunneiere om at disse skal beites også i fremtida. Videre kan det også være aktuelt å gjøre avtaler om slått eller beiting i ett eller to områder som ikke beites idag. Skjøtelsestiltak som beiting og slått, samt muligheten for å la deler av strandenga være ubeitte bør vurderes under ett for alle verneområdene på Ørlandet (eller evt. på hele Fosen). Studier av utviklingen for både fugl og vegetasjon i ikke-beitet kontra beitet eng bør vurderes oppstartet.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2 år for engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (ettersyn av grensemerker og oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (ca. 2 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca. kr 70.000, og med ca. kr 15.000 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor). Evt. tilskudd til beitetiltak er ikke regnet med i disse utgiftene.

LITTERATUR

- Sevanger, K. & Frøngen, O. 1979. Ornitologiske verneverdier i Ørland kommunes våtmarksområder, Sør-Trøndelag. - Kgl. norske Vidensk. Selskaps Museum, Rapport Zool. Ser. 1979-1.
- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøtselsplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøtselsplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
 - 1987c. Utkast til skjøtselsplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
 - 1987d Utkast til skjøtselsplan for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, Å. 1983 Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.
- Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Naturvårdsværket. 1982. Skjøtselsplaner for naturvårdsobjekt. Råd og retninger. - Statens naturvårdsværk. Stockholm.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

LITTERATURSAMMENDRAG OMKRING SKJØTSEL AV STRANDVEGETASJON

Fra Norge forligger få om ingen undersøkelser omkring problematikken med skjøtsel av strandvegetasjon. Den norske litteratur som foreligger henviser bl.a. til danske og svenske undersøkelser.

Haga (1983) diskuterer formålet med skjøtsel. Han skriver at målsettingen enten kan være å la utviklingen gå uten menneskelige inngrep, eller at aktiv skjøtsel gjennomføres for å fryse utviklingen på et bestemt suksessjonstrinn (utviklingstrinn). Argumenter for aktiv skjøtsel kan bl.a. være at området allerede bærer tydelig preg av menneskelig aktivitet (kulturpåvirkete strandenger og eutrofe [næringsrike] vann f.eks.), eller at verneintensjonene for området er å ta vare på et spesielt og rikt fugleliv som vil forsvinne hvis beiting opphører eller lokaliteten gror igjen (jfr. Haga 1983).

Haga (1983) og Suul (1983) diskuterer begge problemene med skjøtsel av strandengvegetasjon. Aktuelle skjøtselstiltak i slike områder kan være beiting, slått og brenning av vegetasjonen. I tillegg kan biotopforbedringstiltak for å øke mangfoldet av biotoper innen et område benyttes (f.eks. opparbeiding av vannansamlinger).

Fra danske forhold er det nevnt at 1-2 kveg pr. ha. er en normal landbruksmessig gressingsintensitet på strandenger (Jensen & Ovesen 1976). For plantedekkets (og hekkefuglenes) del bør ikke gressingen starte for tidlig om våren (for hekkefuglenes del ikke anbefalt før etter 20/6 i Danmark), og det bør generelt opprettholdes en lav gressingsintensitet (Jensen & Ovesen 1976).

Jensen & Ovesen (1976) nevner også enkelte andre skjøttelsestiltak som slått, vannstandsreguleringer, og økning av habitatdiversiteten ved etablering av kunstige vannhull m.m.

Ved valg av skjøttelsesstrategier for strandenger (gjelder prinsipielt også andre vegetasjonstyper og andre former for skjøttelsestiltak) kan to strategier for beitetiltak benyttes. Den ene vil være å la all strandeng i ett område være beitet, og all enda i ett annet område være ubeitet. En alternativ strategi vil være å lage en mosaikk av beitet/ubeitet eng innen hvert område. Hvilken strategi man velger, og videre hvilke arealstørrelser med beitet/ubeitet eng man velger vil være bestemt av de mål man har satt seg, både med hensyn til vegetasjonsutvikling og artsutvalg av fugler. Eksempelvis trenger enkelte fuglearter større sammenhengende arealer av en bestemt vegetasjonstype enn andre arter, for i det hele tatt å slå seg til i et område (jfr. Haga 1983).

Det vil derfor være en fordel å vurdere alle verneområdene i Ørlandets våtmarkssystem (eller evt. på hele Fosenhalvøya) under ett ved planlegging av beitetiltak (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c og 1987d).

LITTERATUR

- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøttelsesplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøttelsesplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
- 1987c. Utkast til skjøttelsesplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987d. Utkast til skjøttelsesplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987e. - Utkast til skjøttelsesplan for Bingsholmaråsa fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, A. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening. 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus, No. 3. 130 s.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av

INNSTRANDFJÆRA

FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

ØRLAND

SØR - TRØNDELAG FYLKE

○ GRENSEPUNKT

— GRENSE FOR FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

81/2 GÅRDS OG BRUKSNUMMER

⊙ MULIG Plassering av informasjonsskilt

— MULIG STI NED TIL FJÆRA

P MULIG P-PLASS

MÅLESTOKK 1: 6666

50 0m 100 200 300

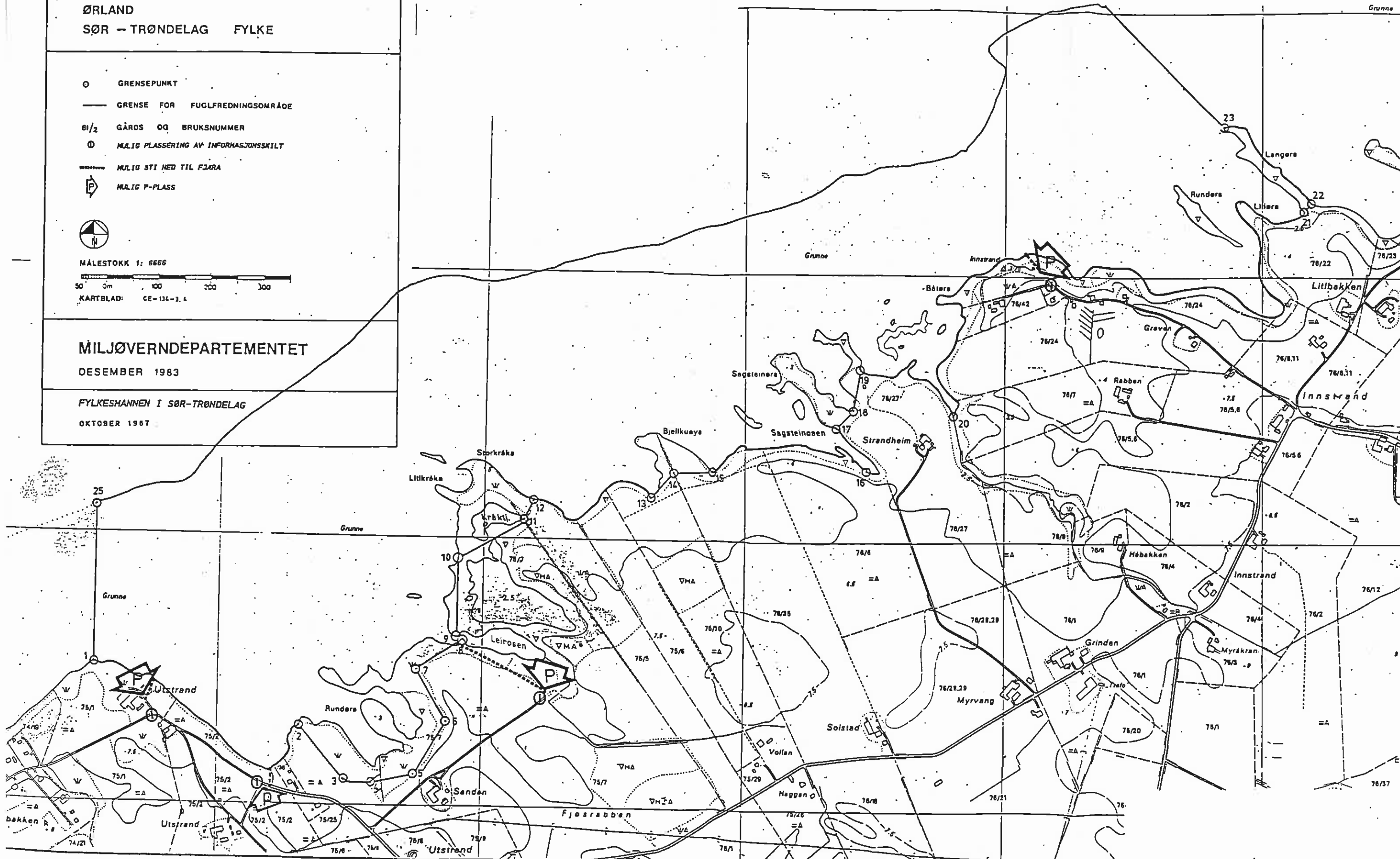
KARTBLAD: CE-134-3, 4

MILJØVERNDEPARTEMENTET

DESEMBER 1983

FYLKESHANNEN I SØR-TRØNDELAG

OKTOBER 1987

Y-54 400

131

132

(RØYNE)

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
EIDSVATNET FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN
Desember 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG

Miljøvernavdelingen

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
EIDSVATNET FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

av

Jardar Cyvin

Desember 1937

FORORD

Eidsvatnet fuglefredningsområde ble fredet ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

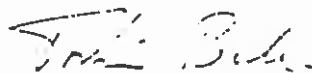
Denne våtmarkslokaliteten kan betraktes som en viktig komponent i det store våtmarkssystemet i utløpet av Trondheimsfjorden. Dette systemet omfatter for øvrig grundtvannsområdene utenfor Ørlandet samt flere ferskvatn i Agdenes/Ørland/Bjugn.

Eidsvatnet skiller seg klart ut fra mange andre lavlandsvatn i Bjugn, og verneverdien er satt til å være av regional karakter.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtselsplan for Eidsvatnet fuglefredningsområde, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtselsplan for Eidsvatnet, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide dette forslaget.

Trondheim, 22. desember 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	4
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	5
KONKRETE TILTAK	9
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	11
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNØMFØRING	12
SAMMENDRAG	13
LITTERATUR	15
VEDLEGG 1	17
- Fredningsbestemmelser for Eidsvatnet fuglefredningsområde, Bjugn kommune, Sør-Trøndelag fylke	
VEDLEGG 2	
- Kart	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
EIDSVATNET FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1627 FF
Kommune: Bjugn
Kartblad: 1522 II
UTM-koordinater: 32 V NR 4069 - 4367
Areal: ca. 670 da, hvorav ca. 20 da. er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Kari Kolle
Ørland kommune
7130 BREKSTAD
Tlf. 076/24404

INNLEDNING

Eidsvatnet fuglefredningsområde er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 14, 2. ledd, og § 9, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23.

"Formålet med fredningen er å bevare et rikt og interessant fugleliv og en viktig trekklokalitet for vannfugl." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. X i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

"Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt. VII i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Det er forholdsvis lite konflikter knyttet til området. Største problemet er tilsig og avrenning fra landbruket, og kloakkutslipp. Sommeren 1987 ble det etter kontroll av 23 gårdsbruk rundt Eidsvatnet gitt 9 pålegg om utbedring av gjødselkjellere, og 6 pålegg om utbedring av siloanlegg.

Det foregår jevnlig opprensning av utløpet fra Eidsvatnet, sist i 1983/84 (K. Kollé pers.medd.).

Eidsvatnet er så lite at motorferdsel til vanns er forbudt (jfr. motorferdselloven).

Dette utkastet til skjøtelsplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet. Enkelte tiltak som kan gjøre området bedre tilgjengelig for naturinteresserte vil bli foreslått, men uten at dette skal forringe området verneverdi. Videre noe opprydding av kvist/rask for å bringe området i en forfatning medt mulig i tråd med verneintensjonene.

Haga (1983a og 1983b) setter opp seks problemstillinger/spørsmål som han mener vi ikke kan gi entydige svar på idag, men som han mener vil være sentrale i det videre arbeidet med skjøtsel av næringsrike lavlandssjøer:

1. Bør våtmarksområder få utvikle seg fritt eller skal vi forsøke å fryse de i bestemte suksessjonstrinn?
2. Er det riktig å skjøtte områdene slik at artsmangfoldet går ned i ett område, dvs. vurdere alle reservater i en region samlet? (få habitattyper, reduksjon av mangfold og opplevelsesrikdom i enkelte områder).
3. Er det riktig å favorisere sjeldne og fåtallige arter ved utarbeidelsen av skjøtelsplaner? (hvilke arter betyr mest i faunaen vår).
4. Er det riktig å ta i bruk biologisk vegetasjonskontroll ved introduksjon av fremmede arter, f.eks. grasskarpe?
5. Bør departementet i enkelte tilfeller kunne gjøre unntak fra forbudet mot kjemisk vegetasjonskontroll (f.eks. bruk av glyfosfatmidler) der annen bekjempning synes svært problematisk?
6. I hvor stor grad skal (enkelte) naturreservater kunne tilrettelegges for menneskelig bruk (informasjonstavler, stier, fugletårn, prosjyrer m.m.)?

Før aktiv skjøtsel settes igang bør man derfor prøve å avklare følgende:

Formålet med vern	(Ønsker man områder i naturlig suksesjon [=utvikling] eller skjøttet slik at de stopper på enkelte suksesjonstrinn?)
Ønskete skjøtelsesstrategier	(Stor habitatdiversitet [=mangfoldighet av leveområder for dyr/fugler] i hvert område, eller en overordnet strategi for større regioner der ulike områder skjøttes forskjellig.)
Mulige og ønskelige tiltak	(Naturlige skjøtselstiltak, kulturelt betingete, eller tekniske løsninger.)
Evt. tilrettelegging for ferdse	(Stier, informasjon, fugletårn etc.)

Ulike skjøtselstiltak for "starrområder" (mellom høyeste og laveste vannstand), "vassområder" (mellom lavvann og laveste vannstand ved lavvann), og "åpent vann" er bl.a. diskutert av Hertzman (1983). Han beskriver tre grupper av tiltak: Naturens egne (bl.a. vannstand), kulturbetingete tiltak (bl.a. beite og fiske), og en rekke tekniske løsninger (sedimentfjerning, undervannslått etc.). Haga (1981) beskriver konkrete tiltak av betydning for fugl. Statens Naturvårdsværk (1976) omtaler en rekke skjøtselstiltak, for det meste av teknisk karakter, men også biologiske tiltak som utsetting av gresskarpe er nevnt. Utsetting av karpe som tiltak for å beite ned vannvegetasjon er forøvrig diskutert av Østhagen (1983). En oppsummering over status når det gjelder skjøtsel av næringsrike innsjøer er gjort av Hvoslef (1985).

Både engangstiltak og årlige tiltak vil bli skissert, og en tids- og kostnadsramme vil bli satt opp.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 9. september 1987.

Opplysninger brukt i dette skjøtelsesplanutkastet er videre kommet frem ved samtaler med adjunkt Odd Rygh, naturvern- og friluftsssekretær Kari Kalle og naturverninspektør Torfinn Rohde, samt ved bruk av den litteratur som er satt opp i litteraturlista.

GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE

"Eidsvatnet er et vel 2,2 km langstrakt grunt vatn omgitt for en stor del av flat dyrket mark. På sørsiden er det bratte bergpartier med løvskog og furuskog. I selve strandsonen mot dyrket mark finnes et smalt belte med nesten sammenhengende kantskog bestående av or og vier. Rundt store deler av vatnet er det et takrørbelte som særlig i nordenden er bredt, tett og høyvokst. Innenfor takrørskogen finnes ofte et belte av elvesnelle, sumpsivaks, starr o.a. - dette er best utviklet i nordenden. Nettopp den nordre delen utgjør det grunneste parti i vatnet (1-3 meters dyp). Vatnet har utløp mot sørøst til Stjørnfjorden." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"Eidsvatnet er senket to ganger, senest i 1948 (ca. 1,2 m). Da ble ca. 340 da. sumpjord innvunnet. Vatnet er påvirket av næringstilførsel fra jordbruksområdene, og det er særlig i de senere årene at den frodige vannvegetasjonen har utviklet seg. Tidligere var det utslipp fra et nærliggende meieri, men det er opphørt etter at meieriet ble nedlagt. En høyspentlinje går ned til vatnet på østsiden og langs nordsiden." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.)

Det er ikke foretatt botaniske og ferskvannsbiologiske undersøkelser i området, og en har p.t. ikke tilgjengelige data for å vurdere andre biologiske verneinteressar enn de ornitologiske. Et visst fiske foregår i vatnet. Vatnet utgjør et vakkert element i kulturlandskapet i området." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"Eidsvatnet har sin viktigste funksjon som raste- og hvileplass for vannfugl i trekketidene, men området fungerer også som hekkeplass for en del arter. Dessuten fungerer området som beiteplass for arter som hekker i omgivelsene, som myteplass for en del ender og som vaskeplass for en del måsefugler. Tilsammen er hittil 85 ulike fuglearter registrert i/ved Eidsvatnet, herav 36 vannfuglearter. Canadagås er satt ut og hekker årvisst. Artsantallet er høyt og det samme kan individantallet til sine tider være - særlig for enkelte arter. Artssammensetningen er karakteristisk for næringsrike lavlandsvatn i Midt-Norge. Flere kravfulle/spesielle vannfuglearter er registrert. Ut i fra de kriterier som er benyttet er forkomsten av 8 vannfuglearter av regional interesse (derav 2 hekkende) og 1 av nsjonal interesse. Eidsvatnet er en av de viktigste lokaliteter for sangsvane i i fylket. Etter de tilgjengelige ornitologiske data vurderes Eidsvatnet å ha regional verneverdi. Det skiller seg klart i fra de mange andre vatn i lavlandet i Bjugn." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.)

EIERFORHOLD

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 26/2; 26/3; 26/4; 27/1; 27/5; 27/7, 8; 27/13, 22; 27/20; 33/1; 33/2; 33/3; 33/5; 33/6; 33/9; 33/11; 33/13; 33/21; 33/22; 33/23; 33/24; 33/52; 33/79. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985.)

Jordbruksarealet på eiendommen 33/24 er solgt (til eieren av eiendommen 33/11) og har fått betegnelsen 33/139 (Teknisk kontor, Bjugn kommune pers.medd. pr. tlf. 03.11.87). Riktig angivelse i eiendomslista blir da 33/11, 139 (33/11 og 33/24 utgår). Jfr. Lillethun (1985).

Eiendommen 27/13, 22 består i virkeligheten av parseller med br.nr. 13, 15, 20 og 22, men bare br.nr. 13 og 15 grenser ned mot Eidsvatnet. Den mest korrekte angivelse av eiendommen i denne sammenheng blir derfor sansynligvis 27/13, 15. (27/13, 22 og 27/20 utgår da av listen). Jfr. også Lillethun (1986).

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

Fjerning av avfall: Det ligger enkelte mindre dunger med kvist/rask inn mot grensa til fredningsområdet, og disse kan med fordel fjernes. Dette gjelder særlig den sørlige delen av vannet.

Adkomst: Adkomsten til Eidsvatnet er relativt god med veier på alle kanter, men da det er dyrket mark mellom veiene og vannet bør det etableres avtaler med grunneierne om bruk av eksisterende stier ned mot vannet, evt etablering av nye. Det vil også være aktuelt å etablere en ny avkjørsel ved egnet utsiktspunkt, og evt. en ny parkeringsplass med sti ned til vannet. Oppsetting av søppelkasser, informasjonstavler, og evt. toalett vil også være aktuelt.

Observasjonstårn: Som et tilbud til interesserte hobby-ornitologer kan det være aktuelt å sette opp et fugletårn i den nordlige delen av vannet (Fig. 1). Et aktuelt plasseringssted vil være rett ned for det gamle meieriet. Der vil også parkeringsproblemet være løst hvis det lages en avtale med grunneier om parkering på allerede etablert parkeringsplass ved meieriet. Et slikt fugletårn vil også ha en viktig funksjon for forvaltningsmyndighet og oppsyn når det gjelder å følge med utviklingen av fuglebestandene i vannet, samt for å holde øye med at vernebestemmelsene overholdes. Eidsvatnet er et av de mest aktuelle stedene i Ørland/Bjugn for et slikt tårn.

Opprenskning av grøfter/kanal: Dagens regler gir adgang til å renske opp eksisterende grøfter, hvilket må tolkes slik at også utløpet av vannet kan renskes opp. Fylkesmannen (s.a.) presiserer da også at opprenskning av eksisterende kanal/bekk ut av vannet er tillatt. Lillethun (1986) forslår derfor et nytt punkt i fredningsbestemmelsene der det poengteres at opprenskning av utløpet bare må skje i samsvar med godkjent skjøtseisplan.

Vannstandsniå: Bl.a. av hensyn til faren for ytterligere gjen-
groing vil det være meget uheldig om vannstanden ble senket under dagens nivå. Det bør derfor i samband med revidering av vernebestem-
melsene vurderes å få tinglyst kotehøyde på normal- eller minstevannstand. Videre at det tas inn et punkt i fredningsbestemmelsene som angir minimumsvannstand og hvor det presiseres at inn-grep som kan endre vannstanden er forbudt (jfr. Lillethun 1986).

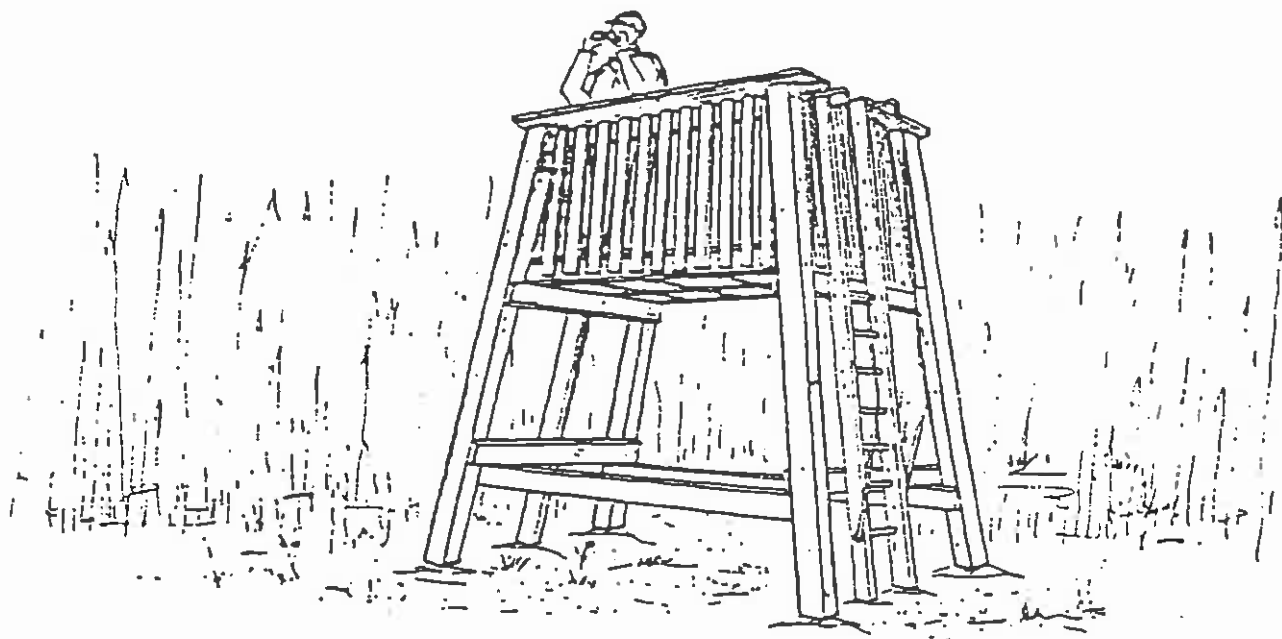

Fig. 1. Eksempel på fugleobservasjons-tårn (lav modell).
(Statens naturvårdsværk 1970, kopiert etter
Krohn 1982).

Forurensning/
vannkvalitet:

Både i den sørlige, men særlig i den nordlige delen av vannet er det idag tett vannvegetasjon med bl.a. takrør (Fig. 2a). En reduksjon i utslipp og tilsig til vannet er sterkt ønskelig. Ved ytterligere eutrofiering og gjengroing kan det foruten behovet for rensetiltak også bli behov for mere aktive skjøtselstiltak som mudring, slått eller annet.

Det er de siste to år tatt vannprøver fra Eidsvatnet i regi av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Prøvene så langt indikerer sterk eutrofiering med oksygenmangel på vinteren, men uten at situasjonen synes å være kritisk for fisken. Disse prøvene vil bli fulgt opp de kommende år (I. Korsen pers. medd.). Det er videre i regi av VAR-seksjonen ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag planlagt en begrenset resipientundersøkelse med månedlig prøvertaking sommerhalvåret 1988 (H. Berget pers. medd.).

Etablering av
kunstige hekke-
plasser for fugl:

Som et tiltak for å øke hekkebestanden av ender, lommer gjess, m.fl. bør det vurderes om enkelte mindre, kunstige øyer kan etableres.

Kantskog/hogst:

Kantskogen langs vannet (Fig. 2b) bør i størst mulig grad få stå urørt.

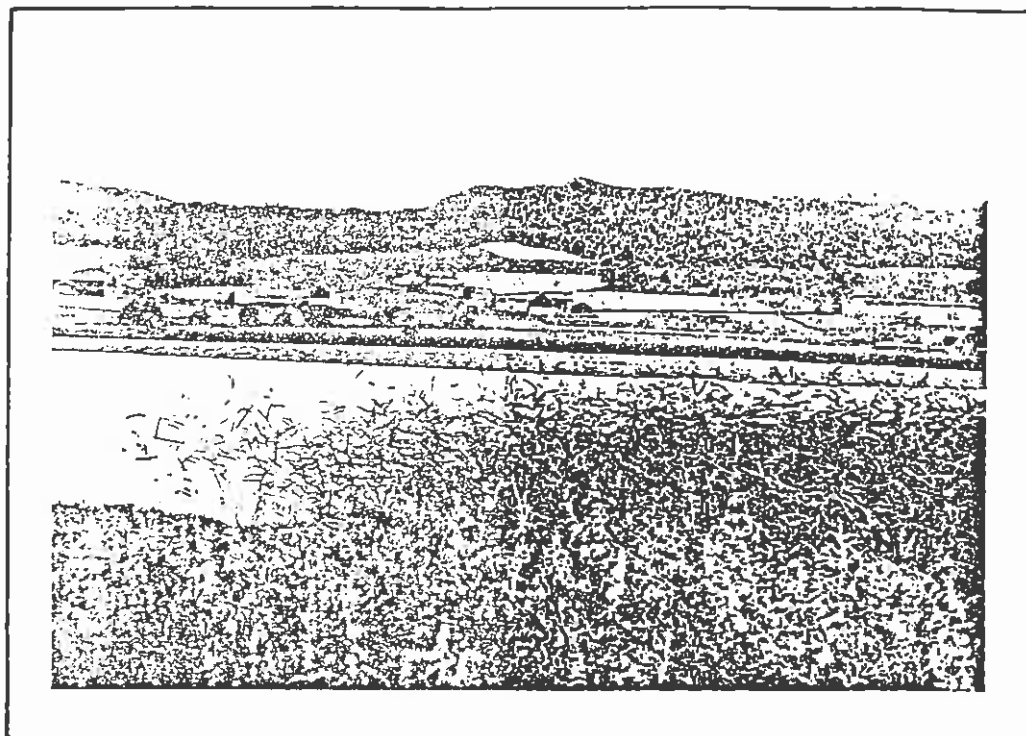

Fig. 2a. Gjengroing i N-enden av Eidsvatn, Bjugn. I forkant av bildet takrør, på den andre siden av vannet en bred sone med nøkkerose utenfor takrørbeltet.

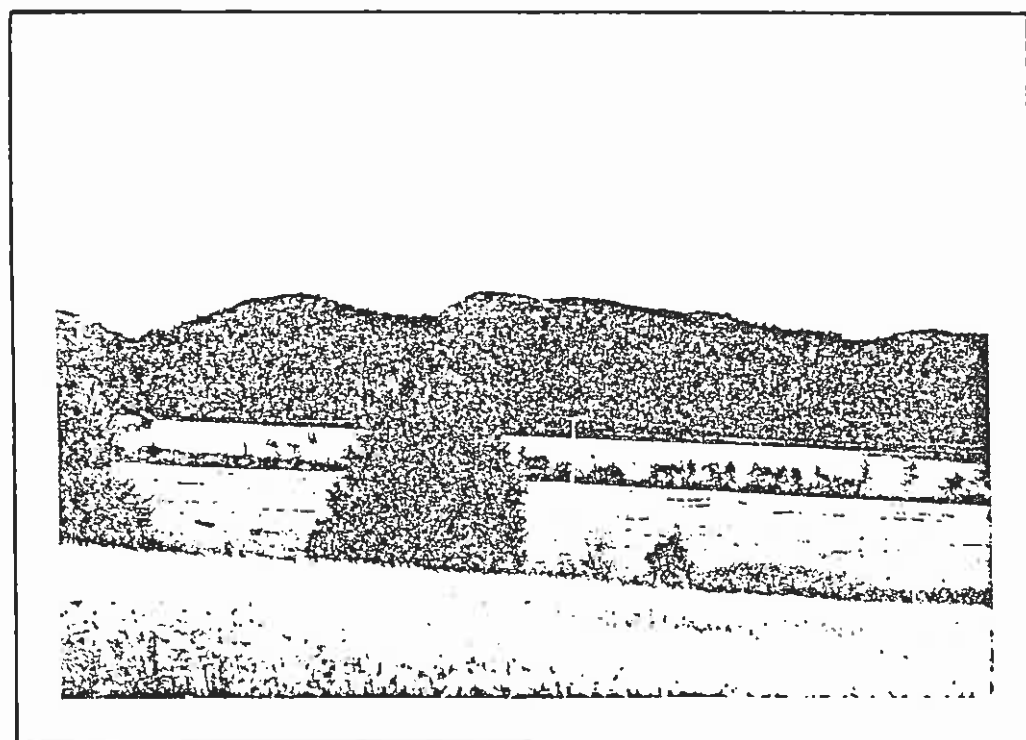

Fig. 2b. Kantskog langs SØ-siden av Eidsvatnet, Bjugn.

KONKRETE TILTAK

Endeanstiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

- Fjerning av kvisthauger og rask
- Initiativ til å få rensset kloakkutslipp. Pålegg om utbedring av gjødselkjellere og siloanlegg ble gjort sommeren 1987 med frist for utbedring henholdsvis 1/10-87 og 1/6-87.
- Resipientundersøkelse settes igang av VAR-seksjonen ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag våren 1988.

Informasjon og tilrettelegging for bruk (se kart - vedlegg 2)

- Avtale om parkering: Ved det nedlagte meieriet, idag Fellekjøpet (26/8, 9, 10). Det er etablert parkeringsplass. Tilskudd til vedlikehold av avkjørsel og P-plass. Oppsetting av informasjonstavle, søppelkasse og toalett ved P-plass.
- Avtale om bruk av sti: Grunneier 26/2. Sti fra meieriet/Felleskjøpet og ned til vannet ved pkt. 9. Oppsetting av fugletårn og informasjonssplakat i skogkanten ved pkt. 9.
- Avtale parkering: Ved forsamlingshuset i SØ-enden av vannet. Det er etablert parkeringsplass. Tilskudd til vedlikehold av tilkjørselsvei og P-plass. Oppsetting av informasjonssplakat og søppelkasse.
- Avtale om etablering av avkjørsel/P-plass: Eier av gården Furunes Ø. (33/9). Det anbefales inngått avtale om oppretting av ny avkjørsel/P-plass i veikanten ved kommunal vei. Oppsetting av informasjonssplakat og søppelkasse.

Alternativet ved meieriet/Felleskjøpet gis høyeste prioritet.

Undervisning og forskning

Området ligger velegnet til som lokalt ekskursjonsmål for skoleklasser fra Brekstad. Vannet er et typisk eksempel på et eutroft (næringsrikt) vann, og det er velegnet til å belyse både økologiske problemstillinger, og mere anvendte aspekter i sammenheng med forurensningsproblemer.

Det bør lages en trykksak/brosjyre som gir informasjon om vannet og det man kan se der.

Botaniske, ferskvannsbiologiske og nye ornitologiske undersøkelser bør gjennomføres.

Landskapsskjøtsel

- Evt. bygging av små kunstige øyer som hekkeplasser for vannfugl.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med en begrenset årlig plukking av rask.

Søppelkasser og toaletter tømmes gjennom den kommunale renovasjonsordning.

Kontroll med landbruksforurensning.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert. Det vil muligens være aktuelt med utvidet oppsynstjeneste i jakttiden om høsten. Forhandlinger med den lokale jeger- og fiskeforening med tanke på en avtale om felles oppsyn i jakttiden kan vurderes.

Vedlikehold

Årlig ettersyn og vedlikehold av fugletårnet, informasjonsutstyr, grensemerker, søppelkasser og toalett. Videre årlig vedlikehold av veier/parkeringsplasser det er inngått avtale om bruk av, samt årlig ettersyn (og evt. vedlikehold) av stier/ traktorveier.

Landskapsskjøtsel

Ved økende eutrofiering og gjengroing vil det måtte vurderes om tiltak for å redusere vannvegetasjonen skal settes inn. Foreløpig vil det være mest aktuelt å arbeide med å få redusert utslipp og tilsig fra kloakk/landbruk.

Vedlikehold av kunstige øyer.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (3 stk.)	16.500
Søppelstativ (3 stk.)	3.300
Fjerning av rask	2.000
Utedo (1 stk. NIMO)	32.500
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 1 parkeringsplass (1 dag maskinleie + 2 pers.)	2.500
Bygging av observasjonstårn	30.000
Bygging av små kunstige øyer	?
Sum engangsutgifter	89.800 + ?

Årlige utgifter

Vedlikehold av veier/P-plasser (1 pers. m/maskin 1 dag)	3.000
Vei - grus	2.000
Vedlikehold av stier (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av informasjonsplakater, søppelkasser og utedo (24 t à 70 kr/t)	1.680
Plukking av rask i (16 t à 70 kr/t)	1.120
Ekstra oppsyn i jakttida (1 pers. i 1/2 mnd)	5.000
Vedlikehold av kunstige øyer	?
Sum årlige utgifter	13.360 + ?

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer. Til bygging av kunstige øyer bør det søkes tilskudd fra f.eks. Viltfondet.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtselsplanen har gyldighet i 10 år.

De viktigste engangstiltak foreslås gjennomført over en 2-års periode.

Avtaler om etablering og bruk av veier, parkeringsplasser og stier gis høyeste prioritet. Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Forhandlinger med berørte grunneiere for å få til en avtale om bruk av eksisterende veier, stier og parkeringsplasser
- Forhandlinger med berørt(e) grunneier(e) om etablering av nye P-plass(er)
- Kontakt med Bjugn kommune om tiltak mot forurensning. Fylkesamannen i Sør-Trøndelag starter en begrenset resipientundersøkelse våren 1988.
- Revidering av vernebestemmelsene (jfr. forslag fra Lillethun 1986).

Bør utføres i 1988:

- Oppsetting av informasjonstavler, søppelkasser og toalett.
- Inngå avtaler om veibruk og bruk av eksisterende P-plasser, samt etablering av ny P-plass.
- Opprydding av rask.
- Etablering av utvidet oppsyn i jakttiden.

Bør utføres i 1989:

- Oppsetting av veiviserskilt, skilt for parkering og toaletter.

Bør utføres senere:

- Bygging av observasjonstårn.
- Bygging av kunstige øyer.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtselsplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtselsplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til DN. DN forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtseiltiltakenes omfang.

SAMMENDRAG

Dette forslaget til skjøtelsesplan foreslår en del skjøtelsestiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen for Eidsvatnet fuglefredningsområde. Videre skal tiltakene gjøre området tilgjengelig for publikum uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe området verneverdi.

Eidsvatnet er sterkt eutroft, og det vil være ønskelig med redusert tilførsel av næringssalter. Det foreslås derfor økt silo- og gjødselkontroll. Det vil også være aktuelt med rensing av kloakkutslipp m.m. som tilføres vannet. En ytterligere eutrofiering av vannet vil føre til økt gjengroing samt problemer for fisken.

En begrenset resipientundersøkelse er planlagt oppstartet i Eidsvatnet våren 1988.

For å gjøre området tilgjengelig både for oppsyn og interessert publikum inngås avtale med to grunneiere om bruk av allerede eksisterende P-plasser, samt bruk av stier ned til vannet.

I) Parkering ved meieriet/Felleskjøpet, og sti rett ned til vannet.

II) Parkering ved forsamlingshuset, 33/77 (i SØ-enden av vannet), og sti rett ned til vannet.

Videre foreslås inngått avtale med en grunneier om opparbeiding av en ny avkjørsel/P-plass.

III) Avkjørsel/P-plass ved kommunal vei på NØ-siden av vannet.

Alle tre alternativene er tegnet inn på vedlagte kartbilag. Alternativ I gis høyeste prioritet.

For å dekke informasjonsbehovet om området, både av vernehensyn og av pedagogiske grunner foreslås videre satt opp informasjonstavler ved hver innfallsport til fuglefredningsområdet. Søppelkasser må også settes opp, og det kan være aktuelt med oppsetting av toalett ved P-plassen ved meieriet/Felleskjøpet.

Det foreslås også satt opp et observasjonstårn (fugletårn) (Fig. 1) rett ned for meieriet/Felleskjøpet. Dette vil kunne være til glede både for fuglekikkere, generelt naturinteresserte og i oppsynstjenesten.

For å prøve å øke hekkebestanden av enkelte vannfugler kan det evt. forsøkes å bygge noen små kunstige øyer i vannet. Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn, men muligens med utvidet oppsyn i jakttida. Det bør i den forbindelse tas kontakt med den lokale jeger- og fiskeforening og lokallaget av Norsk Ornitologisk Forening med tanke på samarbeid.

Det bør settes fortlgang i arbeidet med revisjon av vernebestem-
melsene, særlig med tanke på å få tinglyst en minstevannstand.

Informasjonstavler og grensemerker må etterses og vedlikeholdes årlig.
Det samme gjelder sanitærinnretninger.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en
tidsplan på 3 år for engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte
av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (ettersyn av grense-
merker og oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i
hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene
ut i livet (ca. 3 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift
på ca. kr 90.000. og med ca. kr 13.500 i årlige utgifter. Allerede
gjennomførte/innførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt
utenfor. Det samme gjelder evt. utgifter til opparbeidelse og ved-
likehold av kunstige øyer.

LITTERATUR

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.

- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr. 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- s.a. Kommentarer til grenser og bestemmelser våtmarksplanen for Sør-Trøndelag.

Haga, A. 1981. Skjøtsel av næringsrike innsjøer fra et ornitologisk synspunkt. - Fauna 34: 137-145.

- 1983a. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- 1983b. Tilstand, suksesjon og skjøtsel av næringsrike innsjøer i lavlandet. s. 6-29 i: Norsk naturforvaltningskandidat & Norsk Naturforvalterforening (red.). Skjøtsel av bevaringsverdig landskap i Norge. - Landbruksdepartementet. Oslo. 189 s.

Hertzman, T. 1983. Næringsrike innsjøer. s. 105-122 i: Norsk naturforvaltningskandidat & Norsk naturforvalterforening (red.). Skjøtsel av bevaringsverdig landskap i Norge. - Landbruksdepartementet. Oslo. 189 s.

Hindrum, R. & Rygh, O. 1977. Ornitologiske registreringer i Brekkvatnet og Eidsvatnet, Bjugn kommune, Sør-Trøndelag. - K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser. 1977-10.

Hvoslef, S. 1985. Skjøtsel av næringsrike innsjøer. s. 125-130 i: Bretten, S. & Moen, A. (red.) Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1985. - K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser. 1985-2. 139 s.

Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.

Krohn, O. 1982. Utkast til skjøtselsplan for Øra naturreservat - fredrikstad. - (Fylkesmannen i Østfold.)

Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Naturvårdsværket. 1982. Skjøtselsplaner for naturvårdsobjekt. Råd og riktninger. - Statens naturvårdsværk. Stockholm.

Statens naturvårdsværk. 1976. Sjøfågelvård vid sjörestaurering. - Statens Naturvårdsvark Publikationer. 1976:15

Souli, J. 1983. Skjotsel av våtmarksområder. Side 43-53 i: Elisey, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

Østhagen, H. 1983. Kinesisk gresskarpe mot vanngjengroing - hva kan den gjøre i Norge. - Naturen s. 134 & 138.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR EIDSVATNET FUGLEFREDNINGSOM-
RÅDE, BJUGN KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 14, 2. ledd og § 9, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er fuglelivet og fuglenes livsmiljø ved Eidsvatnet i Bjugn kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen " Eidsvatnet fuglefredningsområde".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.: 26/2; 26/3; 26/4; 27/1; 27/5; 27/7,8; 27/13,22; 27/20; 33/1; 33/2; 33/3; 33/5; 33/6; 33/9; 33/11; 33/13; 33/21; 33/22; 33/23; 33/24; 33/52; 33/79.

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca 670 dekar, hvorav ca 650 dekar er vannareal.

Grensene for fuglefredningsområdet framgår av vedlagte grensebeskrivelse og kart i målstokk 1:5000, datert Miljøverndepartementet april 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Bjugn kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for fuglefredningsområdet skal avmerkes i marka, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et rikt og interessant fugleliv og en viktig trekklokalitet for vannfugl.

IV

For fuglefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse (jf viltlovens § 3).

Jakt, fangst, bruk av skytevåpen, samt slipp av hund er forbudt i fuglefredningsområdet, jf dog pkt.V, 4.

Utsetting av vilt er ikke tillatt.

For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø, som for eksempel bygging av veger, nydyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensingstilførsler, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
3. Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannverns-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Grunneierens næringsvirksomhet, herunder bruk av eksisterende båtrett, fiskerett og beiterett i nåværende omfang. Dog skal de som ferdes i området utvise spesiell aktsomhet overfor rastende og beitende fugl.
3. Opprensning av eksisterende grøfter og kanaler.
4. Fellefangst av mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

1. Felling av vilt som gjør vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensende arealer.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

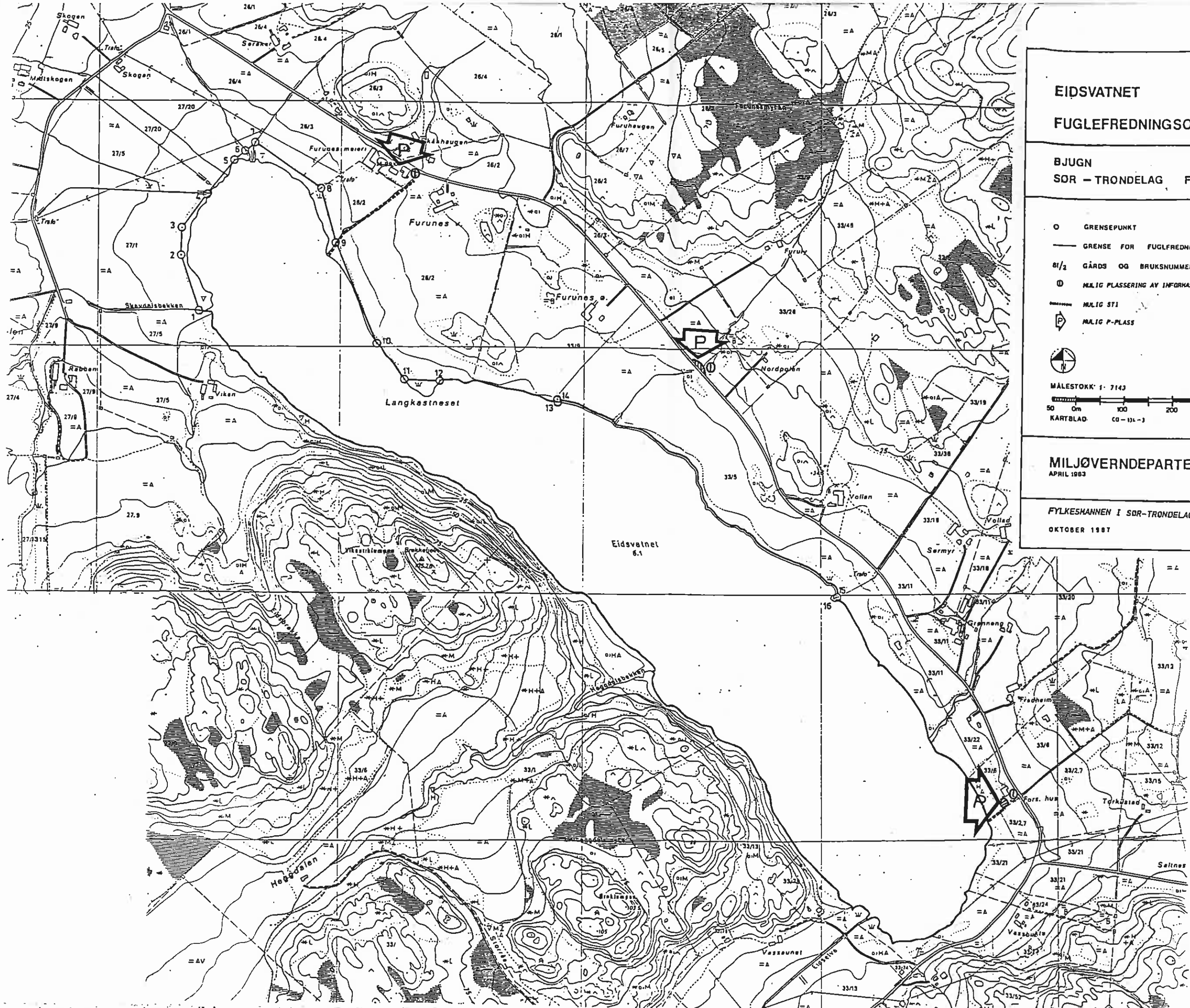
Forvaltningsmyndigheten kan fastsette nærmere regler for ferdselen i området, dersom dette er nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen.

IX

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom disse ikke strider mot formålet med fredningen.

X

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

EIDSVATNET

FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

BJUGN

SØR - TRONDAG FYLKE

○ GRENSEPUNKT

— GRENSE FOR FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

81/2 GÅRDS OG BRUKSNUMMER

⊙ MULIG PÅSÆTNING AV INFORMASJONSSKILT

⊙ MULIG STI

⊙ MULIG P-PLASS

MÅLSTOKK 1: 7143

50 0m 100 200 300
KARTBLAD CO - 101 - 3

MILJØVERNDEPARTEMENTET

APRIL 1983

FYLKESHANEN I SØR-TRONDAG

OKTOBER 1987

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
BINGSHOLMSRÅSA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN

Desember 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
BINGSHOLMSRÅSA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE*

av

Jardar Cyvin

Desember 1987

FORORD

Bingsholmsråsa fuglefredningsområde ble fredet ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

Det store grundtvannsområdet mellom Tårnes og Lauøy i Åfjord utgjør Bingsholmsråsa fuglefredningsområde. Den ytterste spissen av halvøya Tårnes, nord i området, minner om et mini-Ørland. Den store forskjellen er at strandsonen her er helt fri for de moloer, diker eller andre tekniske inngrep som preger Ørlandet.

Området er et viktig ledd i fuglenes trekkvei langs kysten av Trøndelag.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtselsplan for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoråtet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtselsplan for Bingsholmsråsa, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide dette forslaget.

Trondheim, 22. desember 1987

Tórfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	4
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	5
KONKRETE TILTAK	6
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	9
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING	10
SAMMENDRAG	11
LITTERATUR	13
VEDLEGG 1	14
- Fredningsbestemmelser for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde, Åfjord kommune, Sør-Trøndelag fylke	
VEDLEGG 2	15
- Litteratursammendrag omkring skjøtsel av strandvegetasjon	
VEDLEGG 3	
- Kart	

UTKAST TIL SKJOTSELSPLAN FOR
BINGSHOLMSRÅSA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1630 FF
Kommune: Åfjord
Kartblad: 1522 I
UTM-koordinater: 32 V NR 4490 - 4995
Areal: ca. 5190 da, hvorav ca. 180 da er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510311

Oppsyn: Kari Kollé
Ørland kommune
7130 BREKSTAD
Tlf. 076/24404

INNLEDNING

Bingsholmsråsa fuglefredningsområde er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 14, 2. ledd, og § 9, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23.

"Formålet med fredningen er å bevare et rikt og interessant fugleliv, og bevare et viktig trekk- og overvintringsområde for vannfugl." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene.) "Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt VII i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Det er lite konflikter knyttet til overholdelsen av fredningsbestemmelsene. Adkomsten til området på N-siden (Tårnes) er problematisk da man må benytte privat vei samt krysse innmark til fots for å komme ned i fjæra.

Det foregår gåse- og andejakt helt inn til reservatets grense. Noe ulovlig jakt fra båt innen verneområdet foregår nok.

Strandengene på Tårnes, i den nordlige delen av Bingsholmsråsa fuglefredningsområde er en kulturpåvirket vegetasjonstype som det, både av hensyn til fugler og planter vil være av interesse å bevare på et suksejonsstadium (utviklingstrinn) med en relativt kort og ikke alt for tett vegetasjon. Det meste av strandenga som ligger innenfor fredningsområdet er beitet idag. Beiting eller helst bare slått om høsten, er ønskelig, og nødvendig, hvis ikke strandenger skal utvikle et så tett og høyt vegetasjonsdekke at næringstilgangen for bl.a. vadefugl skal avta (jfr. bl.a. Suul 1983 og Jensen & Ovesen 1976).

Økoforsk har drevet registreringer av strandenger i begge Trøndelagsfylkene, og en rapport er under bearbeiding. I bukta Tårnesvika, NV for gården Tårnes, og langs strandkanten på hele den ytterste spissen av Tårneset, fra kapellet og utover, er det registrert verneverdig strandeng som botanisk sett vil bli klassifisert som verneverdig i regional/nasjonal sammenheng (Jarle Kristiansen pers. medd. 22/10-87 og 13/11-87). Både strandengene i Tårnesbukta og langs Ø-siden av Tårnes-spissen faller utenfor det nåværende verneområdet.

Videre vil det være aktuelt med plukking av rask årlig for å holde området i en forfatning mest mulig i tråd med verneintensjonene. (Sommerstid er området mye besøkt og stranda på øst-siden av Tårneset er en populær badeplass.)

Det vil være en fordel å vurdere verneområdene i et større område, evt. i en region (f.eks. på hele Fosenhalvøya) under ett ved planlegging av skjøtselstiltak som f.eks. beiting (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c og 1987d).

2

Dette utkastet til skjøtselsplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet.

Både engangstiltak og årlige tiltak vil bli skissert, og en tids- og kostnadsramme vil bli satt opp.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 10. september 1987.

Opplysninger brukt i dette skjøtselsplanutkastet er videre kommet frem ved samtaler med naturvern- og friluftsssekretær Kari Kolle, naturvernkonsulent Aage Tørris Ekker og naturverninspektør Torfinn Rohde samt ved bruk av den litteratur som er satt opp i litteratur-lista.

GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE

"Bingsholmsråsa er sundet mellom Tårnes og Lauøy. Det består av større fjære/strandstrekninger og grundtvannsområder i tilknytning til disse. I sundet ligger det forøvrig en rekke større og mindre holmer, noen av disse blir knyttet til land ved fjære sjø. De største fjæreområdene ligger rundt Tårneset, og fjæreområdene består av flere elementer - fra mudder/leirbunn, hvor smådammer blir stående igjen ved fjære sjø, til sand, grus- og mer rullesteinstrand. Nederst i fjæra er det store sammenhengende tangbelter. Holmene er dels lyngbevokst og dels grasbevokst. Spissen på Tårnes er flat og danner et mini-Ørland, landskapet er preget av jorrdbruk. Lauøya er totalt sett mer variert og utgjør et vakkert kulturlandskap." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"Fjære- og grundtvannsområdene i området er viktige for en rekke vannfugler. Størst betydning har området som overvintrings-plass og som hvile-/rasteplass i trekketidene. Tidligere var holmene i området viktige hekkeplasser for en rekke fugler, men i våre dager er det av flere årsaker mindre hekkende fugl her. Området er den eneste våtmarkslokaliteten av denne type som skiller seg ut på kysten av Sør-Trøndelag når en ser bort fra Ørlands våtmarkssystem. Selv om lokaliteten ikke er særlig godt dekt når det gjelder ornitologiske registreringer, er hittil totalt 74 ulike fuglearter registrert i området. Av disse er 36 vannfuglearter, derav 3 lomarter, 2 dykker-arter, 11 andefuglearter og 15 vadefuglearter. artsantallet er høyt, og det gjelder til sine tider individantallet av enkelte arter. Flere spesielle vannfuglearter er registrert. Etter de kriterier som er benyttet er forekomsten av 9 vannfuglearter vurdert å være av regional interesse og 1 art av nasjonal interesse. Etter dette vurderes området å ha regional verneverdi. Området inngår som et viktig ledd i trekkruta for vannfugl langs kysten." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

Generelle botaniske eller marinbiologiske undersøkelser er ikke utført (jfr Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979). Området ligger meget vakkert til, med en etter Trønderske forhold lang "riviera"- sandstrand.

I Tårnesbukta på V-siden av Tårneshalvøya, og langs strandkanten på den ytterste spissen av halvøya er det registrert strandenger som er klassifisert som botanisk verneverdig i regional/nasjonal sammenheng (Jarle Kristiansen pers.medd. 22.10.87 og 13/11-87).

Det er ikke utført vesentlige inngrep i området. Landområdene på Tårnes er dyrket opp, og brukes både til slått og beite. Det går en privat vei nesten ut til spissen av halvøya, og det ligger et lite kapell og en kirkegård ved enden av veien. Området brukes også noe som lokalt utfartsområde om sommeren, særlig den lange skjellsandstranda er attraktiv som sol/badestrand. Denne bruken er begrenset og kan ikke sies å ha vesentlig innvirkning på området.

Tidligere ble området ytterst på Tårneset brukt som landingsplass for småfly etter avtale mellom grunneier og den lokale flyklubb.

EIERFORHOLD

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 3/1; 3/2; 3/3; 67/3; 67/5; 67/6; 67/12; 67/15; 67/16; 67/18; 67/35; 67/41. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985.)

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

Opprydding	Det ligger en del rask og skrot langs fjæra enkelte steder som bør fjernes.
Adkomst/ parkering:	Åingshomsråsa fuglefredningsområdet vil bli lett tilgjengelig både fra Tårnes og Lauøy så fremt det kommer til avtale om bruk av eksisterende private veier. På Tårneset kan parkering foretas på eksisterende P-plass, men en avgrensning av parkeringsplassen mot dyrkamark bør foretas. På Lauøy bør muligens en eller to mindre P-plasser etableres. Det bør gjøres avtaler om bruk av stier fra P-plassene og ned til fjæra.
Informasjon og sanitæranlegg:	I tilknytning til P-plassene bør det settes opp informasjonstavler, søppelkasser, og toaletter så fremt avtalene om veibruk åpner for adgang for publikum (og ikke bare oppsyns- og forvaltningsmyndighet).
Utsiktspunkt:	Observering av fugl kan med god oversikt bl.a. foretas fra holmene vest for Tårnes hvis man går ut på fjæra sjø.
Beiting/slått:	Langs fjæra fra pkt. 15 til 16 (samt på holmene vest for Tårneset) inngår et område med beitet strandeng. Ved opphør av beiting på de strandenger som beites idag bør det innledes forhandlinger med grunneier med sikte på avtaler om fortsatt beiteaktivitet (eller evt. slått). Både fra et ornitologisk og botanisk synspunkt vil sansynligvis en sen høstslått gi størst artsutvalg av planter og fugl. For vadefuglene vil en ikke alt for intensiv beiteaktivitet kunne gi vel så bra resultat, men av hensyn til hekkefuglbestandene bør ikke beiting starte før etter rugetiden (for mange fugler vil denne ved kysten være avsluttet ved St.hans-tider).
Åkerstein:	Det anbefales inngått avtaler med de enkelte grunneiere om at åkerstein henlegges på bestemte steder, og at uttak av grus begrenses.

KONKRETE TILTAK

Engangstiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Plukking av mindre rask, avfall og rakgods.
Ved Langstrandodden (på N-spissen av Lauøy) ligger noe jernskrot og avfall på grensen til fredningsområdet. Dette kan med fordel fjernes.

Tilrettelegging for bruk

- I: Avtale om bruk av vei og parkering: Eier av gården Tårnes (3/2)
Det anbefales inngått avtale om å få parkere ved kapellet og gå ned til fjæra langs traktorveg for oppsynet og forvaltningsmyndighetene, og hvis mulig også publikum. Evt. oppsetting av informasjonsskilt, søppelkasse og toalett hvis adkomstmuligheten blir åpen for publikum.
- II: Avtale om bruk av vei og parkering: Eier av eiendom 67/15.
Det anbefales inngått avtale om bruk av vei og etablering av P-plass, samt bruk av traktorvei som sti ned til fjæra ved Langstrandodden på N-spissen av Lauøy. Oppsetting av informasjonstavle, søppelkasse og evt. toalett ved P-plassen.
- III: Avtale om bruk av vei og parkering: Eier av gården Nerplassen (67/6) på Lauøya. Det anbefales inngått avtale om bruk av veien frem mot gården og oppretting P-lass. Videre avtale om etablering, og bruk av sti derfra og ned til fjæra. Oppsetning av informasjonstavle og søppelkasse.

Landskapsskjøtsel

Avtale med grunneiere om fortsatt beiting i områder som idag beites:

Mellom pkt. 15 og pkt. 16 og på holmene rett vest for Tårneset (grunneier 3/2).

Som nevnt i utkast til skjøtelsesplaner for verneområdene på Ørlandet og i Bjugn (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c, 1987d) bør verneområdene i et større område eller en hel region (f.eks. Fosenhalvøya) vurderes under ett ved planlegging av skjøtselstiltak som beite eller slått. Det bør samtdig vurderes oppstartet studier av utviklingen av både vegetasjon og fuglesamfunn i beitete og ubeitete områder.

Det henstilles til grunneierne om at uttak av grus fortrinnsvis gjøres i vinterhalvåret (1. nov. - 1apr.).

Avtale med grunneiere: Avtale om at åkerstein som henlegges innen fredningsområdet skal legges på avtalte steder. Det presiseres at kun åkerstein (ikke sprengstein, murstein eller sement) kan legges på disse stedene. Ved ønske om å plassere åkerstein andre steder skal forvaltningsmyndigheten kontaktes på forhånd. Transport og henlegging av åkerstein bør fortrinnsvis gjøres før 1. april.

Informasjon og undervisning

Informasjonstavler bør settes opp både på Tårnes og på Lauvøya. Området er egnet ekskursjonsnsmål for skoler. På Lauvøya er fjæra i fredningsområdet noe brukt i forbindelse med leirskoleaktivitet.

En "natursti"/merket sti gjennom en del av området, med informasjonsplakater om hva du kan se av planter og dyr i fjæra, bør etableres. Det bør også lages en enkel brosjyre med informasjon om området.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med årlig plukking av rask og rakgods. Dette kan gjøres av ideelle organisasjoner mot godtgjørelse, eller av skoleklasser som ledd i undervisning i naturvern/forurensning.

Tømming av søppelkasser og toalett bør kobles til den kommunale renovasjonsordning.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert. Dette må være mest intensivt i jakttida om høsten. Forhandlinger med den lokal jeger- og fiskeforening (hvis en slik finnes) om en samarbeidsavtale om oppsyn bør vurderes hvis slik en slik forening finnes.

Vedlikehold

Det vil være aktuelt med årlig ettersyn og vedlikehold av informasjonsutstyr, grensemerker, søppelkasser og toalett. Videre årlig vedlikehold (eller tilskudd til vedlikehold) av veier/ parkeringsplasser det er inngått avtale om bruk av, samt årlig ettersyn (og evt. vedlikehold) av stier/traktorveier.

Landskapsskjøtsel

Beiting eller slått i de områder som beites.

Fra Danmark er 1,5 - 2 storfe pr. hektar benyttet ut fra landbruksmessige hensyn, men et lavere beitetrykk vil være ønskelig av hensyn til vegetasjon og hekkefugl-bestand. For ytterligere informasjon om skjøtsel av strandeng, se vedlegg 2.

Åkerstein henlegges på avtalte steder.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (3 stk)	16.500
Søppelstativ (3 stk)	3.300
Utedo (2 stk, type NIMO)	65.000
Plukking av rask og rakgods	2.500
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 2 parkeringsplasser (2 dager maskinleie + 2 pers.)	5.000
Sum engangsutgifter	95.300

Årlige utgifter

Vedlikehold av veier (1 pers. m/maskin 2 dager)	6.000
Vei - grus	5.000
Vedlikehold av stier (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av informasjonsplakater, søppelkasser og utedo (24 t à 70 kr/t)	1.680
Plukking av rask i fjæra (50 t à 70 kr/t)	3.500
Ekstra oppsyn i jakttida (1 pers. i 1/2 mnd)	5.000
Tilskudd til beitetiltak	?
Sum årlige utgifter	21.740

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtseleksplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en 2-års periode.

Avtaler om bruk av veier gis høyeste prioritet. Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Forhandlinger med berørte grunneiere for å få til en avtale om bruk av eksisterende veier og parkeringsmuligheter.
- Forhandlinger med berørte grunneiere om etablering av ny P-plass, oppsetting av informasjonsskilt, søppelkasser og toalett, samt bruk av traktorvei som gangsti.
- Forhandlinger med grunneiere for å få til avtale om henlegging av åkerstein på faste plasser, samt en avtale om begrenset adgang til å ta ut grus.
- Kontakt med Åfjord kommune for samarbeid om årlig opprydding i fjæra, og om vedlikehold av veien til Tårnes. Kommunen utfører allerede noe vedlikehold pga. almen bruk av veien frem til gravplassen og kapellet.

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om veibruk, opparbeiding av P-plasser, oppsetting av informasjonsskilt, samt utsetting av sanitærrinnretninger.
- Inngå avtaler om henlegging av åkerstein på faste plasser, samt tillatt uttatt masse grus for hver grunneier pr. år.
- Evt. oppstartning av studier av beitet eng kontra ubeitet.

Bør utføres i 1989:

- Opparbeiding av ny P-plass.
- Oppsetting av skilt for anvisning av P-plasser og toaletter.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtseleksplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtseleksplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til DN. Departementet forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtselestiltakenes omfang.

SAHMMENDRAG

Dette forslaget til skjøtselsplan for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde foreslår en del skjøtselstiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen. Videre skal tiltakene gjøre området tilgjengelig for publikum uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe området's verneverdi.

Det foreslås for det første noen små restaureringstiltak i form av fjerning av rask og rakgods i fjæra.

For å gjøre området tilgjengelig både for oppsyn og interessert publikum foreslås etablering av en ny P-plass, avtaler om bruk av eksisterende veier samt traktorveier som gangstier ned til fjæra. Disse vil det evt. være aktuelt å gjøre avtaler med grunneier om tilskudd til vedlikehold av.

- I) Avtale om bruk av vei ut til Tårnes kapell, bruk av eksisterende P-plass, og bruk av traktorvei som sti ned til fjæra (grunneier 3/2).
- IIa) Etablering av P-plass ved gården (67/15) på Lauvøy, og bruk av traktorvei som sti ned til fjæra.
- IIb) Alternativt P-plass i veikanten like ved, på grunn tilhørende grunneier 67/12.
- III) Avtale om parkering ved eiendom 67/6, og etablering av sti ned til fjæra.

Alle tre alternativer er tegnet inn på vedlagte kartbilag. Alternativ I og II gis høyeste prioritet.

For å dekke informasjonsbehovet om området, både av vernehensyn og av pedagogiske grunner, foreslås videre satt opp informasjonstavler ved hver innfallsport til fredningsområdet. Det vil videre være aktuelt med oppsetting av søppelkasser ved P-plassene, samt bygging av toaletter ved P-plassen på Tårnes og ved den ene P-plassen på Lauvøy.

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn, med vekt på oppsyn i jakttiden. Det bør tas kontakt med den lokale jeger- og fiskeforening (hvis en slik finnes) med tanke på samarbeid om oppsyn.

Informasjonstavler og grensemerker må etterses og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder sanitærinnetningene.

De strandengpartiener som inngår i fuglefredningsområdet beites idag. Hvis denne beiteaktiviteten opphører vil det være aktuelt å inngå forhandlinger med grunneier med tanke på en avtale om fortsatt beiting.

Skjøtselstiltak som beiting og slått, samt muligheten for å la deler av strandenger være ubeitet bør vurderes under ett for et større område, f.eks. hele Fosenhalvøya. Det samme gjelder studier av utviklingen for både fugl og vegetasjon i ikke-beitet kontra beitet eng som bør vurderes oppstartet.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2 år for engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (øttersyn av grensemerker og oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (ca. 2 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca. kr 95.500, og med ca. kr 22.000 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor).

LITTERATUR

- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøtelsesplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøtelsesplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
 - 1987c. Utkast til skjøtelsesplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
 - 1987d. Utkast til skjøtelsesplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, Å. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.
- Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Naturvårdsværket. 1982. Skjøtelsesplaner for naturvårdsobjekt. Råd og riktlinjer. - Statens naturvårdsværk. Stockholm.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

VEDLEGG 1

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR BINGSHOLMSRÅSA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE, ÅFJORD KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 14, 2. ledd og § 3, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er fuglelivet og fuglenes livsmiljø innenfor et sjø- og øyområde mellom Tårnes og Løvøy i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Bingsholmsråsa fuglefredningsområde".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.:
3/1; 3/2; 3/3; 67/3; 67/5; 67/6; 67/12; 67/15; 67/16; 67/18; 67/35;
67/41.

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca. 5190 dekar, hvorav ca. 5010 dekar er vannareal.

Grensene for fuglefredningsområdet framgår av vedlagte grænsebeskrivelse og kart i målestokk 1:50 000, datert Miljøverndepartementet april 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Åfjord kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for fuglefredningsområdet skal avmerkes i marka, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et rikt og interessant fugleliv, og bevare et viktig trekk- og overvintringsområde for vannfugl.

IV

For fuglefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Fugler, herunder deres bo, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse (jf viltlovens § 3).

Jakt, fangst, bruk av skytevåpen, samt slipp av hund er forbudt i fuglefredningsområdet, jf dog pkt. VI, 5.

Utsetting av vilt er ikke tillatt.

For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø, som for eksempel bygging av veier, nydyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.

3. Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjearrangementer for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. Grunneierens næringsvirksomhet, herunder bruk av eksisterende båtrett, beiterett, tang- og tareeskjæring og sand- og grustaking i nåværende omfang. Dog skal de som ferdes i området utvise spesiell aktsomhet overfor rastende og beitende fugl.
3. Fellefangst av mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som gjør vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Nydyrking på Bingsholmen, i samsvar med godkjente planer.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

LITTERATURSAMLERING OM ØKNING SKJØTSEL AV STRANDVEGETASJON

Fra Norge forligger få om ingen undersøkelser omkring problematikken med skjøtsel av strandvegetasjon. Den norske litteratur som foreligger henviser bl.a. til danske og svenske undersøkelser.

Haga (1983) diskuterer formålet med skjøtsel. Han skriver at målsettingen enten kan være å la utviklingen gå uten menneskelige inngrep, eller at aktiv skjøtsel gjennomføres for å fryse utviklingen på et bestemt suksesjonstrinn (utviklingstrinn). Argumenter for aktiv skjøtsel kan bl.a. være at området allerede bærer tydelig preg av menneskelig aktivitet (kulturpåvirkete strandenger og eutrofe [næringsrike] vann f.eks.), eller at verneintensjonene for området er å ta vare på et spesielt og rikt fugleliv som vil forsvinne hvis beiting oppnørter eller lokaliteten gror igjen (jfr. Haga 1983).

Haga (1983) og Suul (1983) diskuterer begge problemene med skjøtsel av strandengvegetasjon. Aktuelle skjøtselstiltak i slike områder kan være beiting, slått og brenning av vegetasjonen. I tillegg kan biotopforbedringstiltak for å øke mangfoldet av biotoper innen et område benyttes (f.eks. opparbeiding av vannansamlinger).

Fra danske forhold er det nevnt at 1-2 kveg pr. ha. er en normal landbruksmessig gressingsintensitet på strandenger (Jensen & Øvesen 1976). For plantedekket (og hekkefuglenes) del bør ikke gressingen starte for tidlig om våren (for hekkefuglenes del ikke anbefalt før etter 20/6 i Danmark), og det bør generelt opprettholdes en lav gressingsintensitet (Jensen & Øvesen 1976).

Jensen & Øvesen (1976) nevner også enkelte andre skjøtselstiltak som slått, vannstandsreguleringer, og økning av habitatdiversiteten ved etablering av kunstige vannhull m.m.

Ved valg av skjøtelsesstrategier for strandenger (gjelder prinsipielt også andre vegetasjonstyper og andre former for skjøtselstiltak) kan to strategier for beitetiltak benyttes. Den ene vil være å la all strandeng i ett område være beitet, og all enda i ett annet område være ubeitet. En alternativ strategi vil være å lage en mosaikk av beitet/ubeitet eng innen hvert område. Hvilken strategi man velger, og videre hvilke arealstørrelser med beitet/ubeitet eng man velger vil være bestemt av de mål man har satt seg, både med hensyn til vegetasjonsutvikling og artsutvalg av fugler. Eksempelvis trenger enkelte fuglearter større sammenhengende arealer av en bestemt vegetasjonstype enn andre arter, for i det hele tatt å slå seg til i et område (jfr. Haga 1983).

Det vil derfor være en fordel å vurdere alle verneområdene i Ørlandets våtmarkssystem (eller evt. på hele Fosenhalvøya) under ett ved planlegging av beitetiltak (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c, 1987d og 1987e).

LITTERATUR

- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøtelsesplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøtelsesplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
- 1987c. Utkast til skjøtelsesplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987d. Utkast til skjøtelsesplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987e. - Utkast til skjøtelsesplan for Bingsholmsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, A. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldsay, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Øvesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 198 s.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldsay, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

BINGSHOLMSRÅSA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE

ÅFJORD
SØR - TRØNDELAG FYLKE

○ GRENSEPUNKT
— GRENSE FOR FUGLEFREDNINGSOMRÅDE
BI/2 GÅRDS OG BRUKSNUMMER
 EKSISTERENDE P-PLASS
 MULIG NY P-PLASS
 MULIG Plassering av INFORMASJONSSKILT
 MULIG Vei TIL FREDNINGSOMRÅDET
— MULIG STI NED TIL FJØRA

MÅLESTOKK 1: 10.000

KARTBLAD:

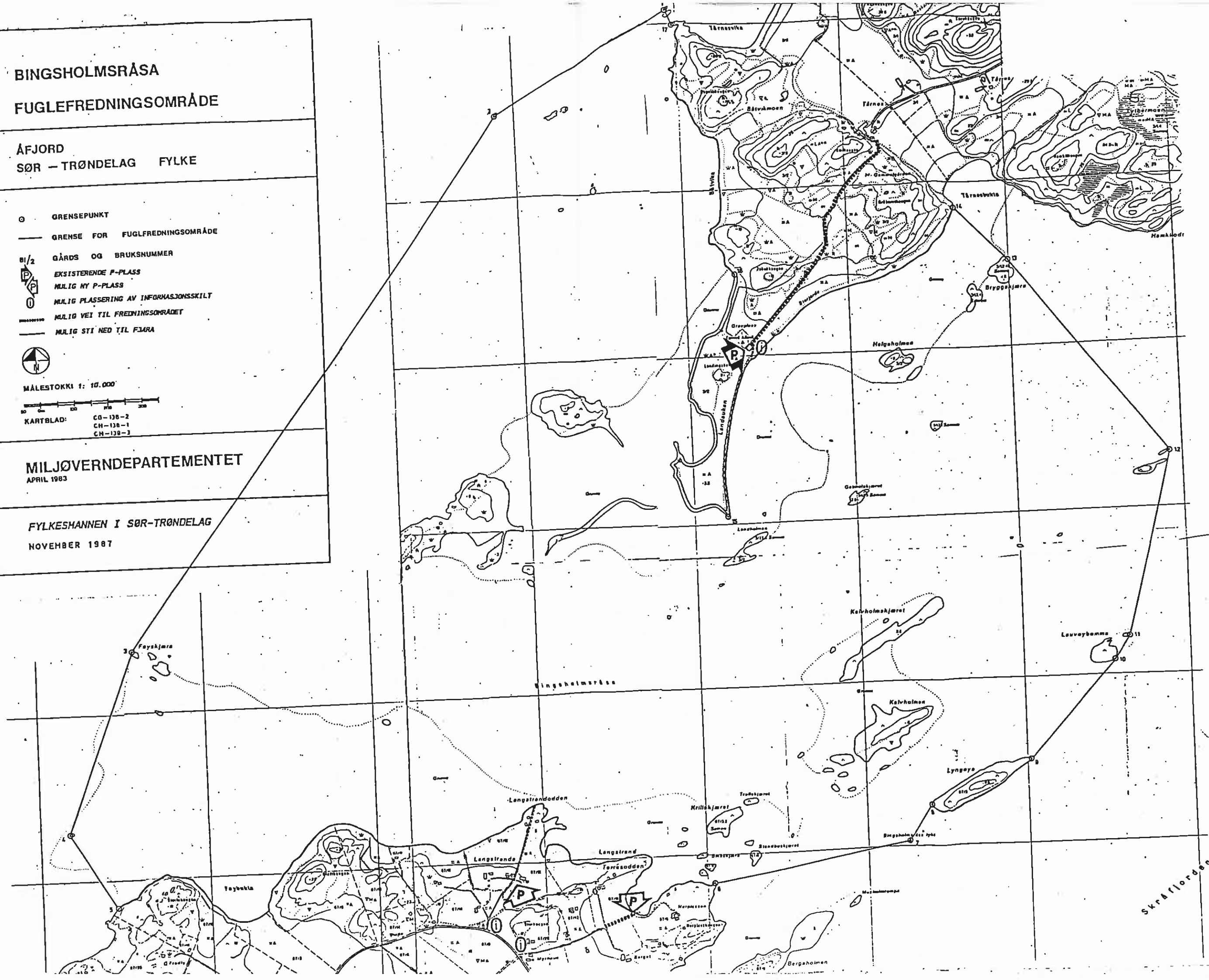
CG-138-2

CH-138-1

CH-138-3

MILJØVERNDEPARTEMENTET
APRIL 1983

FYLKESHANNEN I SØR-TRØNDELAG
NOVEMBER 1987

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
HOLTVATNA NATURRESERVAT

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN
Desember 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen

*UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
HOLTVATNA NATURRESERVAT*

av

Jardar Cyvin

Desember 1987

FØRORD

Holtvatna naturreservat ble fredet ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

Denne våtmarkslokaliteten er en liten, men fuglerik lokalitet. Den ligger i typisk innlandsterreng selv om både flora og fauna minner mere om det man finner i mere typiske "lavlandsbiotoper". Området er en naturskjønn perle i kulturlandskapet. Det har en viktig funksjon både i hekketida og for trekkfuglene. Bl.a. samles traner her om våren. Holtvatna skiller seg klart ut fra de fleste andre vann som befinner seg i tilsvarende terreng i Sør-Trøndelag, og verneverdien er satt til å være av regional karakter.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtelsesplan for Holtvatna naturreservat, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtelsesplan for Holtvatna, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide dette forslaget.

Trondheim, 22. desember 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	4
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FØR BRUK	5
KONKRETE TILTAK	7
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	9
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING	10
SAMMENDRAG	12
LITTERATUR	13
VEDLEGG 1	15
- Fredningsbestemmelser for Holtvatna naturreservat, Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag fylke	
VEDLEGG 2	
- Kart	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
HOLTVATNA NATURRESERVAT

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1648 RV 537
Kommune: Midtre Gauldal
Kartblad: 1620 IV
UTM-koordinater: 32 V PQ 6374 - 6475
Areal: ca. 130 da, hvorav ca. 95 da. er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Bergsvein Holte
7349 Soknedal
Tlf. 074/33736

INNLEDNING

Holtvatna naturreservat er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23.

"Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med tilhørende plantesamfunn og dyreliv som naturlig er knyttet til området, og å verne om et spesielt rikt og interessant fugleliv." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

"Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt. VII i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

Det er en del konflikter knyttet til området. Største problemet er tilsig og avrenning fra landbruket. Ved kontroll av gjødselkjellere og siloanlegg sommeren 1987 ble det funnet mangler, og gitt pålegg om utbedring ved to av de tre brukene som grenser inn til reservatet. Storviltjakt i reservatet kan iflg. fredningsbestemmelsene foregå, og både dette samt annen jakt i umiddelbar nærhet av reservatet er uheldig for rastende vannfugl om høsten. Et grustak og en tømmer sag rett sør for, og helt inn til reservatgrensa skjemma området betydelig. Saga kunne med fordel vært flyttet, og området innlemmet i reservatet og restaurert.

Dette utkastet til skjøtselsplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet. Enkelte tiltak som kan bedre informasjonen om området vil bli foreslått, men uten at dette skal forringe områdets verneverdi.

Haga (1983a og 1983b) setter opp seks problemstillinger/spørsmål som han mener vi ikke kan gi entydige svar på idag, men som han mener vil være sentrale i det videre arbeidet med skjøtsel av næringsrike lavlandssjøer:

1. Bør våtmarksområder få utvikle seg fritt eller skal vi forsøke å fryse de i bestemte suksessjonstrinn?
2. Er det riktig å skjøtte områdene slik at artsmangfoldet går ned i ett område, dvs. vurdere alle reservater i en region samlet? (få habitattyper, reduksjon av mangfold og opplevelsesrikdom i enkelte områder).
3. Er det riktig å favorisere sjeldne og fåtallige arter ved utarbeidelsen av skjøtselsplaner? (hvilke arter betyr mest i faunaen vår).
4. Er det riktig å ta i bruk biologisk vegetasjonskontroll ved introduisering av fremmede arter, f.eks. gresskarpe?
5. Bør departementet i enkelte tilfeller kunne gjøre unntak fra forbudet mot kjemisk vegetasjonskontroll (f.eks. bruk av glyfosfatmidler) der annen bekjempning synes svært problematisk?
6. I hvor stor grad skal (enkelte) naturreservater kunne tilrettelegges for menneskelig bruk (informasjonstavler, stier, fugletårn, brosjyrer m.m.)?

Før aktiv skjøtsel av næringsrike sjøer settes igang bør man derfor prøve å avklare følgende:

Formålet med vern	(Ønsker man områder i naturlig suksesjon [=utvikling] eller skjøttet slik at de stopper på enkelte suksesjonstrinn?)
Ønskete skjøtelsesstrategier	(Stor habitatdiversitet [=mangfoldighet av leveområder for dyr/fugler] i hvert område, eller en overordnet strategi for større regioner der ulike områder skjøttes forskjellig.)
Mulige og ønskelige tiltak	(Naturlige skjøtselstiltak, kulturelt betingete, eller tekniske løsninger.)
Evt. tilrettelegging for ferdsel	(Stier, informasjon, fugletårn etc.)

Ulike skjøtselstiltak for "starrområder" (mellom høyeste og laveste vannstand), "vassområder" (mellom lavvann og laveste vannstand ved lavvann), og "åpent vann" er bl.a. diskutert av Hertzman (1983). Han beskriver tre grupper av tiltak: Naturens egne (bl.a. vannstand), kulturbetingete tiltak (bl.a. beite og fiske), og en rekke tekniske løsninger (sedimentfjerning, undervannslått etc.). Haga (1981) beskriver konkrete tiltak av betydning for fugl. Statens Naturvårdsværk (1976) omtaler en rekke skjøtselstiltak, for det meste av teknisk karakter, men også biologiske tiltak som utsetting av gresskarpe er nevnt. Utsetting av karpe som tiltak for å beite ned vannvegetasjon er forøvrig diskutert av Østhagen (1983). En oppsummering over status når det gjelder skjøtsel av næringsrike innsjøer er gjort av Hvoslef (1985).

Både engangstiltak og årlige tiltak for Holtvatna vil her bli skissert, og en tids- og kostnadsramme vil bli satt opp.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 10. oktober 1987.

Opplysninger brukt i dette skjøtelsesplanutkastet er videre kommet frem ved samtaler med oppsynet for området, Bergsvein Holte og naturverninspektør Torfinn Rohde, samt ved bruk av den litteratur som er satt opp i litteraturlista.

GENERELL OMRADESBESKRIVELSE

"Holtvatna ligger i en flat nedsenkning i et kupert landskap dominert av barskog, blandingsskog og jordbruksland. Området er lite, men variert og består av flere små tjern med omliggende starrsumpområder, rike fuktang-/myrflater og Byåa som snor seg gjennom området omgitt av vierkratt. På nord- og østsiden støter dyrket mark inn til området, mot vest gran- blandingsskog og mot sør går en vei tett inntil området. Tjernene er meget grunne og ut på sommeren dekkes store deler av vannspeilet med vannvegetasjon. Området dreneres til Stavilla." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

"Både når det gjelder vegetasjon og fauna skulle en tro at lokaliteten lå i lavlandet. Som fuglebiotop har området særlig betydning som hvile- og rasteplass i trekketidene og som hekkeplass for en del vannfugler. Dessuten fungerer området som beiteplass for en del arter som hekker i omgivelsene og i noen grad som myteplass for andefugl. Tranene samles her om våren. Selv om lokaliteten er liten, er det registrert en variert fuglefauna med bl.a. 25 vannfugler til tross for liten data-dekning. Av disse er hittil 11 konstantert hekkende innen området. Ytterligere registreringer vil ventelig bidra til å forsterke inntrykket av en spesiell fuglebiotop. Etter de kriterier som er benyttet vurderes området å være av regional verneverdi i ornitologisk henseende." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

Ved en kort befaring i 1985 ble ytterligere en vannfuglart (grønnstilk) registrert (Bangjord 1985), slik at det totale antall nå er oppe i minst 26 arter.

"Området er avgjort av botanisk interesse. Ferskvannsbiologiske undersøkelser er ikke utført. Området utgjør et vakkert landskapselement." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"Ved ombygging av brua over Byåa ved utløpet fra Holtvatna ble det foretatt en senkning av løpet (1973) som har redusert vannstanden i området med ca. 70-80 cm. Dette har bedret dreneringen fra tilstøtende, lavtliggende jordbruksjord. Området gjødsles noe ved tilsig fra omliggende jordbruksområder. Et lite, men stygt grustak er åpnet på sørsiden mellom veien og kloss inntil området." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

EIERFORHOLD

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 117/1; 117/2; 117/3. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985.)

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

- Adkomst** Adkomsten til Holtvatna er god, med veier på sør og østsiden.
- Raste plass/info.:** Det er dyrket mark mellom veien og vannet på Ø-siden. Derfor er en naturlig innfallsport til området på S-siden der veien går nesten helt inn til vannet. Her kan området betraktes enten fra brua ved utløpet av vannet i sørvest, eller fra veikanten rett sør for det største vannet (se kart, vedlegg 2). Det bør her lages en avtale med grunneier om P-plass/raste plass i veikanten, samt oppsetting av informasjons-tavle og søppelkasse.
- Ved en eventuell flytting av saga vil det (hvis ornitologiske funn ikke taler imot det) være godt egnet å etablere en raste plass for publikum der hvor saga idag ligger. Ved evt. restaurering av dette området kunne det da i en viss grad plantes til mellom raste plassen og vannet slik at fuglelivet i størst mulig grad ble skjermet mot forstyrrelser. Ved et slik prosjekt vil det også være aktuelt å sette opp toalett, og enkle bord /benk-løsninger (Fig. 1).
- Det er ikke aktuelt å sette opp fugletårn, da området ikke er større enn at man fra veien i sør og også fra veien litt oppe i bakken på østsiden har bra utsikt.
- Flytting av sag:** Hvis det er mulig å få til en avtale med grunneier om flytting av saga, stopp i grusuttaket, og restaurering av området mellom veien og vatnet, bør det gjøres.
- Videre registreringer:** Det bør videre gjennomføres nærmere ornitologiske undersøkelser i hekketida for å klargjøre i hvilken grad det er ønskelig med kanalisering av ferdsel ned til kanten av vannet.
- Gjengroing/forurensning/opprensning:** Vannet er idag sterkt preget av gjengroing. Det bør gjennomføres en resipientundersøkelse for å fastslå forurensningsgraden. Vannstanden ble i 1973 senket og dette har muligens aksellerert gjengroingen. Iflg. oppsyn 8. Holte har vannvegetasjonen økt kraftig de siste ti-årene. En reduksjon av utslipp og tilsig til vannet er sterkt ønskelig. Allerede i dag er det foruten behovet for rense tiltak, også behov for mere aktive skjøtselstiltak som mudring av bunnsedimenter, slått av vannvegetasjon og/eller andre tiltak.

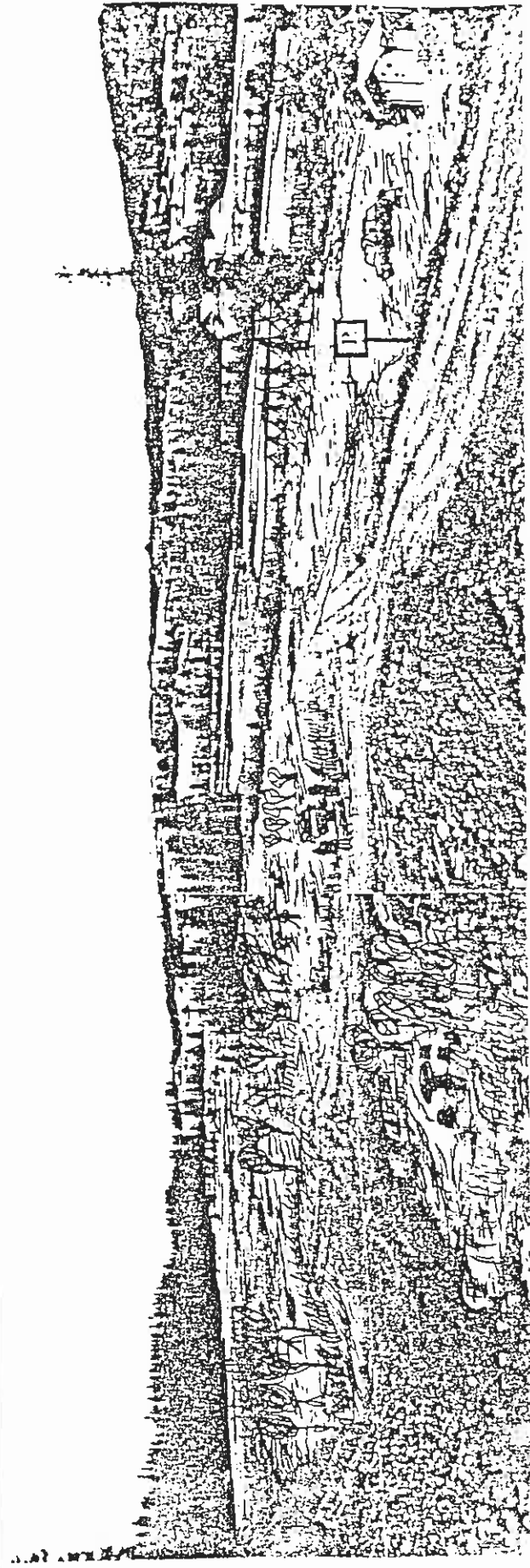

Fig. 1. Området rett sør for Holtvatna slik det er idag med saga (o og slik man kan tenke seg det hvis saga ble flyttet og områ restaurert og tilrettelagt for friluftsmål (under).

- Fastsettelse av minstevannstand: Dagens regler gir adgang til å rønske opp eksisterende grøfter. Fylkesmannen skal varsles før arbeidet settes igang. Bl.a. av hensyn til faren for ytterligere gjengroing vil det være meget uheldig om vannstanden ble senket under dagens nivå. Det bør derfor i samband med revidering av vernebestemmelsene vurderes å få tinglyst kotehøyde på normal- eller minstevannstand, samt at det tas inn et punkt om at opprensning bare skal skje i samsvar med godkjent skjøtselsplan.
- Biotopforbedring: Som et tiltak for å øke hekkebestandene av ender, (kunstige øyer): gress m.fl. bør det vurderes om enkelte mindre, kunstige øyer kan etableres.

KONKRETE TILTAK

Engangstiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

- Samarbeid med Midtre Gauldal kommune og landbruksetaten om tiltak for å redusere og rense tilsig og utslipp fra kloakk og landbruk. Det er sommeren 1987 gitt pålegg om utbedring av siloanlegg/gjødselkjeller for to av brukene som grenser mot reservatet.
- Gjennomføring av resipientundersøkelse.

Tilrettelegging for bruk (se kart - vedlegg 2)

- Avtale om parkering: Etablering av avkjørsel/P-plass ved veien sør for reservatet. Oppsetting av informasjonstavle og søppelkasse.

(Hvis det er mulig å få til en avtale om flytting av saga, bør det vurderes om det av hensyn til hekkefuglene kan aksepteres å lage en rasteplass/ P- plass med bord/benk, informasjons-tavle, søppelkasse og toalett på deler av det området som idag brukes til sagbruk. Området bør i så tilfelle restaureres og beplantes.)

Landskapsskjøtsel

- Samarbeid med Midtre Gauldal kommune om tiltak for å redusere tilsig og utslipp fra kloakk og landbruksforurensning.
- Evt. bygging av små kunstige øyer som hekkeplasser for vannfugl.
- Restaureringstiltak for å redusere vannvegetasjonen. Mudring eller undervannsslått er to slike mulige tiltak.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med en begrenset årlig plukking av rask.

Søppelkasser og toaletter tømmes gjennom den kommunale renovasjon. Økt kontroll med silosaft og gjødselskjellere.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert.

Vedlikehold

Det vil være aktuelt med årlig ettersyn og vedlikehold av informasjonsutstyr, grensemerker, søppelkasser og evt. toalett. Videre årlig vedlikehold av parkeringsplass/rasteplass det er inngått avtale om.

Informasjon, undervisning og forskning

Området vil være egnet som ekskursjonsmål. Adkomsten er grei og det er lett å få oversikt over området fra ett sted. Vatnet er et typisk eksempel på et eutroft (næringsrikt) vann som raskt holder på å gro igjen. Det er velegnet til å belyse både økologiske problemstillinger, og mere anvendte aspekter i sammenheng med forurensningsproblemer.

Informasjonsplakat(er) om hva du kan se av planter og dyr i og rundt vannet bør settes opp. Det bør lages en trykksak som gir informasjon om reservatet og noe av det man kan se der.

Det bør settes igang registreringer av fuglelivet både i hekkesesongen, i trekketidene høst og vår, og i myteperioden (fjærfellings-tiden) på ettersommeren. Dette for å få et best mulig grunnlag for å vurdere hvor mye ferdsel som kan tillates kanalisert til området.

Landskapsskjøtsel

Som nevnt foran bør det snarest settes i verk tiltak for å redusere næringstilførselen til vannet, og videre tiltak for å redusere vannvegetasjonen i deler av vannet. Utviklingen i vannkvalitet og når det gjelder gjengroing bør følges opp fortløpende i årene som kommer for å vurdere videre tiltak.

Vedlikehold av kunstige øyer.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (2 stk.)	11.000
Søppelstativ (1 stk.)	1.100
Utedo (1 stk. NIMO)	32.500
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (4 skilt)	1.200
Opparbeiding av 1 parkeringsplass (1 dag maskinleie + 2 pers.)	2.500
Bygging av små kunstige øyer	?
Evt. flytting av saga og restaurering av området der den ligger idag.	?
Resipientundersøkelse	?
Sum engangsutgifter	48.300 + ?

Årlige utgifter

Vedlikehold av P-plass (1 pers. m/maskin 1/2 dag)	1.000
Vei - grus	500
Vedlikehold av informasjonsplakater, søppelkasser, og utedo (8 t à 70 kr/t)	560
Plukking av rask (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av kunstige øyer	?
Sum årlige utgifter	2.620 + ?

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer. Til bygging av kunstige øyer bør det søkes tilskudd fra f.eks. Viltfondet.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtseleksplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en periode på 2-3 år periode.

Avtaler om etablering og bruk av veier, parkeringsplasser og stier gis høyeste prioritet. Årlige tiltak som ettårsyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nedenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Forhandlinger med den berørte grunneiere (Arne Holte 117/2) for å få til en avtale om parkering og oppsetting av informasjonstavle ved veien.
- Forhandlinger med den berørte grunneier (Arne Holte 117/2) om å få til en avtale flytting av sagbruket. Evt. også en avtale om etablering av rasteplass/p-plass på deler av det arealet der saga idag ligger.
- Undersøkelse av fuglefaunaen i og rundt vannet i hekketida (og evt. også i trekketidene høst og vår).
- Gjennomføring av resipientundersøkelse.
- Kontakt med Midtre Gauldal kommune om tiltak mot forurensning.

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om etablering av P-plass og oppsetting av informasjonstavler og søppelkasser. Tiltakene gjennomføres så snart avtalene er i orden.
- Flytting av saga og restaurering av det arealet der denne ligger idag.

Bør utføres i 1989:

- Etablering av rasteplass der saga ligger idag dersom avtale med grunneier går i orden, (og forutsatt at undersøkelser av hekkende fugler i området ikke viser at slik ferdsel helt inn til reservatet vil være til skade for fuglelivet).
- Oppsetting av informasjonstavler, søppelkasser og evt. toalett.
- Oppsetting av veiviserskilt, skilt for parkering og evt. toalett.

Bør utføres i 1990:

- Bygging av kunstige øyer.

- 1

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtselsplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtselsplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til DN. DN forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtsesltiltakenes omfang.

SAMMENCRAG

Dette forslaget til skjøtselsplan foreslår en del skjøtselstiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen av Holtvatna naturreservat. Videre gjøre området tilgjengelig for publikum, men uten at slitasje eller forstyrrelse skal forringe områdets verneverdi.

Holtvatna er sterkt eutrofe, og det vil være sterkt ønskelig med redusert tilførsel av næringssalter. Det foreslås derfor økt kontroll med siloer og gjødselkjellere og redusert utslipp av kloakk til vannet. En ytterligere eutrofiering av vannet kan føre til at fisken dør ut og vannet til slutt gror helt igjen. Dette vil da også få store følger for fuglelivet i og rundt vannet.

Det bør inngås avtale med grunneier om etablering av P-plass sør for vannet og oppsetting av informasjonstavle, søppelkasse og evt. toalett. Videre kan det være aktuelt med en informasjonstavle oppe ved gårdene NØ for vannet.

Det bør inngås avtale med grunneier og bruker av saga om flytting av denne, f.eks. til sørsiden av veien. Videre stopp i grusuttaket på nordsiden av veien, innlemming i reservatet og restaurering av landskapet mellom veien og vannet. Hvis ønskelig av hensyn til fuglelivet, bør det også inngås en avtale om etablering av rasteplass på deler av det området der saga står idag. Registreringer av fuglelivet bør gjøres for å klarlegge det siste.

De foreslåtte tiltak er tegnet inn på vedlagte kartbilag.

For å prøve å øke hekkebestanden av enkelte vannfugler kan det evt. forsøkes å bygge noen små kunstige øyer i vannet.

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn.

Det bør settes fortgang i arbeidet med revisjon av vernebestemmelsene, særlig med tanke på å få tinglyst en minstevannstand.

Informasjonstavler og grensemerker må ettersees og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder sanitærinnetninger.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2-3 år for engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (ettersyn av grensemerker og oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (ca. 3 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca. kr 48.300 og med ca. kr 2.620 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor). Disse beløpene inkluderer heller ikke evt. utgifter til etablering og vedlikehold av kunstige øyer, resipientundersøkelse, flytting av saga og restaurering av det området der saga står idag.

LITTERATUR

Bangjord, G. 1985. Ornitologiske undersøkelser i Sør- og sørøstlige deler av Sør-Trøndelag sommeren 1985. - Upubl. stensil 11 s.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.

- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr. 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- s.a. Kommentarer til grenser og bestemmelser våtmarksplanen for Sør-Trøndelag.

Haga, A. 1981. Skjøtsel av næringsrike innsjøer fra et ornitologisk synspunkt. - Fauna 34: 137-146.

- 1983a. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- 1983b. Tilstand, suksessjon og skjøtsel av næringsrike innsjøer i lavlandet. s. 8-29 i: Norsk naturforvaltningskandidat & Norsk Naturforvalterforening (red.). Skjøtsel av bevaringsverdig landskap i Norge. - Landbruksdepartementet. Oslo. 189 s.

Hertzman, T. 1983. Næringsrike innsjøer. s. 105-122 i: Norsk naturforvaltningskandidat & Norsk naturforvalterforening (red.). Skjøtsel av bevaringsverdig landskap i Norge. - Landbruksdepartementet. Oslo. 189 s.

Hvoslef, S. 1985. Skjøtsel av næringsrike innsjøer. s. 125-130 i: Bratten, S. & Moen, A. (red.) Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1985. - K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser. 1985-2. 139 s.

Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.

Krohn, O. 1982. Utkast til skjøtelsplan for Øra naturreservat - fredrikstad. - (Fylkesmannen i Østfold.)

Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Naturvårdsvärket. 1982. Skjøtelsplaner för naturvårdsobjekt. Råd og riktlinjer. - Statens naturvårdsvärk. Stockholm.

Statens naturvårdsvärk. 1976. Sjöfågelvård vid sjörestaurering. - Statens naturvårdsvärk Publikationer. 1976:15

Suul, J. 1980. Biologiske data som kan anvendes i samfunnsplanlegging/vernearbeid. Kriterier for verdisetting (og klassifisering) av våtmarker. - Upubl. Dr.ing. avhandling. NTH. 138 s + vedl.

1 -
Sund, J. 1983. Skjotsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S.
(red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern
av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23.
sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

Østhagen, H. 1983. Kinesisk gresskarpe mot vanngjengroing - hva kan
den gjøre i Norge. - Naturen s. 134 & 138.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR HOLT VATNA NATURRESERVAT I MIDTRE GAULDAL KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 53, § 3, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er Holtvatna med omkringliggende myr- og sump-arealer i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Holtvatna naturreservat".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.:

117/1, 117/2, 117/3.

Reservatet dekker et areal på ca. 130 dekar, hvorav ca. 35 dekar er vannareal.

Grensene for naturreservatet framgår av vedlagte grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet april 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Midtre Gauldal kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med tilhørende plantesamfunn og dyreliv som naturlig er knyttet til området, og å verne om et spesielt rikt og interessant fugleliv.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, jf dog pkt. V-VI.
2. Alt vilt, herunder deres bo, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf viltlovens § 3. Jakt, fangst, bruk av skytevåpen samt slipp av hund er forbudt, jf dog pkt. V, 6-7.

Utsetting av vilt er ikke tillatt.

For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, nydyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse,

ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.

Inngrep som kan endre vannstanden i Holtvatna eller vannføringen i tilførselsøkkene er forbudt.

4. Motorisert ferdsel er forbudt (herunder gjelder også bruk av modellbåter og modellfly).

Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for:

1. gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningssøyemed
2. tradisjonell slått og beiting, herunder nødvendig bruk av gjeterhund
3. vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer tilgrensende jord- og skogbruksarealer, etter at forvaltningsmyndigheten er varslet
4. vedlikehold av eksisterende veier og kraftlinjer
5. sanking av bær og matsopp
6. storviltjakt og fellefangst av mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter
7. bruk av hund under kontroll i forbindelse med utøvelse av tillatt jakt
7. bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel for grunneiere, samt de som ledsager eller utfører nødvendige tjenester på vegne av disse

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

1. Felling av vilt som gjør vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VII

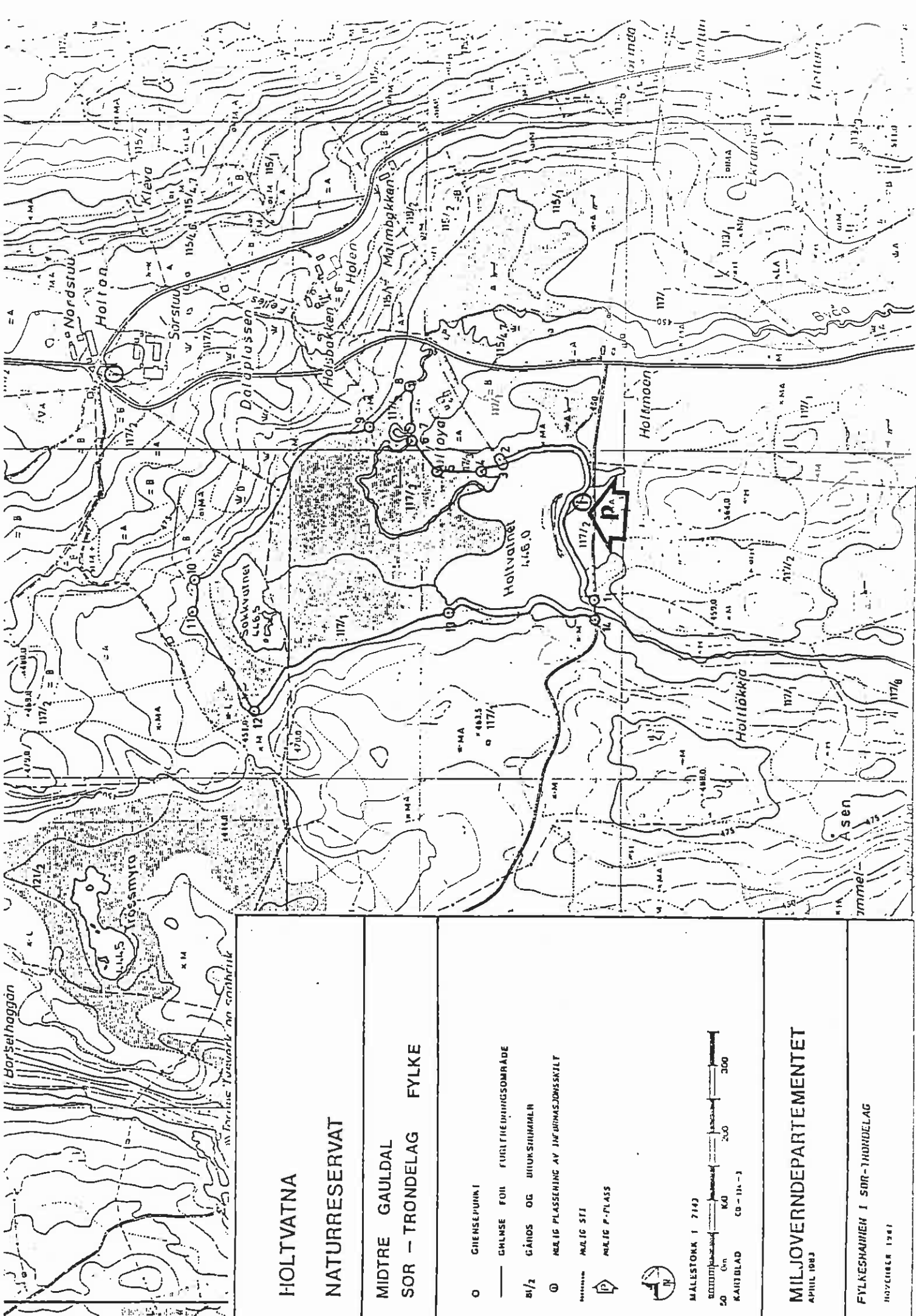
Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR,
SVORKMYRAN NATURRESERVAT

FYLKESMANNEN I ØST-TRONDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN

Desember 1987

FYLKESMANNEN I SØR-TRONDELAG
Miljøvernavdelingen

UTKAST TIL SKJOTSELSPLAN FOR
SVORKMYRAN NATURRESERVAT

av

Jardar Cyvin

Desember 1987

FORORD

Svorkmyran naturreservat ble fredet ved kgl.res. av 23. des. 1983. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er tillagt forvaltningsansvar for reservatet.

Myrene langs nederste del av Svorka utgjør et naturskjønt landskap med velutviklede nedbørsmyrer. Fra veien i skråningen ovenfor myrene kan man betrakte flere dyre- og fuglearter som vanligvis forbindes med mere fjerntliggende villmarksområder langt fra folk. Her finnes både beverhytter og hekkende tranø, og hvis man er heldig kan man få se elgen beite.

Ifølge fredningsbestemmelsene kan forvaltningsmyndighetene utarbeide skjøtselsplan for Svorkmyran naturreservat, og denne skal inneholde retningslinjer for skjøtselstiltakene.

Direktoratet for naturforvaltning har bevilget penger til utarbeidelsen av skjøtselsplan for Svorkmyran, og cand.scient. Jardar Cyvin har vært engasjert til å utarbeide dette forslaget.

Trondheim, 22. desember 1987

Torfinn Rohde
naturverninspektør

INNHOLD

	Side
INNLEDNING	2
GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE	3
FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK	4
KONKRETE TILTAK	5
ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE	7
SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING	8
SAMMENDRAG	9
LITTERATUR	10
VEDLEGG 1	11
- Fredningsbestemmelser for Svorkmyran naturreservat, Orkdal kommune, Sør-Trøndelag fylke	
VEDLEGG 2	
- Kart	

UTKAST TIL SKJØTSELSPLAN FOR
SVORKMYRAN NATURRESERVAT

Fredningsdato: 23.12.1983
Reg.nr.: 1638 RV 534
Kommune: Orkdal
Kartblad: 1521 III og IV
UTM-koordinater: 32 V NR 3013 - 3216
Areal: ca. 802 da, hvorav ca. 439 da. er landareal

Forvaltningsmyndighet: Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Sommerveita 4/6
7004 TRONDHEIM
Tlf. 07/510811

Oppsyn: Jan Ove Gjershaug
Songli forsøksgård
7320 FANNREM
Tlf. 074/88820

INNLEDNING

Svorkmyran naturreservat er fredet i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1979 nr. 53, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23.

"Formålet med fredningen er å bevare et viktig vitmarksområde med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området, og å verne om et spesielt rikt og interssant fugleliv." (Pkt. III i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

"Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag." (Pkt. IX i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1.)

"Forvaltningsmyndighetene, eller den forvaltningsmyndighetene bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtelsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene." (Pkt. VII i fredningsbestemmelsene, se vedlegg 1).

Det er lite konflikter knyttet til området. Iflg fredningsbestemmelsene er motorisert ferdsel forbudt. Fredningsbestemmelsene er ikke til hinder for bruk av robåt, kano eller tilsvarende fremkomstmiddel for grunneiere/rettighetshavere, samt de som ledsager eller utfører nødvendig tjeneste på vegne av disse. Det bør ved revisjon av vernebestemmelsene presiseres at bruk av båt for andre enn ovenfor nevnte er forbudt. Videre bør det vurderes å innføre generelt ferdselsforbud for andre enn grunneiere/rettighetshavere i hekketiden fra 20. april til 20. august. Dette siste særlig av hensyn tranene som hekker på myra.

Det er et diffust tilsig av forurensning til Svorka og Svorkmyrene (Habberstad 1984). Dette er redusert de siste årene idet alle pålegg om utbedring av mangler ved siloanlegg og gjødselkjellere som ble gitt ved kontroll i 1985 var utbedret sommeren 1987.

Det er ikke aktuelt å drive landskapsskjøtsel i området i form av aktive skjøtselstiltak.

Dette utkastet til skjøtelsplan vil skissere tiltak i samsvar med fredningsformålet. De viktigste tiltak som vil bli forslått gjelder oppsetting av informasjonsmateriell for å gi publikum bedre informasjon om bakgrunnen for vern og om hva de kan se i området.

Både engangstiltak og årlige tiltak vil bli skissert, og en tids-og kostnadsramme vil bli satt opp.

Enkelte av tiltakene vil kunne få betydning for undervisnings- og forskningsformål.

Området ble besøkt 15. oktober 1987.

Opplysninger brukt i dette skjøtelsplanutkastet er videre kommet frem ved samtaler med oppsynsmann Jan Ove Gjershaug og naturverninspektør Torfinn Rohde, samt ved bruk av den litteratur som er satt opp i litteraturlista.

GENERELL OMRÅDEBESKRIVELSE

"Området består av et flatt myr- og sumplandskap som elva Svorka slynger seg igjennom før den renner ut i Gangåsvannet. Myrene utgjør et fint utviklet myrkompleks med nedbørsmyr og flatmyr med variert vegetasjon. Langs deler av elva vokser sammenhengende vierkratt. På østsiden av området er åsen dekt av granskog, vestsiden er stedvis brattere og her er skogen tettere og mer variert, søndre deler er preget av jordbruk." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

"Svorkmyrans varierte våtmarker fungerer først og fremst som hvile/rasteplass i trekketidene og som hekkeplass for arter som hekker i omgivelsene" (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

"Til sine tider kan individantallet av enkelte arter være høyt. Arts-sammensetningen er spesiell og karakteristisk for rikere våtmarks-områder i indre skogstrøk i fylket. Ut fra de kriterier som er benyttet vurderes lokaliteten å ha regional verneverdi." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979)."

Observasjoner de senere årene har bare komplettert og forsterket bildet av Svorkmyran som et fuglerikt våtmarksområdet. Det er til nå registrert 37 ulike vannfugler i området, av disse er 11 andefuglarter og 18 vadefuglarter. 22 vannfuglarter er funnet hekkende (Jan Ove Gjershaug pers. medd.). Canadagås er utsatt og har hekket i området (Jan Ove Gjershaug pers. medd.).

"Ut fra botaniske kriterier vurderes Svorkmyran å være av nasjonal evt. landsdelsinteresse. Lavlandsmyrer i bunnen av daler som er såpass store, varierte og upåvirket av tekniske inngrep er sjeldne i Trøndelag, og myra er aktuell som reservat i myrreservatplanen. Området ligger meget vakkert til og utgjør et spesielt våtmarksområde. Ferskvanns-biologiske undersøkelser er ikke utført. Området er et viktig elgbeite. Et visst fiske foregår." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979).

Ved undersøkelser i forbindelse med myrreservatplanen er Svorkmyran klassifisert som særlig verneverdig nasjonalt (Moen 1983), men pga. dagens vernestatus som naturreservat er området ikke tatt med i forslaget til verneplan for myrreservater.

"Gangåsvannet er regulert, og vannstanden i Svorka/Svorkmyran påvirkes i noen grad av dette. En vei går langs hele østkanten av myrene kloss opptil det aktuelle området. Det er bygd en del hytter i omgivelsene - enkelte helt inntil myrflaten." (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1979.)

EIERFORHOLD

Det fredete området berører følgende gnr/bnr:

179/1; 179/2; 180/1; 180/5; 180/7; 181/1; 182/1; 182/2; 182/3; 182/4; 182/5; 183/1; 183/1; 183/2; 189/1; 189/3; 190/1; 190/2; 191/1; 192/1; 192/2; 195/1; 195/2; 198/1. (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1985.)

FORSLAG TIL SKJØTSELSTILTAK OG TILRETTELEGGING FOR BRUK

- Adkomst/info.:** Adkomsten til Svorkmyran er god med veier på alle kanter. Det vil være aktuelt med opparbeidelse av en P-plass i veikanten, og ytterligere en avkjørsel. Oppsettinga av informasjonstavler, søppelkasser, og evt. toalett vil også være aktuelt.
- Observasjonstårn:** Det er relativt god oversikt over området fra veien på V-siden av elva. En gang i fremtiden kan det likevel vurderes å sette opp et observasjonstårn (fugletårn) på Ø-siden av elva. Det vil kunne være til glede for både fuglekikkere, generelt naturinteresserte og i oppsynstjenesten. Særlig ved innføring av et evt. ferdselsforbud i reservatet i hekketida vil et slikt tårn være av positiv betydning for området.
- Ferdsel på elva:** Revisjon av fredningsbestemmelsene bør prioriteres for å få helt klare og entydige regler for ferdsel med båt.
- Vannstandsnivå:** Vannstanden på myra er avhengig av vannstanden i Gangåsvannet, og det er ikke realistisk å rekne med at det ved reguleringer av vannstanden vil bli tatt hensyn til vernehensyn på Svorkmyra.
- Etablering av kunstige hekkeplasser:** Som et tiltak for å øke hekkebestandene av ender, lommer, gjess m.fl. bør det vurderes om enkelte mindre, kunstige, flytende øyer kan etableres. Disse vil gjøre det lettere for vannfugler å få frem unger ved vannstandsendringer i det regulerte Gangåsvannet.
- Landskapsskjøtsel:** Det er ikke nødvendig med aktive landskapsskjøtselfor tiltak.

KONKRETE TILTAK

Engangstiltak

Tilrettelegging for bruk (se kart - vedlegg 2)

- Avtale om etablering av P-plass i veikant: SV for gården Svorkdal (180/1). Tilskudd til vedlikehold av P-plass. Oppsetting av informasjonstavle, søppelkasse og evt. toalett ved P-plass.
- Avtale om etablering av avkjørsel/P-plass: Det anbefales inngått avtale om oppretting av ny avkjørsel/ P-plass i veikanten ved krysset fylkesvei 71 og veien på V-siden av myra. Oppsetting av informasjonsplakat og søppelkasse.
- Oppsetting av to informasjonstavler på Ø-siden av elva Svorka (se kart).

Informasjon og undervisning

Området kan med stort utbytte betraktes fra veien på V-siden av myra (f.eks. fra der det er foreslått etablert P-plass). Myra er et typisk eksempel på en nedbørsmyr og er velegnet til å belyse både økologiske (f.eks. vadefuglers tilpasning til myr) og naturgeografiske (mean-drerende elv og kroksjøer) interessante aspekter. Kanalisering av ferdsel inn på selve myra bør unngås.

Det bør lages en trykksak som gir informasjon om myra og noe av det man kan se der.

Landskapsskjøtsel

Evt. bygging av små, kunstige, flytende øyer som hekkeplasser for vannfugl.

Årlige tiltak

Opprydding og tiltak mot forurensning

Det vil være aktuelt med en begrenset årlig plukking av rask.
Utføres av oppsynet.

Søppelkasser og toaletter må tømmes jevnlig idet det bør inngås en avtale med Orkdal kommune om at den kommunale renovasjon besørger dette. Økt kontroll med silosaft og gjødselskjellere.

Oppsyn

Oppsyn er idag etablert.

Vedlikehold

Det vil være aktuelt med årlig ettersyn og vedlikehold av informasjonsutstyr, grensemerker, søppelkasser og toalett. Videre årlig vedlikehold av avkjørel og parkeringsplasser det er inngått avtale om etablering av.

Landskapsskjøtsel

Vedlikehold av evt. kunstige øyer.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV SKJØTSELSTILTAKENE

Engangsinvesteringer

Informasjonstavler (4 stk.)	22.000
Søppelstativ (4 stk.)	4.400
Utedo (1 stk. NIMO)	32.500
Skilting til utedo, P-plass og vegvisere til reservatet (10 skilt)	3.000
Opparbeiding av 1 parkeringsplass og 1 avkjørsel (1 dag maskinleie + 2 pers.)	2.500
Bygging av observasjonstårn	30.000
Bygging av små kunstige øyer	?
Sum engangsutgifter	94.400 + ?

Årlige utgifter

Vedlikehold av P-plass og avkjørsel (1 pers. m/maskin 1 dag)	3.000
Vei - grus	1.000
Vedlikehold av informasjonsplakater, søppelkasser og utedo (24 t à 70 kr/t)	1.680
Plukking av rask (8 t à 70 kr/t)	560
Vedlikehold av kunstige øyer	?
Sum årlige utgifter	5.300 + ?

Alle utgifter til engangstiltak er inklusive arbeidspenger og materialer. Til bygging av kunstige øyer bør det søkes tilskudd fra f.eks. Viltfondet.

Alle beløp er bare omtrentlige og det bør innhentes anbud på de største tiltakene.

SKJØTSELSPLANENS TIDSRAMME OG GJENNOMFØRING

Skjøtselsplanen har gyldighet i 10 år.

De omtalte engangstiltak foreslås gjennomført over en 2-års periode.

Avtaler om etablering og bruk av veier, parkeringsplasser og stier gis høyeste prioritet. Årlige tiltak som ettersyn, vedlikehold o.l. startes opp fortløpende etter hvert som engangstiltakene er gjennomført.

Nådenfor er satt opp et forslag til en tidsmessig prioritering av de foreslåtte tiltak.

Så snart som mulig:

- Oppsetting av informasjonstavler
- Forhandlinger med berørte grunneiere for å få til en avtale om bruk av eksisterende veier, stier og parkeringsplasser
- Forhandlinger med berørte grunneiere om etablering av ny P-plass og avkjørsel.
- Revidering av vernebestemmelsene (jfr. forslag fra Lillethun 1986).

Bør utføres i 1988:

- Inngå avtaler om veibruk og bruk av eksisterende P-plasser, samt etablering av ny P-plass.
- Oppsetting av søppelkasser og toalett.

Bør utføres i 1989:

- Oppsetting av veiviserskilt, skilt for parkering og toaletter.

Bør utføres senere:

- Bygging av kunstige øyer.
- Bygging av observasjonstårn.

Etter 10 år vil det være adgang til å forlenge planens gyldighet, eller dersom forholdene i reservatet tilsier det, utarbeide en ny skjøtselplan.

Forvaltningsmyndigheten har ansvaret for at skjøtselsplanen gjennomføres. Utgiftene i forbindelse med gjennomføringen dekkes av Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Forvaltningsmyndigheten sender ved hvert årsskifte rapport om utført arbeid i det forløpne år og regnskap for de påløpne utgifter, samt budsjettforslag for kommende års utgifter til DN. DN forbeholder seg til enhver tid rett til å endre skjøtseltiltakenes omfang.

SAMMENDRAG

Dette forslaget til skjøtselsplan foreslår en del skjøtselstiltak som skal være med på å oppfylle formålet med fredningen for Svormyran naturreservat.

For å bedre informasjonen om området, og muligheten til å stoppe og betrakte fuglelivet, foreslås inngått avtale med to grunneiere om etablering av henholdsvis en rasteplass og en P-plass, og oppsetting av informasjonsplakater på disse stedene. I tillegg foreslås satt opp informasjonsplakater på ytterligere to steder.

- I) Etablering av P-plass SV for gården Svorkdal (180/1). Oppsetting av informasjonsplakat.
- II) Etablering av rasteplass i krysset RV 71 og veien langs V-siden av elva. Oppsetting av informasjonsplakat.
- III) Oppsetting av informasjonplakater på to steder på Ø-siden av myra (se kart). Avtale med grunneier om opparbeiding av en ny avkjørsel/P-plass.

Alle tre alternativene er tegnet inn på vedlagte kartbilag.

Søppelkasser vil også bli satt opp, og det kan være aktuelt med oppsetting av toalett ved P-plassen (alternativ I).

Det foreslås evt. også satt opp et observasjonstårn (fugletårn) (Fig. 1) ved grensepkt. 19, på Ø-siden av myra.

For å prøve å øke hekkebestanden av enkelte vannfugler kan det evt. forsøkes å bygge noen små kunstige øyer i vannet.

Det vil som idag være aktuelt med helårlig oppsyn.

Det bør settes fortgang i arbeidet med revisjon av vernebestemmelserne for Svorkmyran.

Informasjonstavler og grensemerker må etterses og vedlikeholdes årlig, det samme gjelder sanitærinneetninger.

De her skisserte tiltak vil kunne iverksettes relativt raskt og en tidsplan på 2 år for de viktigste engangstiltakene bør være realistisk. Enkelte av de årlige tiltakene blir allerede gjennomført (ettersyn av grensemerker og oppsyn), og de øvrige bør komme så raskt som mulig, og i hvert fall i løpet av samme tid som det tar å sette engangstiltakene ut i livet (ca. 2 år).

Et grovt kostnadsoverslag over de aktuelle tiltak gir en engangsutgift på ca. kr 94.500, og med ca. kr 5.000 i årlige utgifter (allerede gjennomførte tiltak som grensemerking og oppsyn er holdt utenfor).

LITTERATUR

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.

- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr. 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

- s.a. Kommentarer til grenser og bestemmelser - våtmarksplanen for Sør-Trøndelag.

Habberstad, J. 1984. (red.) Samlet plan for vassdrag. Sør-Trøndelag fylke. Vassdragsrapport. Prosjekt: 492.01. Skjenald.

Haga, A. 1983a. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

- 1983b. Tilstand, suksesjon og skjøtsel av næringsrike innsjøer i lavlandet. s. 5-29 i: Norsk naturforvaltningskandidat & Norsk Naturforvalterforening (red.). Skjøtsel av bevaringsverdig landskap i Norge. Landbruksdepartementet. Oslo. 189 s.

Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.

Krohn, O. 1982. Utkast til skjøtselsplan for Øra naturreservat - fredrikstad. - (Fylkesmannen i Østfold.)

Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Moen, A. 1983. Myrundersøkelser i Sør-Trøndelag og Hedmark i forbindelse med den norske myrreservatplanen. - K. norske Vidensk. Selsk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1983 4: 1-138.

Naturvårdsvärket. 1982. Skjøtselsplaner for naturvårdsobjekt. Råd og riktlinjer. - Statens naturvårdsvärk. Stockholm.

Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR SVORKMYRAN NATURRESERVAT I ORKDAL
KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et våtmarksområde ved Svorkmyran i Orkdal kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Svorkmyran naturreservat".

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.:

179/1, 179/2, 180/1, 180/5, 180/7, 181/1, 182/1, 182/2, 182/3, 182/4, 182/5, 183/1, 188/1, 188/2, 189/1, 189/3, 190/1, 190/2, 191/1, 192/1, 192/2, 195/1, 195/2, 198/1.

Reservatet dekker et areal på ca. 802 dekar, hvorav ca. 363 dekar er vannareal.

Grensene for naturreservatet framgår av vedlagte grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet april 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Orkdal kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området, og å verne om et spesielt rikt og interessant fugleliv.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, jf dog pkt. V-VI.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Alt vilt, herunder deres bo, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf viltlovens § 3. Jakt, fangst, bruk av skytevåpen samt slipp av hund er forbudt, jf dog pkt. V, 6-7.

Utsetting av vilt er ikke tillatt.

For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, framføring av nye luftledninger, jordkabler og

kloakkledninger, bygging av veier, nydyrking, drenering og ann
form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring
masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte foruren-
ningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av
kjemiske bekjempingsmidler. Oppstillingen er ikke uttømmende.

Inngrep som kan endre vannstanden i området er forbudt.

4. Motorisert ferdsel er forbudt (herunder gjelder også bruk av
modellbåter og modellfly).

Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger
fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for:

1. gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i
sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsel-
og forvaltningssøyemed
2. tradisjonell slått og beiting, herunder nødvendig bruk av
gjeterhund
3. vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp som drenerer
tilgrensende jord- og skogbruksarealer, etter at forvaltnings-
myndigheten er varslet
4. vedlikehold av eksisterende veier og kraftlinjer
5. tradisjonell bruk av og vedlikehold av naust og båtstøer, fiske
med vanlige redskap i elva, samt garnfiske i Gangås-vatnet for
grunneiere/rettighetshavere
6. storviltjakt og fellefangst av mink i samsvar med viltlovens
bestemmelser og forskrifter
7. bruk av hund under kontroll i forbindelse med utøvelse av tilla-
jakt
7. bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel for grunn-
eiere/rettighetshavere, samt de som ledsager eller utfører
nødvendige tjenester på vegne av disse

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. felling av vilt som forårsaker vesentlig skade, i samsvar med
viltlovens bestemmelser og forskrifter
2. etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensende
arealer
3. kontrollert uttynning/høydereduksjon av skog og kratt som er til
ulempe for jordbruket

4. hogst av ved til eget bruk.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

SVORKMYRAN

NATURRESERVAT

ORKDAL

SØR - TRONDELAG FYLKE

○ GRENSPUNKT

— GRENSE FOR FUGLFREDNINGSOMRÅDE

81/2 GÅRDS OG BRUKSNUMMER

⊙ MULIG Plassering av informasjonsskilt

Ⓟ MULIG P-PLASS

MALESTOKK 1: 7143

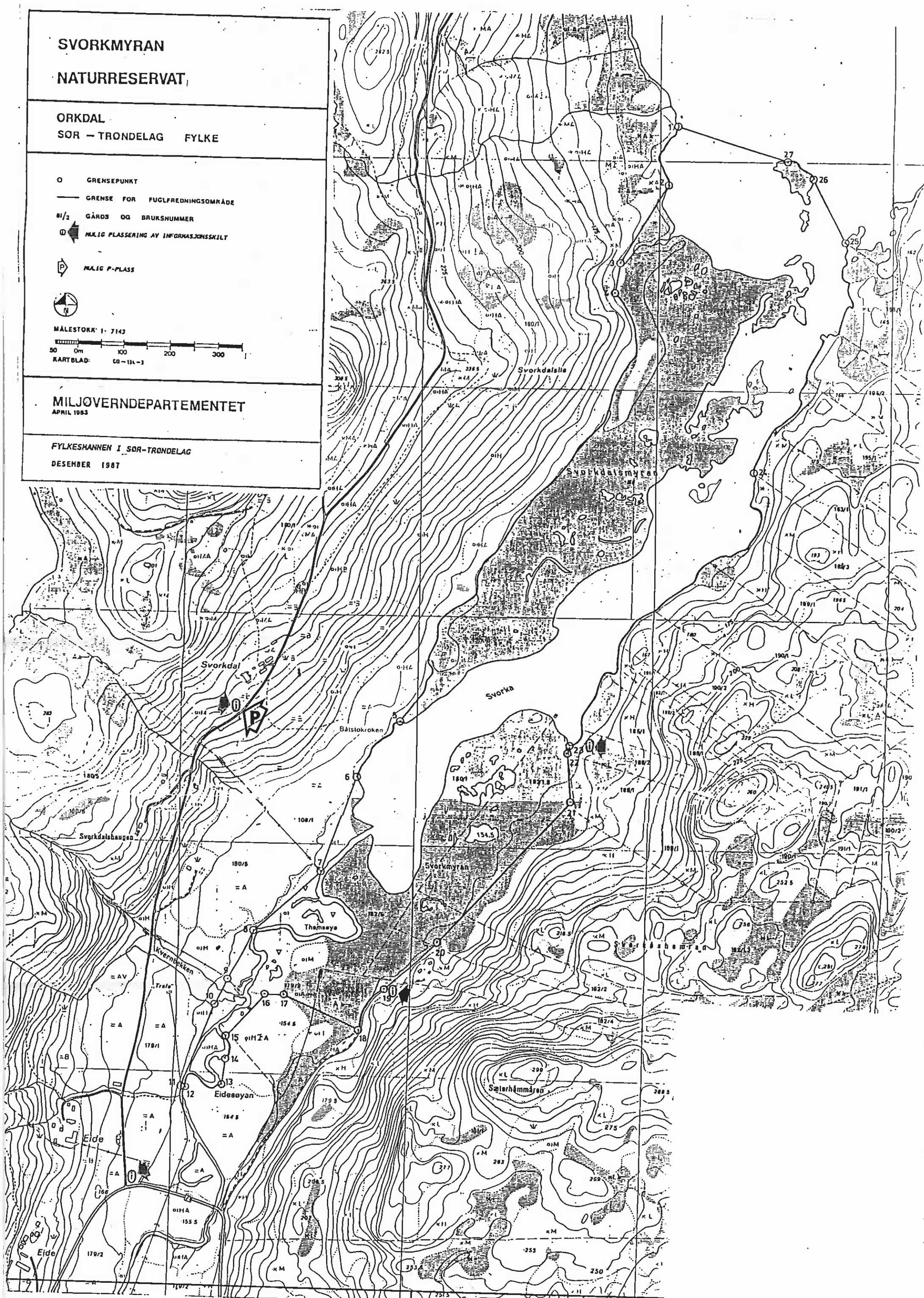
50 0m 100 200 300
KARTBLAD: 60-134-3

MILJØVERNDEPARTEMENTET

APRIL 1983

FYLKESHANNE I SØR-TRONDELAG

DESEMBER 1987

LITTERATUR

- Bevanger, K. & Frøngen, O. 1979. Ornitologiske verneverdier i Ørland kommunes våtmarksområder, Sør-Trøndelag. - Kgl. norske Vidensk. Selskaps Museum, Rapport Zool. Ser. 1979-1.
- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøtselsplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøtselsplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
 - 1987c. Utkast til skjøtselsplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
 - 1987d Utkast til skjøtselsplan for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde. - Miljøvernavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1979. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
- 1985. Naturvernområder i Sør-Trøndelag. Statusrapport pr 1.3.1985. - Rapport 3/85. Miljøvernavdelingen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, Å. 1983 Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 190 s.
- Lillethun, A. 1986. Rapport fra arbeidet med revisjon av fredningsbestemmelsene og grensebeskrivelsene for 21 våtmarksområder i Sør-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Naturvårdsværket. 1982. Skjøtselsplaner for naturvårdsobjekt. Råd og retninger. - Statens naturvårdsværk. Stockholm.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.

FREDNINGSBESTEMMELSER FOR INNSTRANDFJÆRA FUGLEFREDNINGSOMRÅDE I
ØRLAND KOMMUNE, SØR-TRØNDELAG FYLKE

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 53 § 14, 2. ledd og § 9, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er fuglelivet og fuglenes livsmiljø mellom Utstrand og Ørslaie i Ørland kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet ved kgl. res. av 23. desember 1983 under betegnelsen "Innstrandfjæra fuglefredningsområde".

II

Det fredets området berører følgende gnr./bnr.:

75/1; 75/2; 75/5, 75/6; 75/7; 75/10; 75/36; 75/6; 75/7; 75/3; 11;
75/22; 76/24; 76/27; 76/35; 76/42.

Fuglefredningsområdet dekker et areal på ca. 1,1 km², hvorav ca. 0,1 km² er landareal.

Grensene for fuglefredningsområdet framgår av vedlagte grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet desember 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Ørland kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for fuglefredningsområdet skal avmerkes i marka, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til rastande vadefugler.

IV

For fuglefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser (jfr. pkt. V og VI):

1. Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse (jf. viltlovens § 3). Jakt, fangst, bruk av skytevåpen samt slipp av hund er forbudt i fuglefredningsområdet. Utsetting av vilt er ikke tillatt. For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø, som f.eks. drenering og annen form for tørrlegging, uttak eller oppfylling av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Oppstillingen er ikke uttømmende.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyn-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed
2. Grunneierens og bruksberettigedes næringsvirksomhet, herunder bruk av eksisterende båttrett og beiterett.
3. Tang- og tareskjæring og sand- og grustaking i nåværende omfang, dog skal de som ferdes i området utvise spesiell aktsomhet overfor rastende og beitende fugl.
4. Fellefangst på mink i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som forårsaker vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter.
2. Rydding av vegetasjon m.m. i henhold til godkjent skjøtselsplan, eller når formålet med fredningen krever det.
3. Etablering av nye grøfteavløp for drenering av tilgrensende arealer.
4. Utføring av kommunal kloakk til dypt vann, i samsvar med forurensningslovens bestemmelser og forskrifter.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller dersom disse ikke strir mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

LITTERATURSAMMENDRAG OMKRENG SKJØTSEL AV STRANDVEGETASJON

Fra Norge forligger få om ingen undersøkelser omkring problematikken med skjøtsel av strandvegetasjon. Den norske litteratur som foreligger henviser bl.a. til danske og svenske undersøkelser.

Haga (1983) diskuterer formålet med skjøtsel. Han skriver at målsettingen enten kan være å la utviklingen gå uten menneskelige inngrep, eller at aktiv skjøtsel gjennomføres for å fryse utviklingen på et bestemt suksesjonstrinn (utviklingstrinn). Argumenter for aktiv skjøtsel kan bl.a. være at området allerede bærer tydelig preg av menneskelig aktivitet (kulturpåvirkete strandenger og eutrofe [næringsrike] vann f.eks.), eller at verneintensjonene for området er å ta vare på et spesielt og rikt fugleliv som vil forsvinne hvis beiting opphører eller lokaliteten gror igjen (jfr. Haga 1983).

Haga (1983) og Suul (1983) diskuterer begge problemene med skjøtsel av strandengvegetasjon. Aktuelle skjøtselstiltak i slike områder kan være beiting, slått og brenning av vegetasjonen. I tillegg kan biotopforbedringstiltak for å øke mangfoldet av biotoper innen et område benyttes (f.eks. opparbeiding av vannansamlinger).

Fra danske forhold er det nevnt at 1-2 kveg pr. ha. er en normal landbruksmessig gressingsintensitet på strandenger (Jensen & Ovesen 1976). For plantedekkets (og hekkefuglenes) del bør ikke gressingen starte for tidlig om våren (for hekkefuglenes del ikke anbefalt før etter 20/6 i Danmark), og det bør generelt opprettholdes en lav gressingsintensitet (Jensen & Ovesen 1976).

Jensen & Ovesen (1976) nevner også enkelte andre skjøttelsestiltak som slått, vannstandsreguleringer, og økning av habitatdiversiteten ved etablering av kunstige vannhull m.m.

Ved valg av skjøttelsesstrategier for strandenger (gjelder prinsipielt også andre vegetasjonstyper og andre former for skjøttelsestiltak) kan to strategier for beitetiltak benyttes. Den ene vil være å la all strandeng i ett område være beitet, og all enda i ett annet område være ubeitet. En alternativ strategi vil være å lage en mosaikk av beitet/ubeitet eng innen hvert område. Hvilken strategi man velger, og videre hvilke arealstørrelser med beitet/ubeitet eng man velger vil være bestemt av de mål man har satt seg, både med hensyn til vegetasjonsutvikling og artsutvalg av fugler. Eksempelvis trenger enkelte fuglearter større sammenhengende arealer av en bestemt vegetasjonstype enn andre arter, for i det hele tatt å slå seg til i et område (jfr. Haga 1983).

Det vil derfor være en fordel å vurdere alle verneområdene i Ørlandets våtmarkssystem (eller evt. på hele Fosenhalvøya) under ett ved planlegging av beitetiltak (jfr. Cyvin 1987a, 1987b, 1987c og 1987d).

LITTERATUR

- Cyvin, J. 1987a. Utkast til skjøttelsesplan for Grandefjæra våtmarksreservat. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 22 s.
- 1987b. Utkast til skjøttelsesplan for Grønningsbukta naturreservat. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 16 s.
- 1987c. Utkast til skjøttelsesplan for Hovsfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987d. Utkast til skjøttelsesplan for Innstrandfjæra fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- 1987e. Utkast til skjøttelsesplan for Bingsholmsråsa fuglefredningsområde. - Miljøvernnavdelingen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
- Haga, A. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 51-63 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av Norsk Ornitologisk Forening 22-23. sept. 1982. - Norsk Ornitologisk Forening.
- Jensen, A. & Ovesen, C.H. 1976. (red.) Symposium. Drift og pleje af våde områder i de nordiske lande. - Reports from the botanical institute, University of Aarhus. No. 3. 130 s.
- Suul, J. 1983. Skjøtsel av våtmarksområder. Side 46-50 i: Eldøy, S. (red.) Vern av våtmarker. Foredrag holdt på seminar om vern av våtmarker arrangert av